

บทที่ 3

บทบาทของคณะกรรมการ วุฒิสภา ในการสอบสวน การทุจริตและประพฤติมิชอบ

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยระบบรัฐสภา อำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศ โดยฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ ต่างก็มีอิสระ ตรวจสอบ และถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน ประกอบกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 182 ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน อีกทั้งรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 189 ให้อำนาจคณะกรรมการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใดๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาแล้วรายงานต่อสภา และรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 191 ให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับเรื่องหรือกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญแต่ละชุด และข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ข้อ 90 เมื่อคณะกรรมการได้กระทำการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ตามบัญชีอำนาจหน้าที่ท้ายข้อบังคับหรือตามที่วุฒิสภามอบหมายเสร็จแล้วให้รายงานต่อวุฒิสภา

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและข้อบังคับดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ศึกษาผลรายงานของคณะกรรมการ วุฒิสภา ในการสอบสวนการทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งถือเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมไทยที่ทุกฝ่ายต้องการปราบปราม ป้องกันและแก้ไข เพื่อมิให้เกิดขึ้นหรือเกิดน้อยที่สุด คณะกรรมการ วุฒิสภา ซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งที่ได้รับคามเชื่อมั่นจากประชาชนและมีอำนาจพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใดๆ ได้ แต่มีข้อจำกัดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องบางประการ จึงไม่อาจได้ข้อเท็จจริงหรือเอกสารจากบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ทุกเรื่องทุกอย่างหรืออาจได้ข้อเท็จจริงอย่างจำกัด ผลงานที่เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมมีค่อนข้างน้อยแต่ได้สะท้อนให้เห็นระบบจริยธรรมในรัฐสภา งานวิจัยนำผลงานที่พิจารณาและศึกษาเสร็จแล้วและมีมติให้นำเสนอข้อเท็จจริง เสนอความเห็น การตั้งข้อสังเกตแล้วรายงานต่อวุฒิสภา ถ้าวุฒิสภาเห็นชอบ ประธานวุฒิสภาก็จะเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป และงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยมีข้อแม้ว่า บุคคลที่ถูกกล่าวหาและผู้ที่เกี่ยวข้องมิใช่ผู้กระทำผิด เนื่องจากไม่มีคำพิพากษาของศาล เป็นเพียงรายงานการสอบสวนของคณะกรรมการ วุฒิสภา อันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ที่ต้องกระทำตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเท่านั้น

3.1 การตรวจสอบการขายยางพาราจากโครงการแทรกแซงตลาดยางพารา¹

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณา ศึกษายุทธศาสตร์และมาตรการด้านการผลิตการตลาดสินค้าเกษตร และโครงการแทรกแซงตลาดยางพาราที่ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 ภายใต้หัวข้อเรื่อง “โครงการแทรกแซงตลาดยางพารา” ต่อมาคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา แต่งตั้งคณะทำงาน 5 สาขา ประกอบด้วย สาขาพืช สาขาประมง สาขาปศุสัตว์ สาขาการแปรรูปและจักรกลการเกษตร สาขาป่าไม้ ชลประทาน และที่ดินทำกินของเกษตรกร

ดังนั้น คณะทำงานสาขาพืชมีคำสั่งแต่งตั้งที่ 18/2545 ลงวันที่ 11 มีนาคม 2545 โดยมีหน้าที่พิจารณาศึกษานโยบายของรัฐด้านการผลิต การตลาดสินค้าเกษตรที่สำคัญ พิจารณาเสนอแนะยุทธศาสตร์ และมาตรการในการแก้ปัญหาทางการผลิต การตลาดสินค้าเกษตร ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรการที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ในด้านการผลิตการตลาดสินค้าเกษตรว่า มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

คณะทำงานสาขาพืชติดตามนโยบายด้านการผลิต การตลาดและราคารายพาราที่เกษตรกรชาวสวนยางพาราได้ขายมาตั้งแต่เดือนเมษายน 2545 เป็นต้นมา และเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2545 พบว่า องค์การสวนยาง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ทำสัญญาขายยางจากโครงการแทรกแซงตลาดยางพารา จำนวน 133,000 ตัน ให้แก่บริษัทจำกัด จากประเทศสิงคโปร์ ถึงวันที่ 9 ตุลาคม 2545 มีการขายยางพาราตามกำหนดสัญญา และการขายสัญญา รวม 74,408 ตันเท่านั้น และต้องยกเลิกสัญญากับ 4 บริษัทที่ไม่สามารถรับมอบยางพาราตามสัญญาได้ถึง 58,592 ตัน

การขายยางพารา จำนวน 133,000 ตัน คณะทำงานสาขาพืชได้พิจารณาศึกษาข้อมูลเอกสาร กระบวนการจัดการ ขั้นตอนการกำหนดราคากลาง การเสนอซื้อของบริษัท รวมทั้งการรับฟังการชี้แจงจากรองผู้อำนวยการองค์การสวนยาง (ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้อำนวยการองค์การสวนยาง) คณะเจ้าหน้าที่ และคณะกรรมการกำหนดราคาขายยางตามโครงการแทรกแซงตลาดยางพารา พบว่าในการขายยางพารามีการกระทำที่ไม่ชอบ จึงนำเสนอให้คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา เพื่อพิจารณาสอบสวน โดยนำข้อมูลการพิจารณาศึกษาของคณะทำงานสาขาพืช และข้อมูลจากการชี้แจงของผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้อำนวยการองค์การสวนยางพร้อมทั้งเอกสาร มีข้อสรุปดังนี้

¹วุฒิสภา, “หนังสือที่ 5028/2545, เรื่อง การดำเนินการตรวจสอบการขายยางพาราจากโครงการแทรกแซงตลาดยางพารา,” 31 ตุลาคม 2545.

สรุปขั้นตอนการดำเนินการขายยางโครงการแทรกแซงตลาดยางพารา 133,000 ตัน

1. คณะอนุกรรมการกำหนดราคาขายยางโครงการแทรกแซงตลาดยางพารา มีการประชุมในวันที่ 24 มิถุนายน 2545 เวลา 16.00 น. มติที่ประชุมมีดังต่อไปนี้

- 1.1 กำหนดราคาขายยางแผ่นรมควันชั้น 3 กิโลกรัมละ 86.66-88.78 เซนต์สหรัฐ
- 1.2 กำหนดราคากลางขายยางแผ่นรมควันชั้น 3 เฉลี่ยกิโลกรัมละ 87.72 เซนต์สหรัฐ
- 1.3 ให้องค์การสวนยางตรวจสอบเอกสาร และหลักฐานของผู้ซื้อจากสำนักงาน

ส่งเสริมการค้า (ทูตพาณิชย์) ในประเทศนั้นๆ ให้เรียบร้อยก่อนจึงจะเข้าทำสัญญากับผู้ซื้อ

ในวันเดียวกัน ก่อนการประชุมของอนุกรรมการกำหนดราคาขายยางฯ มีการเสนอซื้อของบริษัทต่างๆ ที่จดทะเบียนในประเทศสิงคโปร์ จำนวน 7 แห่ง ได้ส่งโทรสารเสนอราคา ดังนี้

1. JANN JIAR RUBBER	เวลา 11.50 น.
2. TECK WAH RUBBER PET LTD	เวลา 13.30 น.
3. PISGAH INTERNATIONAL	เวลา 13.41 น.
4. RAINBOW FORTUNE LIMITED	เวลา 14.35 น.
5. SINMYAN COMMODITIES PTE LTD	เวลา 14.40 น.
6. BAN JOO (1978) PRIVATE LIMITED	เวลา 14.40 น.
7. CITUS TRADING PTE LTD	เวลา 15.47 น.

ตารางที่ 1 : ราคาเสนอซื้อยางพาราเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2545

บริษัท	ชนิดยาง	จำนวน (ตัน)	ราคา USD/ตัน		
			มาตรฐาน	เสียรูป	มีรา
1.JANN JIAR	RSS 3	25,000	815	764	717
	RSS 4	12,000	795	744	697
	RSS 5	3,000	775	724	677
2.TECK WAH	RSS 3	13,000	815	764	717
3.PISGAN	RSS 3	15,000	815	764	717
	RSS 4	10,000	795	744	697
	RSS 5	5,000	775	724	677
4.RAINBOW	RSS 3	10,000	815	762	713
5.SINMYAN	RSS 3	25,000	815	764	717
6.BAN JOO	RSS 3	15,000	815	764	717
7.CITUS	RSS 3	5,000	815	764	717

2. คณะอนุกรรมการกำหนดราคาขายยางฯ บันทึกข้อความที่ กษ.1602/900 ลงวันที่ 25 มิถุนายน 2545 เสนอผลการประชุมคณะอนุกรรมการกำหนดราคาขายยางฯ ต่อรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์) มีมติว่า “ให้องค์การสวนยางต่อรองราคากับผู้ซื้อในราคา 87.72 เซนต์สหรัฐต่อกิโลกรัม และให้ยื่นราคาภายในวันที่ 27 มิถุนายน 2545” ซึ่งรัฐมนตรีช่วยฯ เห็นชอบตามข้อเสนอ

3. องค์การสวนยาง บันทึกข้อความที่ กษ. 1602/951 ลงวันที่ 1 กรกฎาคม 2545 เรื่องการเสนอราคาขายยางโครงการแทรกแซงตลาดยางพารา โดยรายงานผลการดำเนินงานและข้อเสนอต่อรัฐมนตรีช่วยว่าการฯ สรุปได้ดังนี้

ก. ผลการดำเนินงาน

องค์การสวนยางได้ส่งโทรสาร ลงวันที่ 25 มิถุนายน 2545 แจ้งให้บริษัทผู้ซื้อทั้ง 7 รายยืนยันราคาขายพาราตามที่องค์การสวนยางกำหนด คือ ยางแผ่นรมควันชั้น 3 (ราคา F.O.B ประเทศไทย) ในราคากิโลกรัมละ 87.72 เซนต์สหรัฐ และบริษัทผู้ซื้อทั้ง 7 รายส่งโทรสารยืนยันราคาขายพารากลับมาในวันที่ 27 มิถุนายน 2545 มีรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ 2 : ราคายืนยันเสนอซื้อ

บริษัท	ชนิด ยาง	จำนวน (ตัน)	ราคา USB/ตัน			ผู้เสนอซื้อราคาต่ำกว่าที่ อ.ส.ย. เสนอขาย (USD/ตัน)		
			มาตรฐาน	เสียรูป	มีรา	มาตรฐาน	เสียรูป	มีรา
1. PISGAN	RSS 3	15,000	815	764	717	62.20	60.20	53.40
	RSS 4	10,000	795	744	697	61.70	59.70	52.90
	RSS 5	5,000	775	724	677	58.40	56.40	49.60
2. JANNJIAR	RSS 3	25,000	815	764	717	62.20	60.20	53.40
	RSS 4	12,000	795	744	697	61.70	59.70	52.90
	RSS 5	3,000	775	724	677	58.40	56.40	49.60
3.BAN JOO	RSS 3	15,000	815	764	717	62.20	60.20	53.40
4. SINMYAN	RSS 3	25,000	815	764	717	62.20	60.20	53.40
5. CITUS	RSS 3	5,000	815	764	717	62.20	60.20	53.40
6. RAINBOW	RSS 3	5,000	820	767	714	57.20	57.20	56.40
7.TECKWAH	RSS 3	13,000	825	772	718	52.20	52.20	52.40

ข. ข้อเสนอขององค์การสวนยาง

1. ราคาที่ผู้เสนอซื้อยางทั้ง 7 ราย เสนอดันละ 49.60 – 62.20 เหรียญสหรัฐต่ำกว่าราคาท้องตลาดสวนยางเสนอขายตามมติที่ประชุมคณะอนุกรรมการกำหนดราคาขายยาง คือ 87.72 เซนต์สหรัฐต่อกิโลกรัมและให้ยื่นเสนอภายใน 27 มิถุนายน 2545

2. ผลการพิจารณาการขายยางที่ผู้ซื้อทั้ง 7 ราย เสนอต่ำกว่าราคากลางเฉลี่ย 5 วันของตลาดโตเกียว (TOCOM) และตลาดสิงคโปร์ (SICOM) ของยางแผ่นรมควันชั้น 3 (ราคา F.O.B. ประเทศไทย) ดังนี้

1) ในระหว่างวันที่ 17 – 21 มิถุนายน 2545 ราคากลางขายยางพาราเฉลี่ยกิโลกรัมละ 87.72 เซนต์สหรัฐ (86.66 – 88.78)

2) ในระหว่างวันที่ 25 มิถุนายน - 1 กรกฎาคม 2545 ราคากลางขายยางพาราเฉลี่ยกิโลกรัมละ 85.56 เซนต์สหรัฐ (85.85-85.26) ลดลง 2.16 เซนต์สหรัฐ (87.72 – 85.56)

3. ในการประชุมครั้งที่ 4/2542 เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2542 คณะกรรมการบริหารกิจการองค์การสวนยางอนุมัติให้ขายยางพาราให้แก่ผู้ซื้อได้ในราคาต่ำกว่าราคากลางที่กำหนดไว้กิโลกรัมละ 2 เซนต์สหรัฐ

ค. ข้อเสนอเพื่อพิจารณา

เพื่อโปรดพิจารณาราคายางพาราให้กับผู้ซื้อทั้ง 7 ราย ที่องค์การสวนยางเสนอนั้น

1. ในการประชุมครั้งที่ 3/2545 เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2545 คณะกรรมการบริหารกิจการองค์การสวนยาง ได้รับทราบถึงการมอบอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ (นายประพัฒน์) ในการควบคุม กำกับดูแลเรื่องยางพาราและที่ประชุมมีมติในเรื่องการระบายยาง สรุปได้ดังนี้

1) ให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้อำนวยการองค์การสวนยาง ในฐานะประธานอนุกรรมการกำหนดราคาขายยางฯ จัดทำข้อมูลสภาวะราคายางพารา การกำหนดราคากลางขายยางตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการบริหารกิจการขององค์การสวนยางมีมติและข้อมูลอื่น ๆ เพื่อประกอบการพิจารณานำเสนอประธานกรรมการบริหารกิจการองค์การสวนยางพิจารณาแทนการประชุมคณะอนุกรรมการกำหนดราคาขายยางฯ

2) รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ได้อนุมัติการกำหนดราคากลางและการขายยางของโครงการแทรกแซงตลาดยางพารา สำหรับสต็อกที่มีอยู่ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการบริหารกิจการองค์การสวนยาง กำหนดราคากลางขายยางในวันที่ 27 มิถุนายน 2545 – 3 กรกฎาคม 2545 รวมทั้งการปรับลดราคาขาย เพื่อให้เกิดประโยชน์กับโครงการแทรกแซงตลาดยางพารา และประเทศชาติให้มากที่สุด และให้เกิดผลกระทบต่อเกษตรกรชาวสวนยางให้น้อยที่สุด

3) ให้ที่ประชุมทุกคนรักษาวินัยเกี่ยวกับความลับในการซื้อขายของโครงการแทรกแซงตลาดยางพารา เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อสภาวะราคายางพาราในประเทศ อันอาจจะเกิดความเดือดร้อนแก่เกษตรกรชาวสวนยางได้

2. รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ สั่งการในวันที่ 5 กรกฎาคม 2545 ลงตอนท้ายในหนังสือบันทึกข้อความที่ กษ.1602/951 ลงวันที่ 1 กรกฎาคม 2545 เรื่องการเสนอราคายางโครงการแทรกแซงตลาดยางพาราว่า

1) เนื่องจากราคา 5 วัน ค่าเฉลี่ยล่าสุด (27 มิถุนายน-3 กรกฎาคม 2545) ทั้งตลาด TOCOM และ SICOM อยู่ที่ 83.78 เซนต์สหรัฐต่อกิโลกรัม ซึ่งเมื่อนำค่าใช้จ่ายในการเก็บและค่าดอกเบี้ยเวลา 2 เดือนมาปรับลดราคาที่เราขายได้ต้องไม่ต่ำกว่า 81.78 เซนต์สหรัฐต่อกิโลกรัม

2) เห็นชอบให้องค์การสวนยางต่อรองราคาของยางแผ่นรมควันชั้น 3 ที่ราคา 825 เหรียญสหรัฐต่อดันให้เท่ากันทุกราย เพราะสูงกว่าราคาเฉลี่ยตามหลักเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติ โดยองค์การสวนยางตรวจสอบเอกสารและหลักฐานของผู้ซื้อให้ถูกต้องจึงทำสัญญาตามระเบียบโดยเร็ว

3. องค์การสวนยาง บันทึกข้อความ ที่ กษ. 1602/1033 ลงวันที่ 11 กรกฎาคม 2545 ถึงรัฐมนตรีช่วยฯ เสนอเรื่องการทำสัญญาขายยาง สรุปได้คือ

1) ส่งโทรสารวันที่ 5 กรกฎาคม 2545 แจ้งผู้ซื้อทั้ง 7 รายให้ยืนยันราคา
2) ต่อรอราคากับผู้ซื้อ 7 ราย ในราคากลาง 82.5 เซนต์สหรัฐต่อกิโลกรัม มีผู้ซื้อ 5 ราย รวมจำนวน 133,000 ดัน และทำสัญญาขายยางลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2545

1. PISGAH INTERNATIONAL	จำนวน	30,000	ตัน
2. SINMYAN COMMODITIES PTE LTD	จำนวน	25,000	ตัน
3. BAN JOO (1978) PTE LTD	จำนวน	15,000	ตัน
4. JANN JIAR RUBBER PTE LTD	จำนวน	40,000	ตัน
5. TECKWAH RUBBER PTE LTD	จำนวน	23,000	ตัน

3) ผู้ซื้อจำนวน 5 ราย ขอให้้องค์การสวนยางขยายเวลาการส่งมอบจากเงื่อนไขเดิมที่ส่งมอบยางพาราหลังลงนามในสัญญาภายใน 60 วันขยายเป็น 120 วัน เพราะยางพารามีเป็นจำนวนมากต้องตรวจสอบคุณภาพ รวมถึงมีปัญหาอื่นๆ ด้วย ซึ่งรัฐมนตรีช่วยว่าการฯ เห็นชอบให้ส่งมอบยางพาราภายใน 90 วัน ตามอำนาจขององค์การสวนยาง หากเกิน 90 วันให้ปรับตามที่ระบุไว้ในสัญญา

4. เมื่อครบกำหนดเวลาตามสัญญา ผลการดำเนินงานเป็นดังนี้

1) ปริมาณยางที่เปิด L/C จำนวน 70,142 ดัน หรือ 52.74% ของจำนวนที่ทำสัญญา 133,000 ดัน

2) ปริมาณยางที่ส่งมอบ ณ วันที่ 7 ตุลาคม 2545 จำนวน 51,050 ตัน และปริมาณยางรอส่งมอบ จำนวน 19,092 ตัน

3) คณะกรรมการบริหารกิจการองค์การสวนยางมีมติเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2545 อนุมัติขายเวลาส่งมอบยางให้กับบริษัท Jann Jiar Rubber จำกัด จำนวน 4,266 ตัน โดยมีธนาคาร OCBC Bank ของสิงคโปร์ค้ำประกันร้อยละ 5 ของมูลค่ายาง เป็นเงิน 175,972.5 เหรียญสหรัฐ และกำหนดให้เปิด L/C ภายใน 7 วัน และต้องรับมอบยางภายใน 7 วัน และกรณีเปิด L/C ไม่ครบตามจำนวนให้องค์การสวนยางยึดเงินค้ำประกัน

4) ยางที่ขายได้ตามกำหนดสัญญาและการขยายสัญญา รวม 74,408 ตัน เท่ากับ 55.95% ของจำนวนที่ทำสัญญา และปริมาณยางที่เหลือ จำนวน 58,592 ตัน

ตารางที่ 3 : ปริมาณยาง การเปิด L/C และปริมาณยางคงเหลือ

	ปริมาณที่ซื้อ	ปริมาณยางที่เปิด L/C & T/T 7/10/45	ปริมาณยาง ที่ต่อสัญญา 9/10/45	ยางเหลือเมื่อ สิ้นสุดสัญญา
1. JANN JIAR RUBBER PTE LTD	40,000	34,834	4,266	-
2. TECK WAH RUBBER PTE LTD	30,000	20,141	-	2,859
3. PISGAN INTERNATIONAL CO.,LTD	15,000	11,012	-	18,988
4. BAN JOO (1978) PRIVATE LIMITED	25,000	2,955	-	12,045
5. SINMYAN COMMODITIES PTE LTD	133,000	300	-	24,700
รวม		70,142	4,266	58,592

คณะกรรมการฯ ได้ตั้งข้อสังเกตในการดำเนินการดังนี้

1. วันที่ 24 มิถุนายน 2545 คณะอนุกรรมการกำหนดราคาขายยางฯ มีการประชุมเพื่อกำหนดราคากลางและมีบริษัทรวม 7 แห่งได้เสนอซื้อขายในวันเดียวกันก่อนเวลาประชุมของคณะอนุกรรมการกำหนดราคาขายยางฯ และราคาที่เสนอซื้อขายแผ่นรมคว้นขึ้น 3 ชนิดมาตรฐาน (STANDARD) มีราคาเท่ากันทุกบริษัท และมีบริษัทเดียวเสนอซื้อขายแผ่นรมคว้นขึ้น 3 ชนิดเสีรูป (MISSHARED) และขึ้นรา (MOULDY) แตกต่างจากรายอื่น

2. วันที่ 27 มิถุนายน 2545 มี 5 บริษัทยื่นเสนอราคาซื้อเท่ากันและเป็นราคาที่เสนอไว้เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2545 และมี 2 บริษัท ที่เสนอราคาแตกต่างกัน

3. วันที่ 1 กรกฎาคม 2545 พบว่าองค์การสวนยางมีบันทึกข้อความที่ กษ. 1602/951 ในขณะที่ตนเองยังไม่มีอำนาจโดยเสนอราคากลางไม่ผ่านคณะอนุกรรมการกำหนดราคาขายยางฯ

ตามมติของคณะกรรมการบริหารกิจการองค์การสวนยาง และราคาที่ได้อนุญาตนั้นใช้ราคาเฉลี่ย (25 มิถุนายน -1 กรกฎาคม 2545) อยู่ที่ราคา 85.56 เซนต์สหรัฐต่อกิโลกรัมและลดให้กิโลกรัมละ 2 เซนต์สหรัฐ (อ้างมติครั้งที่ 4/2542) คือ อยู่ที่ราคา 83.56 เซนต์สหรัฐต่อกิโลกรัม ซึ่งราคากลางควร จะอยู่ที่ราคา 85.56 เซนต์สหรัฐต่อกิโลกรัม

- 1) คณะกรรมการบริหารกิจการองค์การสวนยาง มีมติในวันที่ 4 กรกฎาคม 2545
- 2) การปรับลด 2 เซนต์สหรัฐต่อกิโลกรัม ต้องลดจากวันที่เสนอราคา คือ 27 มิถุนายน 2545 ราคากลางอยู่ที่ราคา 87.72 เซนต์สหรัฐต่อกิโลกรัม
4. วันที่ 4 กรกฎาคม 2545 การประชุมของคณะกรรมการบริหารกิจการองค์การสวนยางมี มติดังนี้

- 1) ให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้อำนวยการองค์การสวนยางกำหนดราคากลางโดยไม่ผ่าน คณะอนุกรรมการกำหนดราคาขายยางฯ
- 2) ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีช่วยฯ อนุมัติราคากลางโดยไม่ผ่านคณะกรรมการบริหาร กิจการองค์การสวนยาง

ซึ่งมติดังกล่าวนี้ น่าจะขัดกับมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2542 ที่อนุมัติให้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้ระบายยางที่แทรกแซงไปต่างประเทศร่วมกับกระทรวงพาณิชย์

5. ตามบันทึกข้อความที่ กษ. 1601/782 ลงวันที่ 8 กรกฎาคม 2545 ของนายวิรัตน์ เนียมเล็ก (รองผู้อำนวยการส่วนปฏิบัติการปฏิบัติหน้าที่แทนผู้อำนวยการสวนยางและเลขาธิการ) ส่งถึง รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ (นายประพัฒน์) และรายงานการประชุมที่นายวิรัตน์ เนียมเล็ก ส่งเอกสารต่างๆ ให้กับคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภามีข้อความไม่ตรงกันน่าจะมีการแก้ไขเพิ่มเติม จึง เป็นสาระสำคัญที่ต้องรายงานให้รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ (นายประพัฒน์) ทราบด้วยในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชา

6. องค์การสวนยาง บันทึกข้อความที่ กษ.1602/1033 ลงวันที่ 11 กรกฎาคม 2545 เห็นว่า บริษัทส่วนใหญ่โทรสารยืนยันราคาตามที่องค์การเสนอภายในวันที่ 5 กรกฎาคม 2545 และเป็นวัน เดียวกับรัฐมนตรีช่วยว่าการฯ กำหนดให้ต่อรองราคาคั่ว

คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาดังนี้

ประเด็นที่ 1 การขายยางจำนวน 133,000 ตัน แม้จะขายได้ในราคาที่สูงกว่าราคาแทรกแซง เพื่อความสุจริตนั้นต้องขายได้ในราคาที่เหมาะสม และสูงที่สุดเท่าที่จะกระทำได้โดยส่งผลกระทบต่อราคายางน้อยที่สุด จึงจะถือว่าใช้ดุลยพินิจที่สุจริต

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า บริษัท 7 แห่ง ส่งโทรสารมายังองค์การสวนยาง ในวันที่ 24 มิถุนายน 2545 ซึ่งจะมีการประชุมของคณะอนุกรรมการกำหนดราคาขายยางฯ โดยเสนอราคาซื้อขายยางแผ่นดิบ

รวมวันขึ้น 3 ชนิดมาตรฐานในราคาตันละ 815 เหรียญสหรัฐต่อตันเท่ากันทั้ง 7 บริษัท ซึ่งหากเป็นการเสนอราคาแข่งขันอย่างเป็นธรรมแล้วย่อมเป็นไปได้ที่ทุกบริษัทเสนอราคาซื้อเข้ามาเท่ากันทุกบริษัทและแต่ละบริษัทไม่ได้รู้เรื่องการเสนอราคาของบริษัทอื่น ๆ มาก่อนเสนอซื้อ

ข้อเท็จจริงของสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงสิงคโปร์ กระทรวงพาณิชย์ได้แสดงว่า ผู้ถือหุ้นเป็นบุคคลหรือในตระกูลเดียวกันและตามรายงานของผู้บัญชาการกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง(พลตำรวจโทชัช จุลติล) พบว่า มีบริษัท 2 แห่ง คือ บริษัท บิสก้า จำกัด และบริษัท จันเจีย จำกัด เป็นบริษัทอู่ปรางของบริษัท สินเจีย เต็ก จำกัด

คณะกรรมการฯ พิจารณาและเห็นว่า บริษัททั้ง 5 แห่งเป็นการตกลงราคาร่วมกันในการเสนอราคาโดยหลีกเลี่ยงการเสนอราคาอย่างเป็นธรรม หรือเอาเปรียบแก่หน่วยงานของรัฐ อันมิใช่เป็นไปในทางประกอบธุรกิจปกติก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ จึงเป็นความผิดตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542

ประเด็นที่ 2 เจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ในการอนุมัติหรือควรได้รู้ถึงพฤติกรรมเหล่านี้หรือไม่ นอกจากนี้ผู้อื่นซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ในการอนุมัติหรือควรจะได้รู้ถึงพฤติกรรมเหล่านี้หรือไม่ นอกจากนี้ผู้อื่นซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนให้การช่วยเหลือหรือสนับสนุนหรือไม่

การสรุปเรื่องการเสนอราคาของ 7 บริษัทพร้อมเหตุผลในการอนุมัติถึงขั้นตอนการอนุมัติให้ขายยางในสต็อกทั้งหมดมีผู้เกี่ยวข้องเพียง 2 คน คือ

1. นายวิรัตน์ เนียมเล็ก รองผู้อำนวยการส่วนปฏิบัติการ ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้อำนวยการองค์การสวนยาง
2. นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ในส่วนของรัฐมนตรีช่วยฯ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า พลตำรวจโทชัช จุลติล ผู้บัญชาการกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง มีหนังสือที่ ดช.0021/071 ลงวันที่ 22 เมษายน 2545 ถึงรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องการทุจริตโครงการแทรกแซงตลาดยางพาราตามโครงการที่ 6 (ระหว่างปี พ.ศ. 2542 – 2544) ข้อความว่า “บริษัท ท่งสงสีสวัสดิ์ จำกัด อู่ปรางซื้อยางในนามบริษัท เต็กหว่า จำกัด ประเทศสิงคโปร์ และบริษัท สินเจีย เต็ก จำกัด ได้อู่ปรางซื้อยางในนามบริษัท บิสก้า จำกัด และบริษัท จันเจีย จำกัด ประเทศสิงคโปร์ เห็นว่า การกระทำความดังกล่าวเป็นการฝ่าฝืนมติคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2540 ที่กำหนดให้ขายยางพาราแก่พ่อค้าต่างประเทศเท่านั้น การจำหน่ายยางพาราโดยการอู่ปรางและน้อฉดดังกล่าวเป็นเหตุให้รัฐได้รับความเสียหายจำนวนมหาศาล และทำให้ราคาขายพาราในประเทศตกต่ำ เห็นควรดำเนินคดีกับบริษัทเอกชน

โดยกล่าวหาทั้งบุคคลและนิติบุคคลฐานเป็นผู้สนับสนุนพนักงานองค์กรของรัฐในการกระทำ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่” ประกอบกับบริษัท เต็กหาว จำกัด บริษัท บิสก้า จำกัด และบริษัท จันเจีย จำกัด เป็นบริษัทฯ ที่กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลางเสนอให้ดำเนินคดี ส่วนบริษัท บิสก้า จำกัด และบริษัท จันเจีย จำกัด เป็นบริษัทอู่พรางของบริษัท ลินเจีย จำกัด นอกจากนี้ยังมี พฤติกรรมช่วยเหลือทั้ง 5 บริษัทให้เข้าทำสัญญาซื้อขายในราคาต่ำ โดยนำช่วงที่ต่ำที่สุด 5 วัน คือ 27 มิถุนายน 2545 ถึง 3 กรกฎาคม 2545 มาเฉลี่ยได้ราคาเพียง 83.78 เซนต์สหรัฐต่อกิโลกรัม และนำ ค่าใช้จ่ายในการเก็บและคัดดอกเบ๊ 2 เดือนมาปรับลด เป็นราคาขายที่ไม่ต่ำกว่า 81.78 เซนต์สหรัฐ ต่อกิโลกรัม ซึ่งไม่มีอำนาจทำเช่นนั้นได้จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบ

นายวิรัตน์ เนียมเล็ก ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการส่วนปฏิบัติการ องค์การสวนยางและเป็น ประธานคณะกรรมการกำหนดราคาขายยาง โครงการแทรกแซงตลาดยางพารา ตามคำสั่งของ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ ลงวันที่ 24 มิถุนายน 2545 มีหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อเสนอต่อ รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ (นายประพัฒน์) ปรากฏว่า มีบริษัทจำนวน 7 บริษัท จดทะเบียนที่ประเทศ สิงคโปร์ส่งโทรสารเสนอราคาซื้อขายพาราชนิด RSS 3 มาตรฐานในราคา 815 เหรียญสหรัฐต่อดัน เท่ากันทุกราย โดยส่งมาในวันที่ 24 มิถุนายน 2545 ก่อนเวลาการประชุม น่าจะเป็นข้อเท็จจริงที่มี ความสำคัญมาก แต่ไม่ปรากฏบันทึกข้อความการเสนอราคาในวันที่ 24 มิถุนายน 2545 และต่อมา ในวันที่ 27 มิถุนายน 2545 มีการเสนอราคาโดยส่งโทรสารเช่นเดียวกันแต่กลับบันทึกข้อความเสนอ ต่อรัฐมนตรีช่วยว่าการฯ (นายประพัฒน์) โดยเสนอเฉพาะเรื่องในวันที่ 27 มิถุนายน 2545 เท่านั้น

นายวิรัตน์ เนียมเล็ก ได้ปกปิดข้อเท็จจริงและทราบดีว่าข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นปฏิปักษ์กับ การที่รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ (นายประพัฒน์) จะใช้ดุลยพินิจเพื่ออนุมัติซื้อขาย แต่กลับเสนอราคากลางใน การขายยางขึ้นมาใหม่เป็นราคา 85.56 เซนต์สหรัฐต่อกิโลกรัม ทั้งที่อำนาจในการกำหนดราคากลาง ในวันที่ 1 กรกฎาคม 2545 ยังเป็นอำนาจของคณะกรรมการกำหนดราคาขายยางฯ หรือคณะกรรมการ บริหารกิจการองค์การสวนยาง แม้ว่าต่อมาคณะกรรมการบริหารกิจการองค์การสวนยางจะมอบ อำนาจให้นายวิรัตน์ เนียมเล็ก ในฐานะประธานอนุกรรมการกำหนดราคาขายยางฯ สามารถกำหนด ราคากลางในการขายยางตามหลักเกณฑ์ได้ (มอบอำนาจในการประชุมคณะกรรมการบริหารกิจการ องค์การสวนยาง ครั้งที่ 3/2545 เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2545) ดังนั้น การกระทำของนายวิรัตน์ได้ กำหนดราคากลางในขณะที่ไม่มีอำนาจและเสนอราคากลางที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือระเบียบ ปฏิบัติ คือ การเสนอให้หักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ลง 2 เซนต์สหรัฐต่อกิโลกรัม ทั้งที่ตามมติของคณะ กรรมการบริหารกิจการองค์การสวนยาง ในการประชุมครั้งที่ 4/2542 จะนำค่าใช้จ่ายมาปรับลดได้ ต้องลดจากราคากลางที่คณะกรรมการกำหนดราคาขายยางฯ กำหนดไว้ คือ 87.72 เซนต์สหรัฐ

ต่ออีกโลกรัม มิใช่กำหนดราคากลางขึ้นมาใหม่แล้วก็นำค่าใช้จ่ายไปหักลบตามบันทึกข้อความเสนอดังกล่าว ดังนั้น จึงมีขอบด้วยหลักเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติ และถือเป็นการชี้แนะให้รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ หยิบยกเป็นแนวทางการปฏิบัติ เพื่อที่จะอนุมัติให้มีการซื้อขายได้ง่ายขึ้น

นายวิรัตน์ เนียมเล็ก ในฐานะประธานอนุกรรมการกำหนดราคาขายยางฯ มีหน้าที่แจ้งคณะกรรมการบริหารองค์การสวนยางพิจารณา เพราะราคาเสนอซื้อต่ำกว่ากฎเกณฑ์ ในการประชุมวันที่ 4 กรกฎาคม 2545 นายวิรัตน์ เนียมเล็ก กลับนิ่งเฉยไม่นำเข้าที่ประชุมเพื่อพิจารณา แต่กลับบันทึกข้อความเสนอต่อรัฐมนตรีช่วยว่าการฯ เพื่อลงนามอนุมัติในวันที่ 5 กรกฎาคม 2545 ดังนั้น การเสนอและอนุมัติในการขายยางจำนวน 133,000 ตัน จึงเป็นการหลีกเลี่ยงการกลั่นกรองของบุคคลที่มีความรู้หลายคน และไม่ปฏิบัติตามมติของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2542 ที่อนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นผู้ระบายยางที่แทรกแซงไปขายต่างประเทศร่วมกับกระทรวงพาณิชย์

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา จึงมีมติให้นำเสนอข้อเท็จจริงความเห็นของคณะกรรมการฯ ต่อวุฒิสภา เพื่อดำเนินคดีกับบุคคลและนิติบุคคลในฐานะความผิดดังนี้

1. ดำเนินคดีกับบริษัททั้ง 5 บริษัทที่เข้าทำสัญญาซื้อขายยาง ในความผิดตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542
2. ดำเนินคดีกับนายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในความผิดตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542
3. ดำเนินคดีกับนายวิรัตน์ เนียมเล็ก อดีตรองผู้อำนวยการส่วนปฏิบัติการองค์การสวนยาง ในความผิดฐานผู้ช่วยเหลือหรือผู้สนับสนุนให้บุคคลอื่นกระทำความผิดมาตรา 4 และมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542

ซึ่งกรณีดังกล่าวข้างต้น พลตรีมนูญกฤต รูปขจร ประธานวุฒิสภา² ส่งหนังสือถึงประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

²วุฒิสภา, “หนังสือที่ สว 0001/5073 เรื่อง ส่งคำกล่าวหาของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา,” 8 พฤศจิกายน 2545.

3.2 การสอบสวนโครงการจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก)³

ประธานวุฒิสภาได้รับหนังสือร้องเรียนจากสมาชิกรัฐสภาเกษตรกรายย่อยภาคอีสาน (1) โดยขอให้สอบสวนการกระทำผิดในโครงการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติธรรมชาติที่รัฐบาลอนุมัติงบประมาณ ปี 2545 ประมาณ 400 ล้านบาทให้กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้ดำเนินการจัดหาและจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์ จำนวน 140,637,880 กิโลกรัม โดยผู้ร้องอ้างว่า ในการจัดประกวดราคาซื้อปุ๋ยอินทรีย์ มีผู้มาซื้อของประกวดราคาจำนวน 24 ราย แต่พอถึงวันยื่นซองปรากฏว่า มีผู้มายื่นซองประกวดราคาเพียง 3 ราย กรมส่งเสริมการเกษตรพิจารณาให้ขุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นผู้ได้รับการประกวดราคา และการจัดส่งปุ๋ยอินทรีย์ก็ไม่ได้มาตรฐานซึ่งผู้ร้องเห็นว่าการกระทำของกรมส่งเสริมการเกษตรและขุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด น่าจะเข้าข่ายความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542

ประธานวุฒิสภาพิจารณาแล้วมีมติให้ส่งเรื่องนี้ให้คณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภาพิจารณามอบหมายต่อคณะกรรมการ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาดำเนินการ คณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภาได้พิจารณาแล้ว เห็นควรมอบหมายให้คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา พิจารณาดำเนินการสอบสวนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 189 ต่อไป

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้รับเรื่องและดำเนินการพิจารณาสอบสวนโดยเรียกบุคคลและเอกสารที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณา ประกอบด้วยสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมส่งเสริมการค้า กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน และภาคเอกชน ผลการพิจารณามีดังนี้

ก. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงของสภาพปัญหา

1. ก่อนการประกวดราคาจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก)

(1) เกิดภัยพิบัติ 3 ช่วงในปี พ.ศ. 2544 ใน 41 จังหวัด ดังนี้

ช่วงที่ 1 วันที่ 1 มิถุนายน – วันที่ 30 พฤศจิกายน 2544 กรณีฝนทิ้งช่วงและภัยแล้ง ปี 2544 ในพื้นที่ภาคเหนือ 1 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 จังหวัด ภาคกลาง 2 จังหวัด ภาคตะวันออก 2 จังหวัด และภาคตะวันตก 3 จังหวัด รวม 11 จังหวัด 48 อำเภอ 278 ตำบล โดยเกษตรกรได้รับความเสียหาย 100,003 ราย พื้นที่การเกษตรเสียหายจำนวน 1,918,106 ไร่

³วุฒิสภา, “หนังสือที่ สว 0009/(ร5), เรื่อง รายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง การสอบสวนโครงการจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติ ของกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์,” 13 กุมภาพันธ์ 2546.

ช่วงที่ 2 วันที่ 7 กรกฎาคม – วันที่ 8 สิงหาคม 2544 เกิดอุทกภัยจากร่องความกดอากาศต่ำในพื้นที่ภาคเหนือ 2 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 จังหวัด ภาคตะวันออก 1 จังหวัด รวม 5 จังหวัด 39 อำเภอ 167 ตำบล โดยมีเกษตรกรได้รับความเสียหายจำนวน 28,460 ราย และพื้นที่การเกษตรเสียหายจำนวน 282,906 ไร่

ช่วงที่ 3 วันที่ 11 สิงหาคม – วันที่ 30 กันยายน 2544 เกิดอุทกภัยอุทกภัยในพื้นที่ภาคเหนือ 13 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 16 จังหวัด ภาคกลาง 1 จังหวัด รวม 30 จังหวัด 280 อำเภอ 1,913 ตำบล โดยมีเกษตรกรได้รับความเสียหายจำนวน 482,150 ราย และพื้นที่การเกษตรเสียหายจำนวน 4,120,889 ไร่

(2) เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2544 คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติพิจารณาของบกลางเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยจากร่องความกดอากาศต่ำ และอนุมัติตามวงเงินที่กรมส่งเสริมการเกษตรเสนอ และเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล จึงมีมติรับจากการใช้ปุ๋ยเคมีเป็นปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพตามคำแนะนำของกรมพัฒนาที่ดิน โดยให้ใช้วงเงินเท่าเดิม

(3) คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2545 อนุมัติงบกลางในช่วงภัยที่ 1 และ 2 จัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์จำนวน 65,966,320 กิโลกรัม เป็นเงิน 191,302,328 บาท และมีมติเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2545 อนุมัติในช่วงภัยที่ 3 จัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์จำนวน 74,671,560 กิโลกรัม เป็นเงิน 216,547,524 บาท รวมเป็นจำนวน 140,637,880 กิโลกรัม คิดเป็นเงินจำนวน 407,849,852 บาท

2. การประกวดราคาและพิจารณาผลการจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก)

(1) เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2545 กรมส่งเสริมการเกษตรเห็นชอบให้มีการจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติปี 2545

(2) คุณสมบัติเฉพาะของปุ๋ยอินทรีย์ และเงื่อนไขต่างๆ ในการจัดซื้อเป็นไปตามที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนด โดยผู้เสนอราคาต้องมีสต็อกปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) ชนิดเดียวกับที่ขึ้นซองประกวดราคา จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนการจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์จำนวน 140,637,880 กิโลกรัม คิดเป็นจำนวน 70,319 ตัน

(3) การกำหนดราคากลาง กรมส่งเสริมการเกษตรได้แต่งตั้งคณะทำงานกำหนดราคามาตรฐานกลางปัจจัยการผลิตการเกษตร ซึ่งราคากลางได้ประกาศใช้ ตั้งแต่วันที่ 25 สิงหาคม 2541 กำหนดราคากลางปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) ไว้ที่ กิโลกรัมละ 3 บาท

(4) กรมส่งเสริมการเกษตร มีคำสั่งที่ 742/2545 ลงวันที่ 14 มิถุนายน 2545 แต่งตั้งคณะทำงานดำเนินการตรวจสอบสต็อกปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) รวม 4 คณะๆ ละ 3 คน เพื่อดำเนินการตรวจสอบสต็อกปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) และเก็บตัวอย่างปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) ส่งไปตรวจวิเคราะห์ที่กรมพัฒนาที่ดิน

(5) ในการขายเอกสารประกวดราคามีผู้มาขอซื้อเอกสารประกวดราคาจำนวน 24 ราย และผู้ยื่นซองเสนอราคา จำนวน 3 ราย คือ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร บริษัท ข้าวศิริเยี่ยมแสง จำกัด และชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

(6) คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา มีหนังสือถึงสำนักงานเลขานุการกรม ที่ กษ 1001/ (สลง) / 1468 ลงวันที่ 23 สิงหาคม 2545 สรุปว่า

1. องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ได้เสนอราคาปุยอินทรี (ปุยหมัก) จำนวน 140,637,880 กิโลกรัม ๆ ละ 2.94 บาท เป็นเงิน 413,475,367.20 บาท ส่งของภายใน 60 วัน มีสต็อกปุยอินทรี (ปุยหมัก) ที่แจ้งจำนวน 80,000,000 กิโลกรัม จำนวนที่ตรวจนับได้ 56,123,500 กิโลกรัม และมีปุยอินทรี (ปุยหมัก) ที่มีคุณสมบัติถูกต้อง จำนวน 46,628,500 กิโลกรัม ซึ่งพิจารณาได้ว่า มีสต็อกปุยอินทรีไม่ครบตามเงื่อนไขที่กำหนด

2. บริษัท ข้าวศิริเยี่ยมแสง จำกัด ได้เสนอราคาปุยอินทรี (ปุยหมัก) จำนวน 140,637,880 กิโลกรัม ๆ ละ 2.90 บาท เป็นเงิน 407,849,852 บาท ส่งของภายใน 60 วัน มีสต็อกปุยอินทรี (ปุยหมัก) ที่แจ้งจำนวน 82,000,000 กิโลกรัม จำนวนที่ตรวจนับได้ 79,412,800 กิโลกรัม และมีปุยอินทรี (ปุยหมัก) มีคุณสมบัติถูกต้องจำนวน 53,403,800 กิโลกรัม ซึ่งพิจารณาได้ว่า มีสต็อกปุยอินทรีไม่ครบตามเงื่อนไขที่กำหนด

3. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด เสนอราคาปุยอินทรี (ปุยหมัก) จำนวน 140,637,880 กิโลกรัม ๆ ละ 2.89 บาท เป็นเงิน 406,473,473.20 บาท ส่งของภายใน 60 วัน มีสต็อกปุยอินทรี (ปุยหมัก) ที่แจ้งไว้เป็นจำนวน 104,000,000 กิโลกรัม และจำนวนที่ตรวจนับได้ 104,000,000 กิโลกรัม โดยมีปุยอินทรี (ปุยหมัก) ที่มีคุณสมบัติถูกต้องเป็นจำนวน 104,000,000 กิโลกรัม ซึ่งพิจารณาได้ว่า มีสต็อกปุยอินทรีครบตามเงื่อนไขที่กำหนด

คณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคา จึงพิจารณาตามเงื่อนไขต่างๆ และต่อรองราคาเหลือกิโลกรัมละ 2.79 บาท คิดเป็นเงินทั้งสิ้น 392,379,685.20 บาท เห็นสมควรรับราคา ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

(7) กองคลัง กรมส่งเสริมการเกษตร ตรวจสอบผลการพิจารณาจัดซื้อปุยอินทรี (ปุยหมัก) ของคณะกรรมการรับและเปิดซองประกวด และคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา แล้วเห็นว่า ดำเนินการถูกต้องและไม่มีรายชื่อว่าเป็นผู้ละทิ้งงาน ประกอบกับมีราคาไม่สูงกว่าวงเงินที่ประมาณการไว้ โดยต่ำกว่าวงเงินที่ประมาณการไว้กิโลกรัมละ 0.11 บาท หรือ 3.79% (2.90-2.79) และต่ำกว่าราคาเดิมที่เคยจัดซื้อเมื่อปี 2541 กิโลกรัมละ 0.1055 บาท

กองคลังจึงนำเสนออธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร พิจารณออนุมัติปรับลดจำนวนการจัดซื้อปุยอินทรี (ปุยหมัก) และลงนามหนังสือเรียนปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อขอ

ความเห็นชอบและนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พิจารณานุมัติรับราคาปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) จำนวน 367,072,376.40 บาท

(8) ในขั้นตอนการเสนอเพื่อขออนุมัติรับราคา กรมส่งเสริมการเกษตรได้รายงานว่า ในระหว่างที่กำลังรอผลการตรวจสอบวิเคราะห์จากกรมพัฒนาที่ดิน ได้รับหนังสือเชิญจากประธานคณะกรรมการกำกับดูแลการดำเนินงานตามนโยบายเกษตรของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายเจริญ จรรย์โกมล) คณะกรรมาธิการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (นายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค) และคณะกรรมาธิการติดตามการบริหารงบประมาณ ให้ไปชี้แจงเรื่องการจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติ ปี 2545 ในประเด็นสำคัญดังนี้ การกำหนดราคากลาง การกำหนดผลงานการจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ และการจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์ส่วนกลาง ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตรได้ไปชี้แจงพร้อมทั้งมอบเอกสารที่เกี่ยวข้องตามประเด็นดังกล่าวข้างต้น แต่ยังไม่ได้รับผลการพิจารณาแต่อย่างใด

ต่อมานายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค ประธานคณะกรรมาธิการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ สภาผู้แทนราษฎร มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ 7688/2545 ลงวันที่ 22 สิงหาคม 2545 เห็นว่า ในขั้นตอนนี้ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์สั่งการให้กรมส่งเสริมการเกษตรระงับการทำสัญญาจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) แล้ว แจ้งผลให้ทราบด้วย

นายวิทยา เทียนทอง เลขานุการรัฐมนตรีว่าการฯ มีหนังสือจากสำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี ที่ กษ 0100/5936 ลงวันที่ 27 สิงหาคม 2545 เรียนอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร โดยแจ้งว่า “รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีบัญชาให้กรมฯส่งข้อมูลที่ได้ส่งมอบให้คณะอนุกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นในคณะกรรมาธิการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบและคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการพิจารณาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต่อไป” ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตรได้ส่งเอกสารให้รัฐมนตรีแล้ว ตามหนังสือกรมส่งเสริมการเกษตรที่ กษ 1007/24767 ลงวันที่ 28 สิงหาคม 2545

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยนายวิทยา เทียนทอง เลขานุการฯ มีหนังสือที่ กษ 0100/6009 ลงวันที่ 29 สิงหาคม 2545 ถึงประธานคณะอนุกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นในคณะกรรมาธิการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ สภาผู้แทนราษฎร ส่งรายละเอียดและชี้แจงข้อเท็จจริงว่า “การจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์(ปุ๋ยหมัก)ของกรมส่งเสริมการเกษตรครั้งนี้ เป็นการจัดหาปุ๋ยอินทรีย์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากพายุอุทกภัยที่เกิดขึ้นในปี 2544 เพื่อให้เกษตรกรได้รับปุ๋ยอินทรีย์ทันฤดูเพาะปลูกในปี 2545 ที่ขณะนี้อยู่ในช่วงฤดูการผลิตและใกล้จะสิ้นสุดแล้ว การดำเนินการจัดหาปุ๋ยจำนวนดังกล่าว กระทรวงได้ติดตามและตรวจสอบการดำเนินการ รวมทั้งได้ให้กรมส่งเสริมการเกษตรรายงานความก้าวหน้าให้กระทรวงทราบ ซึ่ง

เห็นว่า การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม”

ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีบันทึกข้อความ ลงวันที่ 10 กันยายน 2545 ถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ “เนื่องจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ สภาผู้แทนราษฎร ได้มีหนังสือ ค่วนที่ 7668/2545 ลงวันที่ 22 สิงหาคม 2545 ให้ ฯพณฯ รัฐมนตรี ฯ สั่งการให้กรมส่งเสริมการเกษตรระงับการทำสัญญาจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์แล้วแจ้งผลให้ทราบ ดังนั้น เห็นว่าควรที่จะให้คณะกรรมการฯ ดังกล่าว เพิกถอนความเห็นหรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่แสดงว่าพอใจกับคำชี้แจงของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ กษ 0100/6009 ลงวันที่ 29 สิงหาคม 2545 ก่อน และเมื่อดำเนินการตามข้อ 1. จึงเห็นควรพิจารณาอนุมัติรับราคาการจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) ช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติ ปี 2545 ตามที่กรมส่งเสริมการเกษตรเสนอต่อไป”

ซึ่งต่อมานั้น รองประธานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ และได้ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น (นายสุพล พองงาม) มีหนังสือสภาผู้แทนราษฎร ค่วนที่สุด ที่ 347/2545 ลงวันที่ 11 กันยายน 2545 แจ้งว่า “ได้รับหนังสือของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ฉบับลงวันที่ 29 สิงหาคม 2545 รวมทั้งรายละเอียดตามเอกสารข้อมูลเพิ่มเติมที่จัดส่งมาเรียบร้อยแล้ว”

เมื่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้รับหนังสือดังกล่าวแล้ว นายวิทยา เทียนทอง เลขานุการฯ ได้พิจารณาและนำเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการฯ ภายในวันที่ 11 กันยายน 2545 ความว่า “บัดนี้ ประธานคณะกรรมการ ปปช. ได้มีหนังสือค่วนที่สุด ที่ 347/2545 ลงวันที่ 11 กันยายน 2545 รับทราบการดำเนินการจัดหาปุ๋ยดังกล่าวเป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2535 แล้ว จึงเห็นสมควรรับราคา” ซึ่งรัฐมนตรีว่าการฯ นายสุชีพ หาญสวัสดิ์ พิจารณาเห็นชอบและอนุมัติรับราคาการจัดซื้อในวันที่ 11 กันยายน 2545

(9) กรมส่งเสริมการเกษตร ลงนามในสัญญาซื้อขายปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) จำนวน 131,567,160 กิโลกรัม ราคา กิโลกรัมละ 2.79 บาท เป็นเงิน 367,072,376.40 บาท กับชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2545 รายละเอียดตามสัญญาเลขที่ 18/2545 ลงวันที่ 19 กันยายน 2545

3. หลักจากการลงนามในสัญญาซื้อขายปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก)

(1) บริษัทที่ดำเนินการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) ส่งให้แก่ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด มีทั้งหมด 5 บริษัท ดังนี้

1. สหกรณ์บริการวังขนาย จำกัด ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) เครื่องหมายการค้า “ตรามดเขียว” ได้รับอนุญาตให้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อการค้า จากกรมวิชาการเกษตร เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2545 ดำเนินการจัดส่งปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) ให้แก่ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นจำนวน 10,000 ตัน มีสถานที่เก็บตั้งอยู่เลขที่ 223 หมู่ที่ 1 ตำบลแก้งสนามนาง อำเภอแก้งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา แต่งตั้งให้ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นตัวแทนจำหน่ายปุ๋ย ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2545 เป็นต้นไป

2. บริษัทตะวันออกออร์แกนิก จำกัด ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) เครื่องหมายการค้า “ตราราชาผลไม้” ได้รับอนุญาตให้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อการค้าจากกรมวิชาการเกษตร เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2544 ดำเนินการจัดส่งปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) ให้แก่ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นจำนวน 4,000 ตัน สถานที่เก็บตั้งอยู่เลขที่ 111/1 ถนนสุวรรณศร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว แต่งตั้งให้ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นตัวแทนจำหน่ายปุ๋ย ดังกล่าว ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2545 – 31 ธันวาคม 2545

3. บริษัท อโกรเทคไทย จำกัด ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) ชื่อการค้า “อโกรเทค” เครื่องหมายการค้า “ตราไม้-น้ำ” ได้รับอนุญาตให้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อการค้าจากกรมวิชาการเกษตร เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2542 ดำเนินการจัดส่งปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) ให้แก่ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด จำนวน 28,000 ตัน สถานที่เก็บตั้งอยู่เลขที่ 14/22 หมู่ 5 ตำบลอุโลกสีห์หมื่น ตำบลท่ามะกา อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี แต่งตั้งให้ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นตัวแทนจำหน่ายปุ๋ยดังกล่าว ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2545

4. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ชัยชนะเกษตร ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) เครื่องหมายการค้า “ตราหงส์แดง” ได้รับอนุญาตให้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อการค้าจากกรมวิชาการเกษตรเมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2544 ดำเนินการจัดส่งปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) ให้แก่ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด จำนวน 4,000 ตัน สถานที่เก็บตั้งอยู่เลขที่ 8 หมู่ที่ 12 ตำบลจอมบึง อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี แต่งตั้งให้ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นตัวแทนจำหน่ายปุ๋ย ตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม 2545 เป็นต้นไป

5. บริษัท ศรีพิบูลการเกษตร จำกัด ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) เครื่องหมายการค้า “ตราต้นพิบูล” ดำเนินการจัดส่งปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) ให้แก่ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด รวมทั้งสิ้นจำนวน 58,000 ตัน รายละเอียดดังนี้

1) สถานที่ผลิตและสถานที่เก็บ ตั้งอยู่เลขที่ 17 หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านยา อำเภอหนองหาร จังหวัดอุดรธานี เป็นจำนวน 12,000 ตัน

2) สถานที่ผลิตและสถานที่เก็บ ตั้งอยู่เลขที่ 140 หมู่ที่ 5 ตำบลสำราญ อำเภอลำมั่ง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นจำนวน 15,000 ตัน

3) สถานที่ผลิตและสถานที่เก็บ ตั้งอยู่เลขที่ 13 หมู่ที่ 4 ตำบลบ้านเม็ง อำเภอนองเสือ จังหวัดขอนแก่น เป็นจำนวน 11,000 ตัน

ทั้ง 3 แห่งดังกล่าวนี้ได้รับอนุญาตให้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) เพื่อการค้าจากกรมวิชาการเกษตร เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2545

4) สถานที่ผลิตและสถานที่เก็บ ตั้งอยู่เลขที่ 22 หมู่ที่ 10 ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 20,000 ตัน ได้รับอนุญาตให้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อการค้าจากกรมวิชาการเกษตร เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2545

(2) บริษัท โอโรเทคโนโลยี จำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัดชัยชนะเกษตร ได้มาซื้อเอกสารประกวดราคา แต่ทั้ง 2 แห่งไม่ได้มายื่นซองเสนอราคาแต่ประการใด

(3) ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด มีหนังสือ ฝช 133/2545 ลงวันที่ 20 กันยายน 2545 ถึงประธานคณะกรรมการตรวจรับปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) แจ้งให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุไปทำการตรวจรับปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) ณ สถานที่ผลิต และสถานที่เก็บปุ๋ยที่ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ซึ่งในระหว่างวันที่ 23 กันยายน 2545 ถึงวันที่ 18 ตุลาคม 2545 คณะกรรมการตรวจรับพัสดุได้ไปทำการตรวจนับจำนวนของกระสอบปุ๋ย จำนวนน้ำหนักในแต่ละพื้นที่ บันทึกจำนวนและสุ่มตัวอย่างของแต่ละพื้นที่เพื่อนำไปทดลองหรือตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์และส่งตัวอย่างปุ๋ยให้กรมวิชาการเกษตรและกรมพัฒนาที่ดินวิเคราะห์คุณภาพตามสัญญาแล้ว

(4) ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด มีหนังสือ ที่ ฝช 134/2545 ลงวันที่ 20 กันยายน 2545 แจ้งแผนการจัดส่งปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) ไปยังจังหวัดปลายทางที่จะแจกจ่ายปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) ให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ โดยแผนการจัดส่งปุ๋ยอยู่ในระหว่างวันที่ 28 กันยายน 2545 ถึงวันที่ 14 พฤศจิกายน 2545

(5) กรมส่งเสริมการเกษตร มีหนังสือ ที่ กษ 1002/ว1226 ลงวันที่ 24 กันยายน 2545 ส่งสำเนาสัญญาซื้อขายปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) และใบตอบรับพัสดุให้จังหวัดปลายทางที่จะแจกจ่ายปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) โดยให้จังหวัดผู้รับปลายทางตรวจสอบปริมาณ และวัน เดือน ปี ที่ผู้ขายนำปุ๋ยไปส่ง เพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการตรวจรับและเบิกจ่ายเงิน เมื่อผลวิเคราะห์คุณภาพปุ๋ยถูกต้อง ทั้งนี้ มีหนังสือ ที่ กษ 1007/ว 338 ลงวันที่ 30 เมษายน 2545 แจ้งแผนการจัดสรรปัจจัยการผลิตช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยผลทิ้งช่วงปี 2544 ภัยแล้งปี 2545 อุทกภัยปี 2544 และแจ้งแนวทางการปฏิบัติเมื่อได้รับปัจจัยการผลิตควรจะปฏิบัติอย่างไรให้ถูกต้องตามระเบียบให้จังหวัดปลายทางทราบแล้ว

(6) ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ดำเนินการขนส่งปุ๋ยไปยังพื้นที่จังหวัดปลายทางที่เตรียมแจกจ่ายปุ๋ยให้แก่เกษตรกร ก่อนที่จะได้รับทราบผลการวิเคราะห์คุณภาพปุ๋ยจากกรมวิชาการเกษตร และกรมพัฒนาที่ดิน รายละเอียดตามหนังสือชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ที่ ผธ 164/3873 ลงวันที่ 28 ตุลาคม 2545

(7) ผลการวิเคราะห์คุณภาพปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) จากกรมวิชาการเกษตรและกรมพัฒนาที่ดินที่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุสุ่มตัวอย่างจากสถานที่ผลิตปุ๋ยของชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด คือ

1. อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์	จากจำนวนปุ๋ย	30,000	ตัน
2. อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น	จากจำนวนปุ๋ย	20,000	ตัน
3. อำเภอหนองเสือ จังหวัดขอนแก่น	จากจำนวนปุ๋ย	19,500	ตัน
4. อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี	จากจำนวนปุ๋ย	5,000	ตัน
รวม 4 พื้นที่ จำนวนปุ๋ย		74,500	ตัน

ปรากฏว่า ตัวอย่างปุ๋ยทั้ง 4 พื้นที่เป็นพืชต่อการเจริญเติบโตของพืช จึงไม่เป็นไปตามมาตรฐานตามที่กำหนดไว้ในสัญญา

(8) จากการตรวจสอบคุณภาพปุ๋ยอินทรีย์ที่ถูกส่งไปยังพื้นที่จังหวัดปลายทางโดยคณะทำงานและกรรมการที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง รวมทั้งการตรวจสอบคุณภาพโดยกรมวิชาการเกษตรและกรมพัฒนาที่ดิน จังหวัดอุดรธานี มหาสารคาม และกาฬสินธุ์ เมื่อวันที่ 2-3 พฤศจิกายน 2545 ปรากฏว่า ตัวอย่างปุ๋ยจำนวน 35 ราย ผ่านคุณสมบัติทางกายภาพจำนวน 2 ราย และไม่ผ่านการตรวจคุณสมบัติทางกายภาพจำนวน 33 ราย (รายละเอียดตามหนังสือกรมวิชาการเกษตร ที่ กษ 0901/7231 ลงวันที่ 4 พฤศจิกายน 2545)

(9) เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2545 ปรากฏว่าทางสื่อมวลชนทั่วไปว่าการจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์(ปุ๋ยหมัก)ใน โครงการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติของกรมส่งเสริมการเกษตรกับชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด มีลักษณะเป็นการสมยอมราคากัน มีการตรวจรับปุ๋ยก่อนที่จะลงนามในสัญญาซื้อขาย และเป็นปุ๋ยที่ไม่มีคุณภาพ และผลสรุปตามคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ 513/255 ลงวันที่ 25 ตุลาคม 2545 ปรากฏว่า คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง ได้ชี้มูลว่า กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าการดำเนินการจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) อาจมีการสมยอมราคากัน

1. แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยไม่ร้ายแรง ฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความอุตสาหะเอาใจใส่ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการตามมาตรา 84 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535

ในส่วนของการชำระค่าที่เกี่ยวข้อประกอบด้วยอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ในฐานะผู้บังคับบัญชาของกรมส่งเสริมการเกษตร คณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณี คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่มีข้อบกพร่องตามความเห็นดังกล่าวข้างต้น

2. ถ้าหากผลการสอบสวนในทางวินัยปรากฏว่า มีบุคคลอื่นที่มีใช้ชำระค่าและมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำผิดต่อกฎหมาย ตั้งแต่ขั้นตอนประกวดราคาจนถึงขั้นตอนการลงนามสัญญาซื้อขายปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) เห็นควรส่งพยานหลักฐานทั้งหมดให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) เพื่อพิจารณาดำเนินการสืบสวนสอบสวนตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

ข. คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา มีการข้อสังเกตดังนี้

1. ขั้นตอนการอนุมัติโครงการและดำเนินการให้ความช่วยเหลือ

(1) คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติ ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นคณะกรรมการด้วย ควรจะชี้แจงต่อที่ประชุมว่า ไม่ควรแจกปุ๋ยอินทรีย์ เนื่องจากมีข้อมูลทางวิชาการว่า การใช้ปุ๋ยอินทรีย์โดยหลักการเป็นสิ่งที่ดี แต่ควรใช้กับพืชชนิดใดและใช้ในระยะเวลาใด เนื่องจากพื้นที่ที่ประสบภัยธรรมชาติส่วนใหญ่เป็นพื้นที่นาข้าวและน้ำท่วม การแจกจ่ายปุ๋ยอินทรีย์ไม่เป็นผลดี อีกทั้งมีสารไนโตรเจนสูง และหากใช้ในระยะเวลาที่ข้าวกำลังตั้งตัวจะทำให้ดินข้าวลึ้มง่าย ซึ่งถ้าใช้กับนาข้าวต้องใช้ปริมาณถึงไร่ละ 3 ตัน ประกอบกับจำนวนปุ๋ยตามระเบียบการช่วยเหลือสามารถช่วยได้เพียงแค่ร้อยละ 50 ของพื้นที่เสียหาย แสดงว่า ไม่สามารถช่วยเกษตรกรได้ตามความต้องการที่แท้จริง จึงไม่เหมาะสม แต่กรมส่งเสริมการเกษตรกลับไม่ทักท้วงในที่ประชุม

นอกจากนี้ ตามคำสั่งของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ กษ.107/2544 กำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติ ประกอบด้วยรัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ที่ได้รับมอบหมาย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ได้รับมอบหมาย ผู้ตรวจราชการฯ ที่ได้รับมอบหมายรวมทั้งอธิบดีกรมต่าง ๆ ที่สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แต่การประชุมครั้งที่ 6/2544 เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2544 ปรากฏว่า รองปลัดฯ ทำหน้าที่ประธานแทนรัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ผู้อำนวยการกอง และข้าราชการระดับ 7 ทำหน้าที่แทนอธิบดีและเข้าร่วมประชุมแทน การประชุมเรื่องที่สำคัญมากควรเป็นข้าราชการที่มีตำแหน่งและหน้าที่โดยตรง จึงเห็นว่า คณะกรรมการฯ น่าจะไม่น่าจะมีความละเอียดรอบคอบในการพิจารณาและมีข้อพิจารณาว่า นายอุดร ขจรเวหาสน์ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมรวมทั้งทำหน้าที่ของผู้แทนคณะกรรมการฯ ด้วยน่าจะเป็นการประชุมที่ไม่ชอบ

เมื่อพิจารณาถึงความต้องการของเกษตรกรซึ่งได้ยื่นแบบแสดงความต้องการแล้ว ส่วนใหญ่ขอปุ๋ยเคมี แต่คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศมีมติปรับเปลี่ยนให้เป็นปุ๋ยอินทรีย์ทั้งหมด ทั้งนี้ในหลักเกณฑ์ระบุไว้ชัดเจนว่า ให้ช่วยเหลือตามความต้องการของผู้ประสบภัยธรรมชาติ

(2) ปุ๋ยอินทรีย์ที่เสนอซื้อจากเงินงบกลาง 2 ครั้ง เป็นจำนวน 140,637,880 กิโลกรัม เป็นเงิน 407,849,952 บาท เป็นการรวมโครงการเข้าด้วยกันทำให้ปริมาณปุ๋ยอินทรีย์ที่จะจัดซื้อมีจำนวนมากและจำนวนเงินที่สูง ทำให้ต้องมีการจัดซื้อในส่วนกลาง และอยู่ในอำนาจการอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการฯ ส่วนการกำหนดปริมาณปุ๋ยอินทรีย์จำนวนมากทำให้มีราคาสูง เนื่องจากมีผู้แข่งขันราคาน้อยรายและไม่เปิดโอกาสให้เกิดการแข่งขันอย่างเสรี ซึ่งควรจะให้แต่ละจังหวัดจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์ได้เอง เพราะราคาถูกและยังทำให้เกษตรกรได้ปุ๋ยที่มีคุณภาพดี เนื่องจากจะมีผู้เข้าร่วมประกวดราคาหลายราย

(3) ในอดีตกรมส่งเสริมการเกษตรเคยได้จัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) เพื่อแจกจ่ายให้เกษตรกรและการจัดซื้อในครั้งนี้ แม้กรมส่งเสริมการเกษตร ได้ใช้รายละเอียดและเงื่อนไขจากที่เคยใช้จัดซื้อครั้งที่ผ่านมา ซึ่งเป็นการยากต่อการกำหนดราคากลาง เพราะพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 มิได้มีการกำหนดคุณสมบัติของปุ๋ยอินทรีย์ ทำให้ราคากลางในอดีตไม่แน่นอนอยู่ในระหว่าง 1,000 – 3,000 ต่อตัน ด้วยเหตุนี้ การเสนอโครงการจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์ จำนวน 140,637,880 กิโลกรัม ดังกล่าวจึงมีความไม่เหมาะสม และอาจจะเป็นช่องว่างในการแสวงหาผลประโยชน์จากการจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) ดังกล่าว

2. ขั้นตอนการกำหนดเงื่อนไขการประกวดราคา

(1) การกำหนดเงื่อนไขให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาจะต้องมีผลงานจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) ในวงเงินไม่น้อยกว่า 10,000,000 บาท และเคยเป็นคู่สัญญาโดยตรงกับส่วนราชการหรือหน่วยงานรัฐวิสาหกิจภายใต้สัญญาเดียวกันนั้นถือว่าเป็นการจำกัดสิทธิได้ เนื่องจากการจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์มีปริมาณเป็นจำนวนมากและใช้เงินงบประมาณเป็นจำนวน 407,849,852 บาทและข้อมูลจากผู้ที่มาซื้อเอกสารการประกวดราคาจำนวน 24 รายนั้น มีเพียง 5 รายเท่านั้นที่มีผลงานในวงเงินไม่ต่ำกว่าจำนวน 10,000,000 บาท

(2) การกำหนดเงื่อนไขระยะเวลากำหนดส่งมอบของทั้งหมด ภายใน 60 วันนับถัดจากวันลงนามในสัญญา เป็นระยะเวลาที่ไม่อาจจะผลิตและส่งมอบปุ๋ยอินทรีย์ครบจำนวน 140,638 ตันได้ ถึงแม้ว่าชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด แจ้งไว้ก็มีเพียงจำนวน 104,000 ตัน กรมส่งเสริมการเกษตรทราบแล้วว่า ในส่วนที่เหลือไม่สามารถจะผลิตและส่งมอบได้ทัน หากว่าจะเร่งผลิตใหม่ก็จะได้ปุ๋ยไม่มีคุณภาพตามเงื่อนไขและไม่สามารถส่งมอบได้ทัน เพราะระยะเวลาการ

ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) ต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่า 120 วัน จึงส่งผลให้เกิดการรวมปุ๋ยอินทรีย์จากผู้ผลิตหลายราย และการรวบรวมดังกล่าวย่อมมีค่าใช้จ่ายและค่าดำเนินการ ซึ่งผู้เสนอราคาย่อมจะต้องคิดต้นทุนดังกล่าวเข้ากับราคาของปุ๋ยอินทรีย์ที่ยื่นเสนอราคาอันเป็นเหตุให้รัฐต้องซื้อปุ๋ยอินทรีย์ในราคาที่สูงขึ้นทำให้รัฐเสียหาย

(3) การกำหนดเงื่อนไขให้ผู้เสนอราคาต้องมีการสต็อกปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของที่จัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์ โดยผู้เสนอราคาต้องมีไม่น้อยกว่า 70,318,940 กิโลกรัม ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่สมควร เพราะผู้ที่จะมีสต็อกตามเงื่อนไขดังกล่าวนี้ต้องเป็นผู้ผลิตรายใหญ่และมีศักยภาพในการผลิตสูง ซึ่งภายในประเทศไทยไม่มีบริษัทใดที่จะมีสต็อกปุ๋ยอินทรีย์ปริมาณมาก จึงเป็นเงื่อนไขกีดกันผู้เข้าร่วมเสนอการารายย่อยมีอาจเข้าแข่งขันเสนอราคาได้

(4) การตรวจรับพัสดุไม่มีมาตรการที่รัดกุม เช่น การตรวจรับพัสดุปลายทางมีเพียงการตรวจนับจำนวนไม่มีการตรวจสอบคุณภาพและไม่ทราบว่าปุ๋ยอินทรีย์มาจากแหล่งใด ไม่มีหลักฐานยืนยันว่า เป็นปุ๋ยอินทรีย์ที่ผ่านตรวจสอบคุณสมบัติก่อนการทำสัญญาซื้อขายหรือก่อนส่งมอบปุ๋ยอินทรีย์ ดังนั้น น่าจะคิดแท็กหรือบาร์โค้ดข้างถุงปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อป้องกันไม่ให้มีช่องทางการทุจริตโดยนำปุ๋ยอินทรีย์ที่ไม่ได้คุณภาพหรือไม่ผ่านการตรวจสอบไปส่งยังจุดรับมอบ แม้ภายหลังมีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อสัญญา ในรายละเอียดแนบท้ายสัญญาซื้อขาย โดยเพิ่มเติมขั้นตอนการปฏิบัติแต่ได้กระทำภายหลังที่มีการจัดส่งปุ๋ยบางส่วนไปยังสถานที่ส่งมอบปลายทางแล้ว

3. ขั้นตอนการตรวจสอบสต็อกปุ๋ยอินทรีย์ก่อนการพิจารณาผลการประกวดราคา

เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุได้ดำเนินการตรวจนับปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) ที่มีผู้เสนอราคา จำนวน 3 ราย เพื่อเสนอให้ทราบว่า ผู้ใดมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขหรือไม่ ซึ่งปรากฏผลดังนี้

ด้านปริมาณ

การตรวจสอบสต็อกปุ๋ยอินทรีย์ที่ยังไม่บรรจุกระสอบ ให้ตรวจสอบดูสถานที่ตั้ง ลานหรือโกดังว่าเป็นสถานที่เดียวกันกับที่ได้ยื่นเสนอราคาหรือไม่ และพิจารณาว่ามีลักษณะเบื้องต้นเป็นปุ๋ยหมักหรือไม่ และให้วัดขนาดกองปุ๋ยหมัก กว้างXยาวX สูง (เมตร) ได้ปริมาตรเป็นลูกบาศก์เมตรคูณด้วย 600 ได้น้ำหนักของกองปุ๋ยหมักหน่วยเป็นกิโลกรัม แล้วให้บันทึกข้อมูลพร้อมทั้งวาดรูปกำกับด้วย

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา พิจารณาแล้ว เห็นว่า

1. วิธีการดังกล่าว ไม่รัดกุมเพียงพอที่จะทำให้รู้ว่า การวัดกองปุ๋ยอินทรีย์มีปริมาณที่ถูกต้อง แม้ว่า บันทึกข้อมูลพร้อมวาดรูปกำกับ ในทางปฏิบัติจริงไม่มีหลักฐานใดที่ยืนยันว่า กองปุ๋ยอินทรีย์มีอยู่จริง ถึงแม้เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร อ้างว่า ได้มีการถ่ายรูป และบันทึกภาพวิดีโอประกอบ แต่เป็นเพียงภาพถ่ายโดยรวม จึงไม่สามารถยืนยันได้ว่า เป็นปุ๋ยกองเดียวกับที่ได้วัด

รูปกำกับในการตรวจนับ ประกอบกับภาพวิดีโอที่เจ้าหน้าที่อ้างว่า ได้มีการบันทึกไว้ ก็ไม่สามารถนำมาแสดงได้ โดยกล่าวว่า ได้สูญหาย และวิธีการตรวจและขั้นตอนการตรวจสอบตู้เย็นอินทรีย์ที่ไม่รัดกุมเช่นนั้น อาจจะเป็นช่องว่างให้เกิดการทุจริตได้ง่าย

2. การกำหนดให้ตรวจนับตู้เย็นอินทรีย์ของผู้เสนอราคาจำนวน 3 ราย ตั้งแต่วันที่ 11-16 กรกฎาคม 2545 ซึ่งมีระยะเวลาเพียง 6 วันเท่านั้น แต่คณะทำงานแต่ละคณะ ซึ่งมีจำนวนคณะละ 3 คน ทำการตรวจนับปริมาณตู้เย็นอินทรีย์จำนวนมากเสร็จสิ้น ภายใน 2 วัน คือ วันที่ 12-13 กรกฎาคม 2545 ซึ่งเป็นการใช้เวลาตรวจนับได้รวดเร็วผิดปกติมากหากคำนึงถึงปริมาณตู้เย็นอินทรีย์ทั้งหมดและจำนวนของเจ้าหน้าที่ที่ทำการตรวจนับ

3. การตรวจนับปริมาณตู้เย็นอินทรีย์ขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกร และบริษัท ข้าวศิริเอี่ยมแสง จำกัด ปรากฏว่า ตู้เย็นอินทรีย์ (ตู้หมัก) ในสต็อกมีปริมาณไม่ครบตามที่เสนอ แต่ปริมาณของชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ถูกต้องซึ่งไม่น่าจะเป็นไปได้ว่า การตรวจนับพอดีกับจำนวนที่แจ้งไว้ ซึ่งน่าจะมีการคลาดเคลื่อนบ้าง เห็นได้ว่า ผลการตรวจนับปริมาณตู้เย็นอินทรีย์ในสต็อกของผู้เสนอราคา 3 ราย มีมาตรฐานการนับที่แตกต่างกันอย่างมาก

ด้านคุณภาพ

1. ในการเก็บตัวอย่างเพื่อส่งให้กรมวิชาการเกษตร และกรมพัฒนาที่ดินตรวจสอบคุณสมบัติก่อนการทำสัญญาซื้อขาย และเจ้าหน้าที่ชุดดังกล่าวได้ดำเนินการตรวจปริมาณและคุณสมบัติทางกายภาพ และนำตัวอย่างปุ๋ยมาตรวจสอบตามวิธีการของกรมวิชาการเกษตรและกรมพัฒนาที่ดิน ปรากฏว่า ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด มีปุ๋ยที่ผ่านคุณสมบัติทางกายภาพและตรงตามที่กำหนดในเงื่อนไขการประกวดราคาทั้งหมด 104,000 ตัน แตกต่างกับองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร และบริษัท ข้าวศิริเอี่ยมแสง จำกัด ที่มีตู้เย็นอินทรีย์ไม่ผ่านการตรวจสอบจำนวนมาก

2. เมื่อมีการทำสัญญาแล้ว กรมวิชาการเกษตรและกรมพัฒนาที่ดินได้ส่งผลการวิเคราะห์คุณภาพตู้เย็นอินทรีย์ (ตู้หมัก) ที่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุสุ่มตัวอย่างจากสถานที่ผลิตปุ๋ยจาก 4 พื้นที่ จำนวน 74,500 ตัน ปรากฏว่า ปุ๋ยดังกล่าวเป็นพิษต่อการเจริญเติบโตของพืชและกรมวิชาการเกษตรและกรมพัฒนาที่ดินได้ส่งเจ้าหน้าที่ร่วมออกตรวจสอบ คุณสมบัติทางกายภาพของตู้เย็นอินทรีย์ที่จังหวัดอุดรธานี มหาสารคามและกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นจุดรับมอบตู้เย็นอินทรีย์ เมื่อวันที่ 2-3 พฤศจิกายน 2545 ปรากฏว่า จำนวนตัวอย่างตู้เย็นอินทรีย์ทั้งหมด ซึ่งเป็นของบริษัท ศรีพิภูลการเกษตร จำกัด จากที่เก็บตัวอย่าง จำนวน 35 ราย ผ่านคุณสมบัติทางกายภาพจำนวน 2 ราย อีก 33 ราย ไม่ผ่านคุณสมบัติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตู้เย็นอินทรีย์ไม่ผ่านการตรวจสอบเกือบทั้งหมด และยังอยู่ในระหว่างกระบวนการหมัก ซึ่งแตกต่างกับผลการตรวจสอบในครั้งแรก ที่ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่

กรมส่งเสริมการเกษตร จึงตั้งข้อสังเกตว่า การเก็บตัวอย่างปุ๋ยอินทรีย์จากแหล่งผลิตที่ใด จึงมีคุณสมบัติถูกต้องตามเงื่อนไข และปุ๋ยอินทรีย์ที่มีคุณภาพครบตามเงื่อนไข จำนวน 104,000 ตัน ดังกล่าวมีอยู่จริงหรือไม่

4. การพิจารณาผลการประกวดราคา และการอนุมัติซื้อขายปุ๋ยอินทรีย์

(1) ในการเสนอราคา องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร เสนอราคา กิโลกรัมละ 2.94 บาท ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด เสนอราคา กิโลกรัมละ 2.89 บาท และบริษัท ข้าวศิริเอี่ยมแสง จำกัด เสนอราคา กิโลกรัมละ 2.90 บาท

(2) ในการนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พิจารณาอนุมัติรับราคาการจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) นั้น

1. ประธานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ (นายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค) ได้มีหนังสือขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระวังการจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์

2. ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำบันทึกข้อความเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการฯ ว่า “เห็นควรให้คณะกรรมการฯ เพิกถอนความเห็นหรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่แสดงว่าพอใจกับคำชี้แจงของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์”

3. หนังสือตอบของประธานคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น ในคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ (นายสุพล ฟองงาม) แจ้งว่า ได้รับหนังสือที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ส่งรายละเอียดและชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์ของกรมส่งเสริมการเกษตรในครั้งนี้เท่านั้น ซึ่งในขณะนั้นยังไม่มีผลการพิจารณาของคณะกรรมการฯ จึงไม่มีความจำเป็นต้องตอบหนังสือดังกล่าว

4. วันที่ 11 กันยายน 2545 เมื่อได้รับหนังสือ นายวิทยา เทียนทอง เลขานุการฯ เสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อโปรดพิจารณาและเห็นสมควรรับราคา ซึ่งรัฐมนตรีว่าการฯ เห็นชอบและอนุมัติเป็นการเร่งรัดให้เสร็จสิ้นภายในวันเดียวเท่านั้น

(3) การพิจารณาผลการประกวดราคา เงื่อนไขที่กำหนดให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาต้องเคยมีผลงานจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) วงเงินไม่น้อยกว่าจำนวน 10,000,000 บาท มีกำหนดส่งมอบภายใน 60 วันนับแต่วันทำสัญญาและมีปุ๋ยในสต็อกไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ซึ่งเงื่อนไขเช่นนั้น มีลักษณะเป็นการกีดกันผู้เข้าร่วมประกวดราคา และมีผลทำให้ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด มีคุณสมบัติถูกต้องเพียงรายเดียว

นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงปรากฏก่อนการพิจารณาผลการประกวดราคาว่าชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ผู้ที่ชนะการประกวดราคาไม่มีแหล่งผลิตและไม่มีสต็อก

ปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) เป็นของตนเอง มีข้อเท็จจริงว่าบริษัทจำนวน 5 บริษัท ที่แต่งตั้งให้แก่ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นตัวแทนจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ มีเพียง 2 บริษัท คือ บริษัท อโกรเทคไทย จำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัด ชัยชนะการเกษตร ที่ได้มาซื้อเอกสารประกวดราคา แต่ไม่ได้ยื่นซองเสนอราคา ซึ่งการกระทำเช่นนั้นก็มีลักษณะน่าจะเป็นการสมยอมราคากัน

(4) การที่ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ส่งแผนการจัดส่งปุ๋ยอินทรีย์มายังกรมส่งเสริมการเกษตร ก่อนทราบผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพปุ๋ยจากกรมวิชาการเกษตรและกรมพัฒนาที่ดิน ซึ่งกองคลัง กรมส่งเสริมการเกษตรหนังสือ ที่ กษ 1002/ว 1226 ลงวันที่ 24 กันยายน 2545 ส่งสำเนาสัญญาซื้อขายปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) ไปยังจังหวัดปลายทางโดยไม่ทั่วทั้งแผนดังกล่าว การกระทำของเจ้าหน้าที่ถือว่า จงใจให้การช่วยเหลือ หรือเอื้อประโยชน์ต่อชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด แม้ว่าได้ยอมรับความเสียหายในส่วนนี้แล้วก็ตาม

(5) คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งมีนายชาวลวุฒิ ไชยนิวดี เป็นประธาน คณะกรรมการฯ สรุปผลและชี้มูลความผิดในเบื้องต้นว่า เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตรมีความผิดวินัยไม่ร้ายแรง แต่ผลสรุปที่คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงสรุปว่า มีหลักฐานชัดเจน และเจ้าหน้าที่มีพฤติการณ์กระทำความผิดวินัยร้ายแรง

ค. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการฯ ต่อกรณีทุจริตในการจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์

1. ฝ่ายข้าราชการ

(1) การกำหนดเงื่อนไขในการจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) มีลักษณะเป็นการกีดกันผู้เข้าร่วมประกวดราคา และมีพฤติการณ์ขัดขวางการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม และมีเหตุเชื่อได้ว่าเป็นการกำหนดเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นเหตุให้รัฐได้รับความเสียหายด้วยความจงใจ มิใช่เป็นเพียงกรณีประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการเท่านั้น

(2) คณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) จำนวน 104,000 ตันของชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ก่อนการพิจารณาผลการประกวดราคา ปรากฏว่า ตรวจสอบทั้งด้านปริมาณและคุณภาพมีคุณสมบัติครบถ้วนตามจำนวนที่แท้จริง ดังนั้น ปุ๋ยอินทรีย์ที่ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด แจกไว้ไม่นับว่ามีอยู่จริง

(3) คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา พิจารณาว่า ควรรับราคาจากชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ถือเป็นการใช้ดุลพินิจที่ไม่ชอบและมีเจตนาช่วยเหลือให้ได้รับการประกวดราคา อีกทั้งมีข้อเท็จจริงว่า มีการแต่งตั้งบุคคลเดียวกันเป็นทั้งคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคากับคณะทำงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง จึงมีเหตุเชื่อได้ว่าเป็นการเอื้อประโยชน์ด้วยความจงใจ มิใช่เป็นการประมาทเลินเล่อเท่านั้น

2. ฝ่ายการเมือง

ฝ่ายการเมืองซึ่งมีประสบการณ์ทางการเมืองและการบริหารย่อมทราบว่า การประกวดราคาไม่ชอบ เป็นการกีดกันหรือขัดขวางการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม หรือส่อไปในทางสมยอม หรือรู้เห็นเป็นใจกัน หากมิได้ยกเลิกแต่กลับเร่งรัดให้มีการพิจารณาอนุมัติทำสัญญาซื้อขาย

คณะกรรมการฯ เห็นว่า การกระทำของฝ่ายการเมืองมีเหตุสงสัยว่า สมคบกันอันเป็นการสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตรกระทำความผิด ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้รับประโยชน์ที่ไม่ควรได้รับโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยมีเจตนาทุจริตและเกิดผลเสียหายแก่รัฐ เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติว่าด้วยการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 ซึ่งการกระทำของเจ้าพนักงานตามขั้นตอนต่าง ๆ มีการกระทำที่แยกออกจากกันต่างกรรมต่างวาระกันตามหน้าที่ของเจ้าพนักงานแต่ละคน ส่วนฝ่ายการเมืองสนับสนุนในแต่ละขั้นตอนดังข้อเท็จจริงที่กล่าวมาแล้ว กับทั้งยังเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2535 อีกด้วย

แม้คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา มีข้อสังเกตและข้อสงสัยแต่ก็ไม่มีอำนาจในการมีหนังสือสอบถามหรือเรียกฝ่ายการเมือง ซึ่งปัจจุบันไม่ได้ดำรงตำแหน่งในฝ่ายบริหารมาเพื่อให้ถ้อยคำ หรือส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือหรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใดๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณาได้ จึงควรเสนอให้รัฐบาลในฐานะเป็นผู้กำกับและดูแลหน่วยงานตรวจสอบ ดำเนินการสอบสวนตามอำนาจหน้าที่และสอบสวนในเชิงลึกได้

3. ฝ่ายเอกชน

ในที่นี้ให้หมายความเฉพาะดังนี้ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด สหกรณ์บริการวังขนาย จำกัด บริษัท ตะวันออกออร์แกนิก จำกัด บริษัท โอโรเทคไทย จำกัด ห้างหุ้นส่วน จำกัด ชัยชนะเกษตร และบริษัท ศรีพิบูลการเกษตร จำกัด ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก) เพื่อแจกจ่ายให้กับเกษตรกร

โดยปกติทั่วไปแล้วบริษัทผลิตปุ๋ยอินทรีย์จะไม่มีปุ๋ยอินทรีย์ไว้ในครอบครองมากกว่าความต้องการของตลาด ดังนั้น การที่ฝ่ายเอกชนโดยเฉพาะบริษัท ศรีพิบูลการเกษตร จำกัด มีสต็อกปุ๋ยอินทรีย์ไว้จำนวนมากขนาดนั้น บริษัทต้องมั่นใจว่าจะได้รับการประกวดราคาอย่างแน่นอนและแจ้งไว้ว่า มีปุ๋ยอยู่ในสต็อก จำนวน 58,000 ตัน เมื่อตรวจสอบข้อมูลของบริษัทแล้วปรากฏว่าบริษัทจดทะเบียนเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2539 ทุนจดทะเบียน 2,000,000 บาท วัตถุประสงค์ประกอบธุรกิจด้านการค้าพันธุ์พืชและเมล็ดพันธุ์พืช ปี 2544 งบดุลรวมสินทรัพย์ จำนวน 2,015,000 บาท งบกำไรขาดทุนมีรายได้หลัก 224,500 บาท มีรายได้รวม 262,500 บาท มีรายจ่ายรวม 255,192 บาท กำไรสุทธิเพียง 7,308 บาท และเพิ่งได้รับอนุญาตให้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อการค้า จากกรมวิชาการ

เกษตรเมื่อปี พ.ศ.2545 จึงไม่น่าเชื่อว่า บริษัทจะมีปุ๋ยอินทรีย์เป็นจำนวน 58,000 ตัน และการที่ปุ๋ยอินทรีย์มีคุณสมบัติไม่ผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติทางกายภาพและมีคุณสมบัติความเป็นพิษต่อความเจริญเติบโตของพืชเกือบร้อยละ 100 ทั้งนี้เพราะอยู่ในระหว่างกระบวนการหมักที่ยังไม่ครบกำหนดระยะเวลา ข้อเท็จจริงนั้นฝ่ายเอกชนย่อมทราบกระบวนการหมักและมีความมั่นใจมากกว่าต้องได้รับการช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเกษตร लेकरตรวจทดสอบคุณสมบัติปุ๋ยอินทรีย์ครั้งแรกก่อนการพิจารณาผลการประกวดราคา

แม้คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้มีการตั้งข้อสังเกตและข้อสงสัยดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการฯ ก็ไม่มีอำนาจในการมีหนังสือสอบถามหรือเรียกฝ่ายเอกชนมาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

ง. ข้อเสนอแนะต่อกรณีการทุจริตการจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก)

คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้ว เห็นควรดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. เห็นควรเสนอแนะรัฐบาลดำเนินการ ดังนี้

(1) ส่งเรื่องให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตรที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนต่าง ๆ ของการประกวดราคา

(2) ต้องดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น เพื่อดำเนินการสอบสวนทางวินัยเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตรที่เกี่ยวข้องในฐานะกระทำผิดวินัยร้ายแรง

2. เห็นควรส่งเรื่องดังกล่าว ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พิจารณาสอบสวนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

จ. ความเห็นของคณะกรรมการฯ ต่อกระบวนการช่วยเหลือผู้ประสบภัยของกรมส่งเสริมการเกษตรและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1. การสำรวจข้อมูล

(1) เป็นกระทำการเร่งรัดโดยส่วนกลางซึ่งกำหนดระยะเวลาให้ส่งข้อมูลโดยเร็วเพื่อนำไปเข้าคณะกรรมการชุดต่าง ๆ หรือรายงานหน่วยเหนือให้ทราบในขณะที่น้ำยังไม่ลด จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความผิดพลาดเกี่ยวกับการสำรวจได้

(2) ยังขาดอุปกรณ์และวิธีการ (Methodology) ในการคำนวณพื้นที่เสียหายและขาดข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงของเกษตรกรว่า ประกอบกิจกรรมทางการเกษตรประเภทใด ปริมาณเท่าใดและถึงขั้นตอนการผลิตใด เพื่อประมวลความเสียหายที่แท้จริงได้

(3) ยังขาดความพร้อมที่จะระดมกำลังเจ้าหน้าที่อย่างเร่งด่วนเพื่อไปดำเนินการ ณ จุดใดจุดหนึ่งอย่างทั่วถึงที่ได้ถ้าหากว่าภัยธรรมชาติเกิดขึ้นเป็นวงกว้าง

(4) ยังขาดการประสานงานกับหน่วยงานอื่นและไม่สามารถใช้ข้อมูลจากแหล่งอื่นได้ เช่น ภาพถ่ายดาวเทียม ภาพถ่ายทางอากาศ ฯลฯ

(5) กำลังเจ้าหน้าที่ วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณมีไม่เพียงพอที่จะใช้ในการสำรวจตรวจสอบข้อมูลความเสียหายเป็นรายบุคคล เป็นต้น

2. การให้ความช่วยเหลือ

(1) ไม่เป็นธรรมไม่เป็นไปตามความเสียหายหรือตามความต้องการความช่วยเหลือ เนื่องจากต้องแบ่งการช่วยเหลือเป็นระยะ ๆ ตามความวิกฤติและใช้งบประมาณของราชการทางอำเภอ ซึ่งต้องใช้ทุกหน่วยงานในระดับอำเภอ เงินอุดหนุนราชการทางจังหวัดมีจำนวนน้อย (2 ล้านบาท) ต้องนำไปเฉลี่ยให้กับเกษตรกรที่มีความพร้อมและมีพื้นที่ที่สามารถปลูกได้ทันที เช่นเดียวกับเงินอุดหนุนราชการของกรม (5 ล้านบาท) สำหรับเงินงบกลางนั้นยังไม่แน่นอนซึ่งบางปีก็ได้บางปีก็ไม่ได้และการที่จะได้วงเงินที่ทางราชการให้นั้นซึ่งบางปีได้ถึงร้อยละ 100 ส่วนบางปีก็ได้ร้อยละ 10-50 ของการช่วยเหลือตามหลักเกณฑ์

(2) การช่วยเหลือไม่เป็นเวลาเดียวกัน ต้องรอผลการจัดซื้อ งบประมาณการอนุมัติของผู้มีอำนาจในแต่ละระดับ ถึงแม้ว่าจะมีการดำเนินการที่โปร่งใส และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบโดยทั่วกัน หรือให้การเมืองท้องถิ่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอมาเป็นพยานในการแจกจ่ายปัจจัยการผลิต ก็มีอาจแก้ไขปัญหาในเรื่องของการเลือกปฏิบัติ และสร้างความเป็นธรรมให้กับเกษตรกรผู้เสียหายโดยแท้จริงได้

3. การขอใช้เงินอุดหนุนราชการ

(1) ไม่สามารถเบิกจ่ายและขอใช้เงินได้ทันปีงบประมาณ เนื่องจากเอกสารมีเป็นจำนวนมากและมีข้อความที่อาจจะไม่ตรงกัน อีกทั้งเจ้าหน้าที่ก็ไม่ให้ความสำคัญ และมีการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบบ่อยครั้งทำให้การทำงานติดขัดและไม่ต่อเนื่องกัน

(2) เงินที่ได้รับอนุมัติให้นำไปขอใช้เงินอุดหนุนราชการที่จังหวัด อำเภอได้ใช้ไปแล้วต่ำกว่าที่ใช้ไปจริงทำให้เป็นภาระกับเจ้าหน้าที่

(3) มีเงินค้างเบิกข้ามปี และไม่สามารถหางบประมาณมาขอใช้เงินอุดหนุนราชการที่เบิกไปแล้ว (กรมการปกครอง)

4. การบริหารจัดการ

(1) คณะกรรมการช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติทั้งระดับจังหวัด/อำเภอ/กิ่งอำเภอ (กชภจ., กชภอ.) องค์ประกอบของกรรมการและเลขานุการ ทั้ง 2 ระดับไม่ใช่เป็นเจ้าหน้าที่หน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยเฉพาะเกษตรจังหวัดและอำเภอทำให้การเรียกประชุม การจัดทำเอกสารประกอบการประชุม ผู้บันทึกการประชุม และการรายงานผลการประชุม ตามมติที่ประชุมยังไม่ถูกต้องไม่สอดคล้องและไม่ตรงกับความต้องการของสำนักงานประมาณ

ประธานกรรมการในระดับจังหวัด ได้แก่ ปลัดจังหวัด ตำแหน่งยังไม่เหมาะสม เนื่องจากไม่มีอำนาจตัดสินใจ/อนุมัติตามมติที่ประชุม ทำให้เกิดปัญหาภายหลังเมื่อได้ดำเนินการไปแล้วเพราะไม่ได้รับการอนุมัติและไม่มีอำนาจเต็มในการบูรณาการทุกหน่วยงานในจังหวัด

วิธีการเรียกประชุม ไม่สามารถเรียกประชุมได้โดยตรงหรือมีการประชุมน้อยไม่ทันเหตุการณ์ทำให้ต้องใช้วิธีการนำไปให้เซ็นในแบบ คชภ.2/1 (ระดับอำเภอ) แบบ คชภ.2 (ระดับจังหวัด) แบบ คชภ.3/1 (ระดับอำเภอ) แบบ คชภ.3 (ระดับจังหวัด) หรือดำเนินการไปแล้วและนำมาแจ้งให้ที่ประชุมทราบในภายหลัง

(2) ด้านอื่น ๆ ไม่ให้ความสำคัญถือเป็นการกิจรองยังขาดการติดตามประเมินผลและขาดการเอาใจใส่อย่างจริงจังของผู้บริหาร ทั้งนี้มีข้อสังเกตว่า เจ้าหน้าที่รับผิดชอบน้อย (ส่วนกลาง) และเปลี่ยนเจ้าหน้าที่บ่อยครั้ง (ส่วนภูมิภาค)

ฉ. ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ ต่อกระบวนการช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติของกรมส่งเสริมการเกษตรและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คณะกรรมการฯ เห็นควรให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการดังนี้

1. มอบภารกิจในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติแก่องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น
2. จัดให้มีกองทุนเพื่อประกันภัยความเสี่ยงของพืชผล (Crop Insurance) ในการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัย เนื่องจากความเสี่ยงในการเพาะปลูกของเกษตรกรยังอยู่ในระดับสูงจึงทำให้การจ่ายเบี้ยประกันภัยความเสี่ยงสูงตามไปด้วย และทำให้ไม่มีธุรกิจภาคเอกชนให้ความสนใจ ยกเว้นสินค้าเกษตรที่ผลิตโดยเกษตรกรก้าวหน้า ดังนั้น กองทุนประกันภัยความเสี่ยงของพืชผลควรจะเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการให้ความคุ้มครองเกษตรกรที่ประสบภัยธรรมชาติอย่างรวดเร็ว
3. ให้มีโครงการระยะยาวในการพัฒนาพื้นที่เสียหายที่เกิดขึ้นอย่างซ้ำซาก โดยร่วมมือกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. ปรับปรุงขั้นตอนและวิธีการในการให้ความช่วยเหลือ

4.1 จัดทำทะเบียนเกษตรกรที่มีข้อมูลส่วนบุคคลของเกษตรกรทุกรายทั้งประเทศ เพื่อให้ทราบถึงฐานข้อมูลรายละเอียดของเกษตรกร อาทิ พื้นที่เพาะปลูก ชนิดพืชที่เพาะปลูก ท้องที่ที่อยู่อาศัย ฯลฯ โดยมีการตรวจสอบให้ตรงกับข้อเท็จจริง เพื่อให้สะดวกต่อการตรวจสอบความเสียหายจากภัยธรรมชาติ และสามารถให้ความช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัยตามข้อเท็จจริง

4.2 ให้ความสำคัญในการปรับปรุงโครงการเตือนภัย (Warning System) ทางการเกษตรเพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมอบหมายให้หน่วยงานกลางของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ทำหน้าที่วางแผน โดยเฉพาะสำนักงานเศรษฐกิจ ซึ่งจะสามารถดำเนินการเตือนภัยทางการเกษตรล่วงหน้า และให้สามารถป้องกันความเสียหายได้ล่วงหน้า

4.3 ปรับวิธีการช่วยเหลืออย่างรวดเร็วและครั้งเดียวตามสภาพความเป็นจริง

(1) การช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติ ด้วยการช่วยเหลือเป็นปัจจัยการผลิต ควรให้ความช่วยเหลือปัจจัยการผลิตที่ทางราชการ ผลิตได้ และหน่วยงานของรัฐ จะต้องวางแผนเตรียมการในการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัย

(2) กรณีที่ช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยธรรมชาติเป็นเงินสด ควรจะกำหนดขั้นตอนในการพิจารณาที่รวดเร็ว และสามารถตรวจสอบความเสียหายจริงจากภัยธรรมชาติให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงโดยตรวจสอบจากฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร

4.4 รัฐบาลควรให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยในด้านสินเชื่ออัตราดอกเบี้ยผ่อนปรน เพื่อนำไปลงทุนในการฟื้นฟูอาชีพที่เกิดความเสียหายจากภัยธรรมชาติ ซึ่งภาครัฐสามารถประสานงานกับ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) และธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (บอย.) ที่เป็นแหล่งเงินทุน และจัดสรรงบประมาณในการชดเชยอัตราดอกเบี้ย

3.3 การจ่ายเงินชดเชยค่าเวนคืนที่ดินและทรัพย์สินในเขตชลประทาน⁴

นายบรรเจิด ศุภผล ราษฎรหมู่ที่ 3 ตำบลด่านชุมพล อำเภอป่าไร่ จังหวัดตราด ได้มีหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา เพื่อขอความเป็นธรรม กรณีที่ดินถูกเวนคืนสร้างอ่างเก็บน้ำคลองโสน

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา มีมติรับเรื่องโดยตั้งคณะกรรมการพิจารณา ซึ่งผลของการพิจารณาศึกษาพบว่า

ความเป็นมาของโครงการอ่างเก็บน้ำคลองโสน

1. โครงการชลประทานขนาดกลาง ลักษณะโครงการเป็นการก่อสร้างเขื่อนดินความสูง 26 เมตร ยาว 813 เมตร ความจุของอ่างเก็บน้ำ 65 ล้านลูกบาศก์เมตร ดำเนินโครงการออกแบบโดยบริษัท ปัญญาคอนสตรัคชั่น จำกัด

วัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการชลประทานบรรเทาอุทกภัยแก้ไขสภาวะแห้งแล้ง การอุปโภค-บริโภค ส่งเสริมการเกษตรโดยเฉพาะพืชสวน ใช้ระยะเวลาก่อสร้าง 4 ปี เริ่มดำเนินการสำรวจปักหลักเขตในปีงบประมาณ 2540 ส่วนการรังวัดที่ดินแล้วเสร็จในปีงบประมาณ 2543

2. พื้นที่ที่ถูกเขตชลประทานเป็นที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) และเขตป่าสงวนแห่งชาติจำนวนประมาณ 5,600 ไร่ โดยเป็นที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาสมิง (ป่าคลองใหญ่และป่าเขาไฟไหม้) เนื้อที่ 2,213-0-89 ไร่ กรมชลประทานได้รับอนุญาตให้เข้าใช้พื้นที่จากกรมป่าไม้เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2544 เป็นที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน เนื้อที่ 3,535 ไร่ และได้รับอนุญาตจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2543 จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่ามีราษฎรเข้าไปครอบครองและทำประโยชน์ในพื้นที่ประมาณ 63 ครัวเรือน

3. เพื่อเป็นการช่วยเหลือราษฎรที่จะต้องอพยพออกจากพื้นที่ กรมชลประทานได้นำมติของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2532 อนุมัติในหลักการให้กรมชลประทานจ่ายเงินค่าขนย้าย ค่ารื้อย้ายบ้านเรือน สิ่งปลูกสร้างและต้นไม้ให้แก่ราษฎรผู้ครอบครองที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิ

⁴ วุฒิสภา, “หนังสือที่ 2421/2546, เรื่อง ขอให้สอบสวนการจ่ายเงินชดเชยค่าเวนคืนที่ดินและทรัพย์สินในเขตชลประทานของโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองโสน และโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำอื่นๆ ในจังหวัดตราด,” 6 มิถุนายน 2546.

4. ช่างรังวัดกรมชลประทานและกรมที่ดินเข้าไปรังวัดสำรวจแปลงที่ดินที่มีผู้ครอบครองและทำประโยชน์ซึ่งถูกเขตชลประทานเพื่อจัดทำแผนที่ ร.ว. 43 ก. เมื่อเดือนพฤษภาคม 2541 ตามคำร้องขอรังวัดที่ดินจำนวน 85 แปลง เนื้อที่ 5,322-2-79 ไร่ แต่สามารถขึ้นรูปแผนที่และจ่ายเงินค่าขนย้าย (ที่ดิน) ให้แก่ราษฎรได้เพียง 79 แปลงรวมเนื้อที่ 4,720-3-24 ไร่ คงเหลืออีก 6 แปลง รวมเนื้อที่ 601-3-55 ไร่ นั้นไม่สามารถจ่ายเงินได้ เนื่องจากเป็นบริเวณแปลงป่าสงวนป่าด้านชุมพล

5. คณะกรรมการจัดซื้อ และกำหนดค่าทดแทนทรัพย์สิน เพื่อการชลประทานตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2532 ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดตราดเป็นประธาน ได้ประชุมและมีมติเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2543 กำหนดราคาค่าขนย้าย (ที่ดิน) ในราคาไร่ละ 50,000.- บาท เท่ากันทุกแปลง เท่ากับราคาที่คณะกรรมการฯ ได้เคยกำหนดให้จ่ายให้แก่ราษฎรที่ถูกเขตโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแรง อำเภอบ่อไร่ และโครงการอ่างเก็บน้ำวังปลาหมอ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ในการกำหนดราคาค่าซื้อขายสิ่งปลูกสร้างและต้นไม้ ให้ใช้ตามบัญชีมาตรฐานกำหนดค่าซื้อขายอาคารบ้านเรือนของราษฎรที่ถูกเขตชลประทานเมื่อปี 2535 เพิ่มเติมปี 2536 และ 2538 ส่วนต้นไม้และต้นไม้ผลให้ใช้ตามราคาที่เคยกำหนดไว้ให้กับโครงการห้วยแรง และโครงการวังปลาหมอ

6. จังหวัดตราดมีคำสั่งที่ 1103/2543 ลงวันที่ 30 สิงหาคม 2543 แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน เพื่อตรวจสอบทรัพย์สินทุกชนิดตามความเป็นจริง คำนวณราคาค่าทดแทนตามราคาที่กำหนดไว้ และจัดทำบัญชีรายละเอียดเสนอคณะกรรมการพิจารณาเห็นชอบ ประกอบด้วย

1. นายอำเภอท้องที่หรือผู้แทน	เป็นประธานอนุกรรมการ
2. ผู้แทน สปก.จังหวัด (เฉพาะที่ดินเขต สปก.)	เป็นอนุกรรมการ
3. เจ้าหน้าที่บริหารงานที่ดินอำเภอหรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
4. ป่าไม้อำเภอหรือผู้แทน (เฉพาะที่ดินในเขตป่าไม้)	เป็นอนุกรรมการ
5. เกษตรอำเภอหรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
6. กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านท้องที่	เป็นอนุกรรมการ
7. นายช่างหัวหน้าโครงการชลประทานหรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
8. หัวหน้าหน่วยจัดหาที่ดินหรือ	เป็นอนุกรรมการ
หัวหน้าหน่วยจัดหาที่ดินโครงการ	และเลขานุการ

คณะอนุกรรมการจ่ายเงิน ประกอบด้วย

1. ปลัดอำเภอผู้ทึ่นายอำเภอมอบหมาย	เป็นประธานอนุกรรมการ
2. เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีของ	เป็นอนุกรรมการ
สำนักงานชลประทานหรือโครงการชลประทาน	
3. หัวหน้าฝ่ายจัดหาที่ดินหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย	เป็นอนุกรรมการ

7. จังหวัดตราดได้ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าขนย้าย (ที่ดิน) ที่ถูกเขตโครงการอ่างเก็บน้ำคลองโสน จำนวน 79 แปลง เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2543 เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียคัดค้านต่อนายอำเภอปอไร่ ภายในกำหนด 30 วันนับแต่วันที่ประกาศ

เมื่อไม่มีผู้คัดค้านตามประกาศของจังหวัด คณะอนุกรรมการฯ ซึ่งมีนายอำเภอปอไร่เป็นประธานได้จัดทำบัญชีค่าทดแทนทรัพย์สินเสนอให้คณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณาอนุมัติ และคณะกรรมการฯ ได้ประชุมหารือเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2544 และมีมติเห็นชอบให้จ่ายเงินค่าทดแทนทรัพย์สินแก่ราษฎรเจ้าของที่ดินจำนวน 79 แปลง ตามที่คณะอนุกรรมการเสนอ

8. คณะอนุกรรมการจ่ายเงิน ดำเนินการจ่ายเงินค่าทดแทนทรัพย์สินให้กับราษฎรที่ได้รับผลกระทบครบถ้วนแล้ว เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2544 ณ ที่ว่าการอำเภอปอไร่ จังหวัดตราด ดังนี้

1. จ่ายเงินค่าขนย้าย (ที่ดิน) จำนวน 79 แปลง เนื้อที่ 4,720-3-24 ไร่ รวมเป็นเงินจำนวน 236,040,500 บาท
2. จ่ายเงินค่ารื้อย้ายอาคารบ้านเรือนและต้นไม้ รวมจำนวน 63 ราย เป็นเงินจำนวน 347,412,802 บาท

รวมการจ่ายเงินค่าทดแทนทรัพย์สินให้กับราษฎรที่ได้รับผลกระทบ จำนวน 79 แปลง 63 ราย รวมเนื้อที่ 4,720-3-24 ไร่ คิดเป็นเงิน 583,453,302 บาท

ข้อพิจารณาของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

1. ประเด็นเรื่องที่ดินที่ได้รับการชดเชย

1.1 เมื่อเริ่มจะมีโครงการอ่างเก็บน้ำคลองโสนก็มีกลุ่มอิทธิพลประกอบด้วยข้าราชการ นักการเมืองท้องถิ่นและนายทุนได้กว้านซื้อที่ดินจากราษฎรที่ทำมาหากินอยู่ก่อนแล้วหรือบีบบังคับให้ขายที่ดินหากไม่ยอมขายจะถูกกลุ่มอิทธิพลข่มขู่กลั่นแกล้งต่าง ๆ นานาจนไม่สามารถอยู่ในพื้นที่ได้หรือมีกลุ่มอิทธิพลเข้าไปบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อรอรับเงินค่าชดเชยหรือเพื่อแสดงสิทธิในการรับเงินค่าชดเชยในภายหลัง หรือใช้พื้นที่สวนป่าเป็นเครื่องมือในกรณีที่ราษฎรไม่ยินยอมขายหรือร่วมมือในขบวนการทันทใดนั้นที่ดินของราษฎรจะถูกกันเป็นพื้นที่สวนป่าทันทีทำให้ราษฎรไม่สามารถรับเงินค่าชดเชยได้แต่หากยินยอมขายกลุ่มอิทธิพลก็สามารถแสดงสิทธิเพื่อรับเงินค่าชดเชยได้

1.2 เมื่อได้ที่ดินเรียบร้อยแล้วขบวนการเพื่อครอบครองที่ดินป่าสงวนจะเริ่มปลูกต้นไม้ในพื้นที่ดังกล่าวซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะปลูกต้นยูคาลิปตัสเพื่อรับเงินค่าชดเชยทรัพย์สินในภายหลัง

1.3 เมื่อครอบครองที่ดินและปลูกต้นไม้เป็นเวลาพอสมควรแล้ว คณะกรรมการจัดซื้อและกำหนดค่าทดแทนทรัพย์สินเพื่อการชลประทาน คณะอนุกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินจะมีการประชุมเพื่อพิจารณาราคาที่ดินและค่าทรัพย์สินต่างๆ ในพื้นที่ กรณีอ่างเก็บน้ำคลองโสน

คณะกรรมการจัดซื้อและกำหนดค่าทดแทนทรัพย์สินเพื่อการชลประทานได้ประชุมเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2543 เลขานุการของคณะกรรมการฯ แจ้งต่อที่ประชุมว่า ที่ดินอยู่ที่ตำบลนนทรี อำเภอบ่อไร่ (นอกเขตเทศบาล) ราคาประเมินไร่ละ 20,000-30,000 บาทและเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดตราดชี้แจงว่า ถือเป็นราคาที่เหมาะสม แต่ทว่าคณะกรรมการฯ มีมติกำหนดราคาค่าชดเชย(ที่ดิน) ที่ถูกเขตโครงการอ่างเก็บน้ำคลองโสนท้องที่อำเภอบ่อไร่ในอัตราราคาไร่ละ 50,000 บาทเท่ากันทุกแปลง

2. ประเด็นค่าชดเชยต้นไม้

2.1 ต้นไม้ที่ได้รับค่าชดเชยนั้นส่วนใหญ่แล้วจะปลูกภายหลังจากที่กลุ่มอิทธิพลครอบครองที่ดินเรียบร้อยแล้ว โดยปลูกเป็นต้นยูคาลิปตัส เพราะปลูกง่ายลงทุนน้อยได้ผลผลิตจำนวนต้นต่อไร่เป็นจำนวนมาก (ไร่ละ 400 ต้น) ซึ่งได้ราคาชดเชยสูงและตรวจสอบได้ยาก

2.2 คณะอนุกรรมการฯ ที่ไปตรวจสอบเพื่อประเมินชนิดของต้นไม้และตรวจนับปริมาณของต้นไม้และประเมินราคาตามขนาดของต้นไม้จะมีเจ้าหน้าที่ทำงานเพียง 4-5 คนส่วนมากเป็นข้าราชการและมีระยะเวลาในการตรวจสอบประมาณ 7 วัน (วันที่ 3-10 ตุลาคม 2543) เมื่อเทียบกับพื้นที่ที่ต้องตรวจสอบมีประมาณ 4,720 ไร่ จึงใช้วิธีประเมินโดยใช้พื้นที่คูณด้วยจำนวนต้นต่อไร่แล้วคูณด้วยราคาค่าต้นไม้ ผลลัพธ์ออกมาเป็นเงินที่ต้องจ่ายให้แก่เจ้าของที่ดินที่มีการสำรวจจริงวัดตาม ร.ว. 43 ก. ทำให้ต้องจ่ายราคาค่าชดเชยทรัพย์สิน (ต้นไม้) เป็นเงินจำนวนมาก

3. ประเด็นของราษฎรที่ได้รับการชดเชย

3.1 สำหรับราษฎรที่ได้รับเงินชดเชยจากโครงการอ่างเก็บน้ำคลองโสนจากการสำรวจครั้งแรกพบว่า มีราษฎรอาศัยอยู่ในพื้นที่ของโครงการ 63 รายเป็นจำนวน 79 แปลง เมื่อมีการสำรวจรังวัดตาม ร.ว. 43 ก. ปรากฏเหลือเพียง 36 ราย จำนวน 79 แปลงเท่าเดิม ราษฎรที่เคยได้รับการสำรวจย้ายถิ่นที่อยู่แล้ว อาจจะเป็นไปได้ว่า มีการกว้านซื้อที่ดิน หรือมีการใช้อิทธิพลบีบบังคับจนราษฎรต้องขายที่ดินให้แก่กลุ่มอิทธิพลในราคาที่ไม่เหมาะสม

3.2 ราษฎรจำนวน 36 รายที่ได้รับเงินชดเชยมีอยู่ส่วนหนึ่งที่มีได้มีภูมิลำเนาอยู่ที่อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด คาดว่าน่าจะเข้าไปอาศัยในภายหลังเมื่อมีโครงการเกิดขึ้นก่อนแล้ว

3.3 ราษฎรที่ได้รับเงินค่าชดเชยมีจำนวน 36 ราย อาทิ กรณีนายราชันย์ มานะเปรมปรีดิ์ มีพื้นที่จำนวน 8 แปลงเนื้อที่รวมประมาณ 525 ไร่ ได้รับเงินค่าชดเชย 65.9 ล้านบาท และนางอารยะ พานิชกุล มีพื้นที่จำนวน 4 แปลงเนื้อที่รวมประมาณ 400 ไร่ ได้รับเงินค่าชดเชย 54.4 ล้านบาท และรายอื่น ๆ อีกด้วย

3.4 คณะกรรมาธิการฯ ได้ตรวจสอบโครงการอ่างเก็บน้ำอีก 3 แห่งในจังหวัดตราด คือ โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแวง โครงการอ่างเก็บน้ำวังปลาหมอ โครงการอ่างเก็บน้ำประแสร์ พบว่าราษฎรได้รับเงินค่าชดเชยจากโครงการอ่างเก็บน้ำมีบางรายได้รับเงินค่าชดเชยถึง 2-3 โครงการ เช่น

1. นายราชันย์ มานะเปรมปรีดิ์ ได้รับเงินค่าชดเชย คือ โครงการคลองโสน โครงการห้วยแร่และโครงการประแสร์ เป็นจำนวนเงินประมาณ 158.9 ล้านบาท และมีบุคคลในตระกูล “มานะเปรมปรีดิ์” จำนวน 4 คน ก็ได้รับค่าชดเชยประมาณ 183 ล้านบาท

2. นางสาวนันทวรรณ สมาน ได้รับเงินค่าชดเชย 2 โครงการ คือ โครงการคลองโสน และโครงการห้วยแร่ เป็นจำนวนเงินประมาณ 128.1 ล้านบาท

3. ตระกูล “อาจณรงค์” ได้รับเงินค่าชดเชย คือ โครงการคลองโสนและโครงการห้วยแร่เป็นจำนวนเงินประมาณ 111.2 ล้านบาท

3.5 โครงการห้วยแร่ปรากฏว่า นางปิ่น แก้วปราณีต มีพื้นที่ 17 แปลง เนื้อที่ประมาณ 450 ไร่ ได้รับเงินค่าชดเชยประมาณ 45.6 ล้านบาท และมีบุคคลในตระกูล “แก้วปราณีต” มีพื้นที่ 29 แปลง เนื้อที่ประมาณ 560 ไร่ ได้รับเงินค่าชดเชยรวมประมาณ 76 ล้านบาท

โครงการอ่างเก็บน้ำประแสร์ มีพื้นที่ได้รับเงินค่าชดเชยรวม 724 แปลง และมีราษฎร 330 รายที่ได้รับเงินและมีนามสกุลซ้ำกัน รวมเงินที่ต้องจ่ายเป็นจำนวน 4,424,652,165 บาท และบริษัท สวนป่ากิตติ จำกัด ก็ได้รับเงินค่าชดเชยในโครงการนี้เป็นจำนวน 299,584,514 บาท นายเชวง เหลืองกังวานจิต มีพื้นที่ 14 แปลง ได้รับเงินค่าชดเชย 114,461,073 บาท นางเปรมจิต เหลืองกังวานจิต ได้รับเงินค่าชดเชย 209,861,920 บาท นายสมนึก เหลืองกังวานจิต มีพื้นที่ 1 แปลง ได้รับเงินค่าชดเชย 6,755,724 บาท รวมนามสกุล “เหลืองกังวานจิต” ได้รับเงินค่าชดเชยรวม 331,078,717 บาท นายเด่นพงษ์ ธรณนพเก้า มีพื้นที่ 19 แปลง ได้รับเงินค่าชดเชย 185,521,494 บาท นางกนกวรรณ ธรณนพเก้า มีพื้นที่ 1 แปลง ได้รับเงินค่าชดเชย 12,975,634 บาท รวมนามสกุล “ธรณนพเก้า” ได้รับเงินค่าชดเชย 204,364,314 บาท และมีหลายรายหลายนามสกุลที่ได้รับค่าชดเชยจากรัฐนับเป็นจำนวนเงินนับหลายร้อยล้านบาท

โครงการอ่างเก็บน้ำวังปลาหมอ ได้จ่ายเงินชดเชยเป็นจำนวน 81,277,448 บาท การจ่ายเงินค่าชดเชยก็มีลักษณะเช่นเดียวกับโครงการที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

3.6 ในการก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำ 4 โครงการในพื้นที่จังหวัดตราด โดยอาศัยมติคณะรัฐมนตรีลงวันที่ 11 กรกฎาคม 2532 เพื่อกำหนดระเบียบวิธีการในการจ่ายเงินค่าชดเชยให้แก่ราษฎรที่อยู่ในเขตชลประทานทำให้รัฐต้องจ่ายเงินเป็นจำนวน 5,625,837,453 บาท แยกเป็นดังนี้

โครงการอ่างเก็บน้ำคลองโสน	จำนวน	583,453,302 บาท
โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแร่	จำนวน	536,454,538 บาท
โครงการอ่างเก็บน้ำประแสร์	จำนวน	4,424,652,165 บาท
โครงการอ่างเก็บน้ำวังปลาหมอ	จำนวน	81,277,448 บาท
รวม		5,625,837,453 บาท

3.7 จากหลักฐานการรับเงินค่าชดเชยจากกรมชลประทาน ปรากฏว่า มีผู้ครอบครองที่ดินซึ่งได้รับเงินชดเชยบางรายได้รับเงินแทนผู้ครอบครองที่ดินรายอื่น ดังนั้น น่าเชื่อว่าผู้ครอบครองที่ดินที่ได้รับเงินค่าชดเชยนี้ ได้กว้านซื้อที่ดินไว้ล่วงหน้าและมีสิทธิรับเงินแทนผู้ครอบครองเดิม

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จึงคาดว่าจะเป็นขบวนการร่วมมือกันโดยวางแผนไว้ล่วงหน้าและเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลสูงร่วมกันประสานผลประโยชน์ระหว่างข้าราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำและนักธุรกิจการเมืองและฝ่ายนายทุนที่ต้องการแสวงหาผลประโยชน์จากการจ่ายเงินค่าชดเชยจากโครงการอ่างเก็บน้ำหรือโครงการต่าง ๆ ของกรมชลประทาน โดยอาศัยความใกล้ชิด คุ้นเคยและเงินงบประมาณที่จะดำเนินการ ประกอบกับช่องว่างของมติคณะรัฐมนตรีลงวันที่ 11 กรกฎาคม 2532 มีส่วนช่วยให้การทำงานสะดวกมากขึ้น

ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ

1. ให้รัฐบาลให้ความคุ้มครองแก่นายบรรเจิด สุขผล และครอบครัว โดยด่วนที่สุดเพราะหลังจากร้องเรียนและมาชี้แจงต่อคณะกรรมการฯ แล้ว ปรากฏว่าได้มีกลุ่มอิทธิพลสร้างข่าวจะทำร้ายนายบรรเจิด สุขผล เป็นเหตุให้ไม่กล้าจะอยู่ที่บ้านพักและไม่สามารถทำมาหากินตามปกติได้
2. ให้ตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง คณะกรรมการกำหนดราคาค่าตอบแทนทรัพย์สินเพื่อการชลประทานตามมติคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2532 โครงการอ่างเก็บน้ำคลองโสน อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด (รายชื่อตามรายงานการประชุม ครั้งที่ 1/2543 เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2543) คณะอนุกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน คณะอนุกรรมการจ่ายเงินตามคำสั่งจังหวัดตราด ที่ 1103/2543 เรื่องแต่งตั้งคณะอนุกรรมการตรวจสอบและจ่ายเงินค่าทดแทนทรัพย์สินที่ถูกเขตชลประทานตามมติคณะรัฐมนตรี รวมทั้งสอบข้อเท็จจริงโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแร้ง โครงการอ่างเก็บน้ำวังปลาหมอ โครงการอ่างเก็บน้ำประแสร์ จังหวัดตราด เพราะมีกลุ่มอิทธิพลกลุ่มเดียวกันเข้าไปดำเนินการแสวงหาผลประโยชน์จากโครงการเช่นเดียวกันดังกล่าว

ขอให้ตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงในการจ่ายเงินค่าชดเชยโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแร้ง โครงการอ่างเก็บน้ำประแสร์และโครงการอ่างเก็บน้ำวังปลาหมอโดยเร่งด่วนด้วยเพราะอยู่ในพื้นที่จังหวัดตราดเช่นกันและมีพฤติกรรมคล้ายกับการจ่ายเงินของโครงการอ่างเก็บน้ำคลองโสน

3. ให้ตรวจสอบรายชื่อของราษฎรที่ได้รับเงินค่าชดเชยที่ดินหลายแปลงในพื้นที่โครงการและได้รับเงินค่าชดเชยเกือบทุกโครงการว่า ได้เข้าไปครอบครองที่ดินก่อนหรือหลังที่โครงการชลประทานจะเกิดขึ้น และเป็นผู้ครอบครองที่ดินที่ได้ทำประโยชน์จริงหรือไม่ และเมื่อได้รับเงินค่าชดเชยแล้วได้ซื้อที่ดินแปลงใหม่เพื่อทำมาหากินต่อไปอย่างไร และมีนายทุนอยู่เบื้องหลังหรือไม่

เพราะมีข้อมูล ข้อเท็จจริงว่า กรณีอ่างเก็บน้ำคลองโสน เมื่อจ่ายเงินค่าชดเชยให้แก่ราษฎร 36 ราย ในวันที่ 4 กันยายน 2543 พบว่า มีบุคคลอื่นมารอรับเช็คจากราษฎรที่ได้รับเงินค่าชดเชย

4. กรณีการจ่ายเงินค่าชดเชยทรัพย์สินในเขตชลประทานอ่างเก็บน้ำคลองโสนที่มีความไม่โปร่งใสเกิดขึ้นนั้น สันนิษฐานว่า น่าจะเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลสูงและเคยดำเนินการในโครงการอื่น ๆ มาแล้วและต่อไปคงจะดำเนินการในทำนองเดียวกันนี้ ถ้าหากมีโครงการใหม่เกิดขึ้นจึงจำเป็นที่จะต้องหาทางป้องกันหรือยุติเพื่อไม่ให้กระบวนการที่มีอิทธิพลเหล่านี้สามารถใช้ช่องว่างของกฎหมาย กฎ ระเบียบและวิธีปฏิบัติต่างๆ หรือวิธีการหาเงินอันแยบยลต่อไปได้อีก

5. ควรที่จะทบทวนมติหรือให้ยกเลิกมติคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 11 กรกฎาคม 2532 เรื่อง “ขออนุมัติหลักการเกี่ยวกับการจ่ายเงินค่าทดแทนที่ดิน ค่าเรือย้ายบ้านเรือนสิ่งปลูกสร้างค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้น พืชล้มลุกให้แก่ราษฎรผู้ถือครองที่ดิน ซึ่งไม่มีเอกสารสิทธิและการจ่ายเงินค่าทดแทนที่ดินในเขตนิคมฯ ที่ถูกเขตการก่อสร้างโครงการชลประทาน” เพราะจากการศึกษาข้อเท็จจริงแล้วว่ามติคณะรัฐมนตรีมีช่องว่างทำให้เกิดกระบวนการที่มีอิทธิพลร่วมกันบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนและอาจจะทำให้ราษฎรที่ทำมาหากินอยู่ในพื้นที่ก่อนที่จะมีมติของคณะรัฐมนตรีได้รับความเดือดร้อนจากผู้มีอิทธิพลและไม่ได้รับเงินค่าชดเชยจากรัฐตามความเป็นจริง

3.4 การบุกรุกทำลายป่าชายเลนตำบลพังราด อำเภอแกลง จังหวัดระยอง⁵

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม วุฒิสภา ได้รับเรื่องร้องเรียนจากชมรมรักษ์แผ่นดินพังราด จังหวัดระยอง โดยผ่านนายทวีป ขวัญบุรี สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดระยอง

การประชุมของคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 50 เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2548 มีมติเห็นควรให้รับเรื่องร้องเรียน โดยให้คณะอนุกรรมการรับเรื่องราวร้องทุกข์ในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม วุฒิสภา รับดำเนินการพิจารณาศึกษา และกำหนดเดินทางไปศึกษาดูงานและศึกษาสภาพข้อเท็จจริงในพื้นที่ในระหว่างวันที่ 8-9 เมษายน 2548

ข้อเท็จจริง

คณะทำงานรวม 7 คนนำโดยนายแก้วสรร อติโพธิ ประธานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม และพลเอกหาญ ลีนาพันธ์ ประธานคณะอนุกรรมการรับเรื่องราวร้องทุกข์ ได้เดินทางไปศึกษาสภาพข้อเท็จจริงในพื้นที่ เพื่อรับฟังข้อมูล ข้อเท็จจริงจากชาวบ้านพร้อมกับสำรวจพื้นที่ป่าชายเลน และรับฟังรายงานจากนายอำเภอแกลงและคณะ ซึ่งจากการตรวจสอบหลักฐานทางทะเบียนที่ดินทั้งหมดแล้วคณะทำงานได้ลงความเห็นพร้อมกันว่า

1. พื้นที่ในโครงการของบริษัทฯ เป็นพื้นที่ป่าชายเลนมีสภาพสมบูรณ์ และได้ถูกทำลายไปโดยสิ้นเชิงจริงเป็นพื้นที่กว่า 300 ไร่จากพื้นที่ป่าชายเลนทั้งหมดประมาณ 400 ไร่

2. การตรวจสอบข้อเท็จจริงจากหลักฐานทางทะเบียนและภาพถ่ายทางอากาศ ปรากฏว่าสามารถสืบเสาะได้อย่างชัดเจนว่า ในปี พ.ศ. 2534 พื้นที่ดังกล่าวมีสภาพเป็นป่าชายเลน และบริษัท ธุรกิจฟาร์มกุ้ง จำกัด เอกชนผู้ถูกร้องเรียนซึ่งเป็นบริษัทในเครือของบริษัท เจริญโภคภัณฑ์ จำกัด (มหาชน) ได้ดำเนินการขออนุญาตเอกสารสิทธิ์ และได้เอกสารสิทธิ์ในที่ดินโดยมิชอบ โดยได้มีการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จร่วมกับอดีตผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ ในกรณีนี้มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องและดำเนินการเพิกถอนเอกสารสิทธิ์ดังกล่าวได้

3. นอกจากนี้ บริษัท ธุรกิจฟาร์มกุ้ง จำกัด ได้ดำเนินการถมคลองสาธารณะประโยชน์และลำรางสาธารณะประโยชน์ เพื่อเป็นการเพิ่มพื้นที่ในโครงการ ซึ่งเป็นพื้นที่นอกระวางที่ดินอีกประมาณ 5 ไร่ และกรณีนี้เป็นความผิดชัดแจ้งสามารถดำเนินคดีได้อีกส่วนหนึ่งด้วยโดยไม่จำเป็นต้องรอการพิสูจน์สิทธิในที่ดินแต่อย่างใด

⁵วุฒิสภา, “หนังสือที่พิเศษ/2548, เรื่อง ขอให้ยับยั้งการบุกรุกทำลายป่าไม้ชายเลน ของ บริษัท เจริญโภคภัณฑ์ จำกัด (มหาชน),” 28 มีนาคม 2548.

ความเห็นและการดำเนินการของคณะกรรมการสิทธิสิ่งแวดล้อม วุฒิสภา

คณะกรรมการสิทธิสิ่งแวดล้อม วุฒิสภา มีมติให้คณะทำงานดำเนินการต่อไปและดำเนินการอย่างเร่งด่วนเนื่องจากเกรงว่า ผู้ร้องเรียนจะถูกคุกคามจากผู้มีอิทธิพลในพื้นที่

1. นายแก้วสรร อติโพธิและพลเอกหาญ ลีนานนท์ แถลงข่าวต่อสื่อมวลชนชี้แจงผลการตรวจสอบของคณะทำงานฯ ในการลงพื้นที่ โดยระบุประเด็นปัญหาที่ตรวจพบจากการตรวจสอบข้อเท็จจริงทั้งในส่วน of พยานหลักฐาน พยานเอกสาร พยานบุคคล และตรวจสอบในพื้นที่ ดังนี้

1.1 การตรวจสอบหลักฐานทางทะเบียนที่ดิน พบว่า มีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) จำนวน 6 แปลงจากจำนวนที่ได้ตรวจสอบจำนวน 7 แปลง และเป็นการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ได้แจ้งให้กรมที่ดินดำเนินการเพิกถอนการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) ดังกล่าวแล้ว

1.2 การตรวจสอบข้อเท็จจริงในการลงพื้นที่ของคณะทำงานฯ พบว่า มีการถมคลองสาธารณะประโยชน์และลำรางสาธารณะประโยชน์ ทำให้ไม่มีการหมุนเวียนของน้ำ

2. นายแก้วสรร อติโพธิและนายทองใบ ทองเปาด์ ได้เข้าพบพลตำรวจเอกโกวิท วัฒนะ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เพื่อร้องทุกข์กล่าวโทษบริษัท ธุรกิจฟาร์มกุ้ง จำกัด ในข้อหาการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติมอบหมายให้พลตำรวจตรีเสวก ปิ่นสินชัย ผู้บังคับการตำรวจป่าไม้ เป็นผู้รับผิดชอบสืบสวนและสอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อไป

3. นายแก้วสรร อติโพธิ และคณะทำงานฯ ได้เข้าพบพลตำรวจตรีเสวก ปิ่นสินชัย พร้อมกับมอบพยานเอกสารต่างๆ อาทิ ทะเบียนที่ดินจำนวน 7 แปลง รางที่ดิน และภาพถ่ายทางอากาศ ตั้งแต่ปี 2534 ปี 2539 และปี 2545 พร้อมทั้งบรรยายสรุปข้อมูลและข้อเท็จจริงที่ได้รับเนื่องจากการลงพื้นที่จริง และได้ตรวจสอบหลักฐานเป็นเบื้องต้นแล้ว

4. สื่อมวลชนเสนอข่าวเกี่ยวกับการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลน ตำบลพังราด อำเภอแกลง จังหวัดระยอง อธิบดีกรมที่ดินมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง และให้มีอำนาจในการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการออกหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ให้กับบริษัท ธุรกิจฟาร์มกุ้ง จำกัด ในปี 2534 จำนวน 8 แปลงในพื้นที่บริเวณป่าชายเลนตำบลพังราด อำเภอแกลง จังหวัดระยอง และผู้ว่าราชการจังหวัดระยองมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงเช่นกัน

การพิจารณาสอบสวนและศึกษาเรื่องการบุกรุกทำลายป่าชายเลน ตำบลพังลาด

ในการประชุมคณะกรรมการสิทธิสิ่งแวดล้อม วุฒิสภา ครั้งที่ 53 ในวันพุธที่ 4 พฤษภาคม 2548 และที่ประชุมได้เชิญผู้ว่าราชการจังหวัดระยองและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการฯ เพื่อชี้แจงความคืบหน้าในการตรวจสอบข้อเท็จจริงในส่วนที่อยู่ในอำนาจและหน้าที่ของจังหวัดระยอง

นายสุวัช ดันตวิงศ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง ให้เข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการฯ ชี้แจงว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยได้กำหนดประเด็นตรวจสอบไว้ 2 ประเด็น คือ

1. การออกเอกสารสิทธิ เป็นประเด็นที่เข้าซ้อนกับคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่แต่งตั้งโดยอธิบดีกรมที่ดิน จึงให้รอผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากคณะกรรมการตรวจสอบฯ

2. การบุกรุกถมคลองสาธารณะประโยชน์และลำรางสาธารณะประโยชน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดได้สั่งการให้นายอำเภอแกลง เป็นผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษแล้ว ต่อมาวันที่ 24 พฤษภาคม 2548 นายอำเภอแกลงมีหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งว่า สั่งการให้ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 ในฐานะผู้ปกครองท้องที่เป็นตัวแทนไปร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนกองตำรวจป่าไม้

นายสันติ คัมธิระ เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดระยอง ชี้แจงว่า อธิบดีกรมที่ดินได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงว่า หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) ของบริษัท ชูรกิจฟาร์มกุ้ง จำกัด ออกโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่ออธิบดีหรือรองอธิบดีซึ่งอธิบดีมอบหมายจะได้มีคำสั่งเพิกถอนหรือแก้ไขได้ ตามมาตรา 61 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

ในการประชุมคณะกรรมการสิทธิสิ่งแวดล้อม วุฒิสภา ครั้งที่ 57/2548 วันพุธที่ 15 มิถุนายน 2548 คณะกรรมการฯ ได้เชิญผู้แทนจากกรมที่ดิน โดยอธิบดีกรมที่ดินได้มอบหมายให้นางเกียรติยา ภารา ผู้ตรวจราชการกรมที่ดินในฐานะประธานกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง ชี้แจงว่า คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง ได้ตรวจสอบพยานหลักฐาน พยานเอกสาร พยานบุคคล และตรวจสอบในพื้นที่แล้ว ได้มีความเห็นเสนอต่ออธิบดีกรมที่ดินว่า หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3ก.) เป็นจำนวน 2 แปลงซึ่งเป็นการออกเฉพาะรายตามมาตรา 59 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ได้ออกเอกสารสิทธิโดยอาศัย ส.ค.1 ซึ่งเป็นหลักฐานของที่ดินแปลงอื่น ดังนั้น จึงเป็นการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และรองอธิบดีซึ่งอธิบดีกรมที่ดินมอบหมายได้มีคำสั่งอธิบดีกรมที่ดิน ที่ 1554/2548 ลงวันที่ 10 มิถุนายน 2548 ตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามความในมาตรา 61 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน โดยมีเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดระยองสาขาแกลงเป็นประธานกรรมการ เพื่อพิจารณาดำเนินการเพิกถอนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3ก.) มีระยะเวลาในการดำเนินการ 60 วันนับตั้งแต่วันที่อธิบดีหรือรองอธิบดีกรมที่ดินมอบหมาย

สำหรับกรณีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3ก.) ของที่ดินจำนวน 5 แปลง เนื่องจากข้อเท็จจริงยังไม่ชัดเจนเพียงที่จะพิจารณา ดังนั้น กรมที่ดินจึงได้มีหนังสือแจ้งผู้ว่าราชการจังหวัดระยองดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมตามประเด็นที่กรมที่ดินให้สอบสวนเพิ่มเติม และแจ้งต่อกรมที่ดินให้ทราบผลการตรวจสอบโดยด่วนที่สุด

สำหรับกรณีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3ก.) จำนวน 1 แปลง ซึ่งจากการตรวจสอบระวางรูปถ่าย ซึ่งถ่ายไว้เมื่อปี พ.ศ. 2534 ปรากฏมีร่องรอยการทำประโยชน์ในที่ดิน และจากการตรวจสอบหลักฐานที่ดินเดิมและที่ดินข้างเคียงซึ่งมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันเชื่อได้ว่ามีการทำประโยชน์ในที่ดินแปลงนี้มาก่อน จึงไม่มีเหตุที่จะต้องดำเนินการตามความในมาตรา 61 แห่งประมวลกฎหมายที่ดินแต่อย่างใด

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏชัดเจนตามผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง คณะกรรมการฯ ได้มอบหมายให้ ผู้แทนจากกรมที่ดินจัดส่งรายงานผลการตรวจสอบของคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3ก.) ของบริษัท ธุรกิจฟาร์มกุ้ง จำกัด ตำบลพังราด อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ไปยังกรมสอบสวนคดีพิเศษ และกองตำรวจป่าไม้เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

3.5 การก่อสร้างถนนรอบสนามบินบุรีรัมย์⁶

นายกนก จันทร์มนตรี กลุ่มชุมชนบ้านสตึก มีหนังสือลงวันที่ 2 กันยายน 2545 เรื่อง การก่อสร้างถนนรอบสนามบิน อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ โดยร้องเรียนถึงนายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง สมาชิกวุฒิสภา กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกรรมการในคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาสอบสวนและศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการทุจริต วุฒิสภา เพื่อให้คณะกรรมการวิสามัญฯ ดำเนินการติดตามตรวจสอบ โครงการก่อสร้างถนนรอบสนามบินพาณิชย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ของกรมการขนส่งทางอากาศ (กรมการบินพาณิชย์) โดยอ้างว่า โครงการดังกล่าวก่อให้เกิดถึงความไม่โปร่งใส และมีการทุจริตเกิดขึ้น

คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้มีมติรับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาดำเนินการต่อไป โดยได้รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการก่อสร้าง มาประกอบการพิจารณาดังนี้

1. สัญญาจ้างแบบปรับราคาได้ เลขที่ 120/2544 งานก่อสร้างถนนรอบสนามบินบุรีรัมย์
2. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจการจ้างถนนรอบสนามบินบุรีรัมย์
3. รายละเอียดประกอบแบบงานก่อสร้างถนนรอบสนามบินบุรีรัมย์
4. หนังสือส่งมอบงาน งวดที่ 4 (งวดสุดท้าย) ของผู้รับจ้าง
5. ใบตรวจรับงานของคณะกรรมการตรวจการจ้าง
6. หนังสือกรมการขนส่งทางอากาศ ค่วนที่ คค 0504/2368 ลงวันที่ 1 เมษายน 2546
7. หนังสือภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ลงวันที่ 17 กรกฎาคม 2546

กรมการบินพาณิชย์ ตกลงทำหนังสือสัญญา ลงวันที่ 28 กันยายน 2544 ว่าจ้าง ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น ทำการก่อสร้างถนนรอบสนามบินบุรีรัมย์ ระยะทาง 9.24 กิโลเมตร เป็นจำนวนเงิน 18,250,000 บาท (สิบแปดล้านสองแสนห้าหมื่นบาทถ้วน) กำหนดเวลาเริ่มทำงานวันที่ 29 กันยายน 2544 กำหนดเวลาแล้วเสร็จภายในวันที่ 25 กรกฎาคม 2545 กรมการบินพาณิชย์ (กรมการขนส่งทางอากาศในปัจจุบันนี้) ลงนามแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจการจ้างและผู้ควบคุมงานประกอบด้วย

1. นายสมเกียรติ มณีสถิตย์	ประธานกรรมการ
2. นายวิฑูร พุ่มพุกภัย	กรรมการ

⁶วุฒิสภา, “หนังสือที่ สว 0010/(ร 9), เรื่อง รายงานผลการสอบสวนกรณีการก่อสร้างถนนรอบสนามบินบุรีรัมย์,” 31 พฤษภาคม 2547.

3. นายประสิทธิ์ กิตติเกียรติกำจร	กรรมการ
4. นายธีรชัย ประภาพรทรง	กรรมการ
5. นายวิศิษฐ์ แก้วทองสุข	กรรมการ
6. นายศุภชัย อารยะมันคง	ผู้ควบคุมงาน

คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้เดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริงการก่อสร้างถนนรอบสนามบินพาณิชย์ จังหวัดบุรีรัมย์ 2 ครั้ง ดังนี้

ข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบสวนการเดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริง ครั้งที่ 1

พลตำรวจเอกประทีป สันติประภพ ประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ ลงนามในหนังสือวุฒิสภา ค่วนที่สดุ ที่ 977/2546 ลงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2546 เรื่องขอให้มอบหมายให้ข้าราชการไปร่วมการตรวจสอบข้อเท็จจริงกับคณะกรรมการวิสามัญฯ ถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม โดยแจ้งเพื่อให้ทราบว่า คณะกรรมการวิสามัญฯ จะเดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริงโครงการก่อสร้างถนนรอบสนามบินบุรีรัมย์ ตามที่ได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับความไม่โปร่งใส จึงขอให้มอบหมายให้อธิบดีกรมการขนส่งทางอากาศไปร่วมตรวจสอบข้อเท็จจริงและให้ข้อมูลรายละเอียดกับคณะกรรมการวิสามัญฯ ในวันจันทร์ที่ 3 มีนาคม 2546

ในวันจันทร์ที่ 3 มีนาคม 2546 คณะกรรมการวิสามัญฯ ประกอบด้วย พลตำรวจเอกประทีป สันติประภพ นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง นายการุณ ไสงาม นายบรรพตกร์ เกริกพิทยา นายสรารุช นิยมทรัพย์ และนายนิคม เขาว์กิตตโสภณ เดินทางไปตรวจสอบโครงการก่อสร้างถนนรอบสนามบินพาณิชย์จังหวัดบุรีรัมย์ และกรมการขนส่งทางอากาศมอบหมายให้ นายสมเกียรติ มณีสถิตย์ วิศวกร 8 ประธานกรรมการตรวจการจ้าง และนายศุภชัย อารยะมันคง ผู้ควบคุมงาน ร่วมการตรวจสอบข้อเท็จจริงและให้ข้อมูลรายละเอียดโครงการดังกล่าวด้วย ซึ่งผลการตรวจสอบของคณะกรรมการวิสามัญฯ พบว่า พื้นที่ถนนมีการชำรุด บางจุดทรุดและยุบตัว ผิวจราจรแตกร่อนตลอดเส้นทาง และการก่อสร้างถนนนั้นไม่น่าจะถูกต้องตามแบบสัญญา จึงได้แจ้งให้นายสมเกียรติ มณีสถิตย์ ผู้แทนกรมการขนส่งทางอากาศ ให้รับเรื่องไปเสนออธิบดีกรมการขนส่งทางอากาศ เพื่อไปตรวจสอบและดำเนินการแก้ไข เพราะยังอยู่ในระยะเวลาประกันตามสัญญาจ้าง ข้อ 6 “ความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของงานจ้าง” และให้รายงานต่อคณะกรรมการวิสามัญฯ ทราบภายในสิ้นเดือนมีนาคม 2546

กรมการขนส่งทางอากาศโดยนายชะลอ คชรัตน์ อธิบดีกรมการขนส่งทางอากาศ ได้มีหนังสือค่วน ที่ คค 0504/2368 ลงวันที่ 1 เมษายน 2546 เรื่องนำเสนอข้อมูลเพิ่มเติมงานก่อสร้างถนนรอบสนามบินบุรีรัมย์ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ถึงประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ แจ้งว่า กรมการขนส่งทางอากาศได้ดำเนินการตรวจสอบหาความหนาของชั้นวัสดุต่าง ๆ ของถนนรอบ

สนามบินแล้ว ได้ความหนาของหินคลุกเฉลี่ย 16.2 เซนติเมตร(ตามแบบกำหนด 15.0 เซนติเมตร) ความหนาชั้นลูกรังเฉลี่ย 21.8 เซนติเมตร (ตามแบบกำหนด 20.0 เซนติเมตร) และก่อนการอนุมัติใช้ วัสดุหินคลุกและหินลูกรังดังกล่าว หน่วยควบคุมงานได้จัดส่งตัวอย่างให้สำนักทางหลวงที่ 8 ตรวจสอบคุณภาพแล้วว่ามีคุณภาพใช้ได้

คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้พิจารณาข้อชี้แจงดังกล่าวแล้วเห็นว่า รายงานของกรมการขนส่งทางอากาศ ขัดแย้งกับข้อเท็จจริงที่คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้ไปตรวจสอบ ณ สถานที่จริง เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2546 และข้อชี้แจงเช่นว่านั้นน่าจะไม่ต้อง จึงมีมติให้เดินทางไปตรวจสอบ โครงการก่อสร้างดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ซึ่งมีความเป็นกลาง ไม่มีส่วนได้เสีย ไปร่วมตรวจสอบด้วย

การเดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริง ครั้งที่ 2

เมื่อวันจันทร์ที่ 26 พฤษภาคม 2546 คณะกรรมการวิสามัญฯ ประกอบด้วยนายสราวุธ นิยมทรัพย์ นางนิพัทธา อมรรัตนเมธา นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชรและพลตำรวจตรี วีระ อนันตกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์เผ่าพงศ์ นิจจันทร์พันธ์ศรี หัวหน้าภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และผู้แทนกรมการขนส่งทางอากาศประกอบด้วย นายสมเกียรติ มณีสถิตย์ นายสุภชัย อารยะมันคง พร้อมภานายกนก จันทร์มนตรี ผู้ร้องเข้าร่วม การตรวจสอบด้วย โดยเจาะถนนพิสูจน์วัดชั้นความหนาของวัสดุและเก็บตัวอย่างหินคลุก ลูกรัง จากจุดที่ทำการเจาะพิสูจน์ดังกล่าวจำนวน 3 จุด เพื่อนำกลับไปทำการทดสอบหาค่าตามหลักทาง วิชาการในห้องทดสอบที่ภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ต่อมาผู้ช่วยศาสตราจารย์เผ่าพงศ์ นิจจันทร์พันธ์ศรี หัวหน้าภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะ วิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มีหนังสือลงวันที่ 17 กรกฎาคม 2546 ถึงประธาน คณะกรรมการวิสามัญฯ เพื่อแจ้งรายงานค่าความหนาของชั้นวัสดุ ผลตรวจสอบการคำนวณความ หนาแน่นของชั้นวัสดุ ภาพถ่ายจากการตรวจสอบความหนาของชั้นวัสดุ และข้อมูลการจดบันทึก ของถนนรอบสนามบินบุรีรัมย์ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ สรุปสาระสำคัญว่า

ความหนาของชั้นวัสดุ

1. งานรองพื้นทาง (ชั้นดินลูกรัง)

ตามแบบการก่อสร้างได้กำหนดมาตรฐานของความหนาของงานรองพื้นทาง (ชั้นดิน ลูกรัง) ไว้ที่ 20.0 เซนติเมตร และปรากฏตามรายละเอียดประกอบงานก่อสร้างถนนรอบท่าอากาศยานบุรีรัมย์ บทที่ 4 ข้อ 4.4 ส่วนคลาดเคลื่อนที่อนุโลม กำหนดว่า “ชั้นรองพื้นทางที่อันบดเสร็จ เรียบร้อยแล้วจะต้องเรียบ มีระดับและความลาดเอียงถูกต้องบริเวณใดบริเวณหนึ่งจะมีความ คลาดเคลื่อนของระดับเกิน 1.2 เซนติเมตร เมื่อมีการทดสอบด้วย Straightedge 4.8 เมตรไม่ได้ถ้ามี

ความคลาดเคลื่อนจะต้องทำการแก้ไข” ซึ่งความหนาของชั้นดินลูกรังที่ได้ตามแบบจะต้องอยู่ระหว่าง 20.0 - 21.2 เซนติเมตร ผลจากการตรวจสอบทางวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า การก่อสร้างถนนรอบสนามบินบุรีรัมย์ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ใช้วัสดุไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในแบบ ดังนี้

จุดที่ 1 วัดความหนาชั้นดินลูกรังไม่ได้ (น่าจะเป็นดินเดิม)

จุดที่ 2 วัดความหนาชั้นดินลูกรังได้ 9.0 เซนติเมตร

จุดที่ 3 วัดความหนาชั้นดินลูกรังได้ 17.4 เซนติเมตร

2. งานพื้นทาง (ชั้นหินคลุก)

ตามแบบการก่อสร้าง ได้กำหนดมาตรฐานความหนาของงานพื้นทาง (ชั้นหินคลุก) ไว้ 15.0 เซนติเมตร และตามรายละเอียดประกอบงานก่อสร้างถนนรอบท่าอากาศยานบุรีรัมย์บทที่ 5 ข้อ 5.4 ส่วนคลาดเคลื่อนที่อนุโลม กำหนดว่า “ผิวของชั้นพื้นทางที่เสร็จเรียบร้อยแล้วจะต้องเรียบ มีระดับและความลาดเอียงถูกต้อง เมื่อทดสอบด้วย Straightedge 4.8 เมตร ในทิศทางขนานและตั้งฉากกับแนวกึ่งกลางของทางจะต้องคลาดเคลื่อนไม่มากกว่าหรือ 0.9 เซนติเมตร หากความคลาดเคลื่อนอยู่นอกขอบเขตนี้ ผู้รับจ้างจะต้องทำการแก้ไขให้ถูกต้อง” ดังนั้น ความหนาของชั้นหินคลุกที่ได้ตามแบบจะต้องอยู่ระหว่าง 15.0-15.9 เซนติเมตร แต่ปรากฏผลการดำเนินการตรวจสอบทางวิชาการดังกล่าวสรุปได้ว่า การก่อสร้างถนนรอบสนามบินบุรีรัมย์ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ใช้วัสดุไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในแบบ ดังนี้

จุดที่ 1 วัดความหนาชั้นหินคลุกได้ 7.0 เซนติเมตร

จุดที่ 2 วัดความหนาชั้นหินคลุกได้ 15.0 เซนติเมตร

จุดที่ 3 วัดความหนาชั้นหินคลุกได้ 10.5 เซนติเมตร

ความหนาแน่นของเนื้อวัสดุ

1) ความหนาแน่นของหินคลุก (มาตรฐานทั่วไปต่ำสุดคือ 95 เปอร์เซ็นต์) ซึ่งจากการตรวจสอบปรากฏว่า ในจุดที่ 1 จำนวนความหนาแน่นได้ 93 เปอร์เซ็นต์ จุดที่ 2 จำนวนความหนาแน่นได้ 98 เปอร์เซ็นต์ และจุดที่ 3 จำนวนความหนาแน่นได้ 88 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้นความหนาแน่นของหินคลุกทั้ง 3 จุด จึงไม่ได้มาตรฐาน

2) ความหนาแน่นของดินลูกรัง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เผ่าพงศ์ฯ ได้ให้คำชี้แจงประกอบผลการตรวจสอบว่าเนื้อวัสดุที่ตรวจสอบสันนิษฐานว่า น่าจะเป็นดินเดิมไม่ใช่ ดินลูกรัง สาเหตุที่น่าจะเป็นดินเดิม เพราะว่า จากการเปรียบเทียบผลการทดสอบความหนาแน่นของดินคันทาง (ดินเดิม) ของสำนักงานทางหลวงที่ 8 จังหวัดนครราชสีมา จำนวนความหนาแน่นไว้ 10.1 เปอร์เซ็นต์ กับผลการทดสอบความหนาแน่นของภาควิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวนความหนาแน่นได้ 8.8

เปอร์เซ็นต์ ซึ่งมีความใกล้เคียงกับความหนาแน่นของดินคันทาง (ดินเดิม) ที่สำนักงานทางหลวงที่ 8 ได้ทดสอบไว้ดังกล่าว

ทั้งนี้ ดินลูกรังที่ดีควรมีความหนาแน่นอยู่ที่ 6 เปอร์เซ็นต์ การที่ดินลูกรังมีความหนาแน่นมากหรือน้อยเกินไปก็จะไม่เป็นผลดีต่องานที่ก่อสร้าง

ดังนั้น ข้อเท็จจริงที่ตรวจพบ สามารถฟังได้ว่าการก่อสร้างถนนรอบท่าอากาศยานบุรีรัมย์ ของกรมการขนส่งทางอากาศ ได้ใช้วัสดุไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในแบบ ไม่ถูกต้องตามเงื่อนไขของสัญญา และการก่อสร้างไม่ได้มาตรฐานเพียงพอและไม่เป็นไปตามหลักวิชาการ เป็นเหตุให้พื้นถนนชำรุด ซึ่งตรวจพบบางจุดว่าทรุดและยุบตัว ในส่วนพื้นผิวการจราจรแตกร่อนหลายแห่งเกือบตลอดเส้นทาง ทั้ง ๆ ที่ได้เปิดใช้งานประมาณ 7 เดือนเท่านั้นและปริมาณการใช้ผิวจราจรก็น้อย ซึ่งจากการคำนวณของผู้ช่วยศาสตราจารย์เผ่าพงศ์ฯ พบว่าเมื่อนำเอาราคาของวัสดุที่ขาดหายไปมาคำนวณแล้ว มีมูลค่าประมาณ 2 ล้านบาท ซึ่งทำให้รัฐได้รับความเสียหาย

ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการวิสามัญฯ

เห็นควรแจ้งเรื่องนี้ไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ และพิจารณาสั่งการให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. แจ้งให้ห้างหุ้นส่วนจำกัด บุรีเจริญคอนสตรัคชั่น (ผู้รับจ้าง) ดำเนินการแก้ไขความชำรุดบกพร่องหรือความเสียหายดังกล่าว ตามเงื่อนไขในสัญญาจ้าง ข้อ 6
2. ดำเนินการทางอาญาและทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง คือ
 - 2.1 คณะกรรมการตรวจการจ้างและควบคุมงานก่อสร้าง
 - 2.2 นายชลอ คชรัตน์ อธิบดีกรมการขนส่งทางอากาศ

3.6 กรณีฟื้นฟูกิจการบริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) หรือ TPI⁷

เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2547 คณะกรรมการการปกครอง วุฒิสภา ได้รับเรื่องร้องเรียนจากผู้ถือหุ้นเดิมของ TPI เพื่อขอความเป็นธรรม ในกรณีการเป็นผู้ทำแผนของบริษัท เอฟเฟคทีฟ แพลนเทอร์ส จำกัด และคณะผู้บริหารแผนจากกระทรวงการคลัง โดยผู้ถือหุ้นเดิม ได้ระบุว่าได้รับความเสียหายอย่างมากจากการเข้ามาเป็นผู้บริหารแผนฟื้นฟูกิจการ TPI ของคณะบุคคลทั้งสอง และไม่ได้รับความเป็นธรรมจากแผนฟื้นฟูกิจการและแผนปรับโครงสร้างหนี้ของ TPI ขอให้คณะกรรมการช่วยตรวจสอบข้อเท็จจริงและให้ความเป็นธรรมต่อไป

บทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการปกครอง วุฒิสภา เป็นไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 189 ซึ่งกำหนดว่า คณะกรรมการย่อมมีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำ หรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งว่าที่คณะกรรมการการปกครอง วุฒิสภา จะต้องเข้าไปตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีข้อร้องเรียนทุจริต TPI เพื่อความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย หรือทั้งฝ่ายเจ้าหนี้และฝ่ายลูกหนี้ รวมถึงประชาชนทั่วไปผู้ถือหุ้นของ TPI การนำผลการตรวจสอบที่เป็นข้อเท็จจริงเผยแพร่ให้แก่สาธารณชนรับทราบต่อไป เมื่อได้เข้าไปตรวจสอบแล้วพบว่า มีประเด็นสำคัญในความผิดปกติหลายอย่าง คือ

1. หลังจากศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ TPI เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2543 และต่อมาในวันที่ 15 ธันวาคม 2543 ศาลล้มละลาย มีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการ และแต่งตั้งให้บริษัท เอฟเฟคทีฟ แพลนเนอร์ส จำกัด เข้ามาเป็นผู้บริหารแผนของ TPI จะเห็นได้ว่า บริษัท เอฟเฟคทีฟ แพลนเนอร์ส จำกัด ไม่มีอำนาจในการเป็นผู้บริหารแผน เพราะบริษัทดังกล่าวเป็นนิติบุคคลต่างด้าว ซึ่งมีคนต่างด้าวถือหุ้น 100% และมีวัตถุประสงค์ในการให้คำปรึกษาเท่านั้น หากได้มีวัตถุประสงค์ในการเข้ามาบริหารและจัดการทรัพย์สินของ TPI ไม่

2. นอกจากบริษัทเอฟเฟคทีฟ แพลนเนอร์ส จำกัด จะไม่มีวัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้ว บริษัท เอฟเฟคทีฟ แพลนเนอร์ส จำกัด ยังเป็นบริษัทที่เกี่ยวข้องกับบริษัทที่ปรึกษาทางการเงินของธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน) และคณะกรรมการเจ้าหนี้อีกด้วย ซึ่งในปี 2543 นายสถาพร กวิดานนท์

⁷คณะกรรมการการปกครอง วุฒิสภา, “หนังสือที่ 69/2547, เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบเรื่องร้องเรียนกรณีฟื้นฟูกิจการบริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน),” 4 ตุลาคม 2547.

เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ได้ออกหนังสือรับรองให้กับบริษัท เอฟเฟ็คทีฟ แพลนเนอร์ส จำกัด โดยไม่ได้ขอมติจากคณะทำงานและคณะกรรมการ BOI เพื่อให้มีมติว่า บริษัท เอฟเฟ็คทีฟ แพลนเนอร์ส จำกัด มีวัตถุประสงค์ในการบริหารกิจการของ TPI ซึ่งเป็นบริษัทจดทะเบียนและประกอบกิจการโรงงานผลิตปิโตรเคมีกลั่นในไทย ซึ่งเป็นการกระทำเกินขอบเขตอำนาจตามกฎหมายส่งเสริมการลงทุน “และในการขออนุญาตจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทและขออนุญาตประกอบธุรกิจ บริษัท เอฟเฟ็คทีฟ แพลนเนอร์ส จำกัด มีความรีบร้อนดำเนินการโดยใช้ตราประทับของบริษัทอื่น ต่อมาเมื่อมีการทักท้วงก็ดำเนินการช่วยเหลือกันในการแก้ไขเอกสารให้มีผลย้อนหลังและยืนยันในความถูกต้องของเอกสารดังกล่าว”

3. บริษัท เอฟเฟ็คทีฟ แพลนเนอร์ส จำกัด มีทุนจดทะเบียน 2 ล้านบาทเมื่อเปรียบเทียบกับทรัพย์สินของ TPI ที่มีมากกว่า 1 แสนล้านบาท แล้วนั้น ถ้าหากว่า บริหารงานผิดพลาดแล้ว ก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่ TPI อย่างมหาศาล เมื่อดูจากทุนจดทะเบียนแล้ว บริษัท เอฟเฟ็คทีฟ แพลนเนอร์ส จำกัด จะไม่สามารถชำระค่าเสียหายที่เพียงพอให้แก่ TPI ได้

4. บริษัท เอฟเฟ็คทีฟ แพลนเนอร์ส จำกัด เร่งขายทรัพย์สินอันเป็นทรัพย์สินที่สำคัญต่อกิจการสำคัญของโรงงานปิโตรเคมี ได้แก่ โรงกลั่นน้ำมัน และท่าเรือขนาดเล็ก โดยอ้างว่าไม่ใช่ทรัพย์สินหลัก (Non Core Asset) และยังคงอัตราการผลิตน้ำมันลงจาก 125,000 บาร์เรลต่อวัน เหลือเพียง 65,000 บาร์เรลต่อวัน อีกทั้งยังนำเงินทุนหมายเวียนของ TPI หลายสิบล้านเหรียญสหรัฐ ไปชำระให้แก่ดอกเบี้ยคืนให้แก่เจ้าหนี้ จึงเป็นเหตุให้ TPI ไม่มีกระแสเงินสดเพียงพอในการผลิตน้ำมัน และเมื่อผลิตน้ำมันได้น้อย บริษัท เอฟเฟ็คทีฟ แพลนเนอร์ส จำกัด จึงไม่สามารถทำให้ TPI ชำระหนี้ตามกำหนดระยะเวลาที่ประมาณการไว้ในแผนฟื้นฟูกิจการได้

5. บริษัท เอฟเฟ็คทีฟ แพลนเนอร์ส จำกัด ไม่ได้ชำระหนี้เงินต้นคืนให้แก่เจ้าหนี้ เพราะบริษัท เอฟเฟ็คทีฟ แพลนเนอร์ส จำกัด เข้ามาบริหารกิจการของ TPI จนกระทั่ง TPI ไม่มีรายได้เพียงพอที่จะชำระหนี้เงินต้นให้กับเจ้าหนี้ของ TPI

6. ในส่วนอำนาจผู้บริหารของ บริษัท เอฟเฟ็คทีฟ แพลนเนอร์ส จำกัด ที่ฝ่าฝืนกฎหมายไทย ได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 มาตรา 22, 29 และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 เช่น เรื่องการรับคนต่างด้าวเข้าทำงานนอกเหนือจากที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521

7. บริษัท เอฟเฟ็คทีฟ แพลนเนอร์ส จำกัด ใช้เงินเกินกว่าค่าใช้จ่ายตามแผนอย่างมาก เช่น นำเงินไปชำระค่าตอบแทนเป็นจำนวนมาก นำไปชำระเงินทวงจ่ายของเจ้าหนี้ที่เกิดก่อนฟื้นฟูกิจการ นำเงินไปชำระค่าที่ปรึกษาทางการเงินให้แก่ตนเอง และบริษัท เฟอร์เรียร์ ฮอดจสัน จำกัด และชำระค่าทนายความของคณะกรรมการเจ้าหนี้ ซึ่งมีใช้เงินที่ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบ การจ่ายเงิน

ดังกล่าวทำให้ลูกหนี้ขาดสภาพคล่องอย่างรุนแรง ไม่มีเงินซื้อน้ำมันดิบ ทำให้ต้องลดกำลังการผลิต น้ำมันอันมีผลต่อการผลิตผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีอื่น ๆ โดยรวม

ในส่วนของการทวงการคลัง

คณะทำงานซึ่งเป็นตัวแทนจากกระทรวงการคลังเข้ามาเป็นผู้บริหารแผน จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการการปกครองได้ตรวจสอบพบความผิดปกติหลายอย่าง และพบประเด็นข้อกฎหมายอันอาจจะทำให้การเป็นผู้บริหารแผนของกระทรวงการคลังไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนี้

1. กระทรวงการคลังไม่มีอำนาจบริหารกิจการของบริษัทจดทะเบียน มีประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณา ดังนี้

ก. สถานภาพของกระทรวงการคลัง

กระทรวงการคลังมีสถานภาพตาม พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 7 ให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลางดังนี้

- (1) สำนักนายกรัฐมนตรี
- (2) กระทรวงหรือทบวงซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากระทรวง
- (3) ทบวงซึ่งสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวง
- (4) กรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ซึ่งสังกัดหรือไม่

สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง

สำนักนายกรัฐมนตรีมีฐานะเป็นกระทรวง

ส่วนราชการ ตาม (1) (2) (3) และ (4) มีฐานะเป็นนิติบุคคล

ข. อำนาจหน้าที่ของกระทรวงการคลัง

มีประเด็นปัญหาทางกฎหมายที่จะต้องพิจารณาดังนี้

- 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

มาตรา 48 กำหนดรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคล

มาตรา 75 กำหนดว่า รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

มาตรา 87 กำหนดว่า รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและต้องไม่ประกอบกิจการแข่งกับเอกชน

มาตรา 70 บัญญัติให้ บุคคลผู้เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชนฯ

2) พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 มาตรา 10

บัญญัติให้ กระทรวงการคลัง มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเงินการคลังแผ่นดิน การประเมินราคาทรัพย์สิน การบริหารพัสดุภาครัฐ กิจการเกี่ยวกับที่พัสดุ ทรัพย์สินของแผ่นดิน ภาษีอากร การรับผูกขาด การหารายได้ที่ภาครัฐมีอำนาจดำเนินการได้แต่ผู้เดียวตามกฎหมาย และ ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการอื่น การบริหารหนี้สาธารณะ การบริหารและการพัฒนา รัฐวิสาหกิจและหลักทรัพย์ของรัฐ และราชการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้ เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการคลังหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงการคลัง

3) พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 19

บัญญัติให้กระทรวงมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม การจัดระเบียบราชการในกระทรวงหนึ่ง ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ส่วนการจัดระเบียบราชการในกระทรวงที่เกี่ยวกับการทหาร การศึกษา ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

จากกฎหมายที่กล่าวถึงข้างต้นซึ่งเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้ชัดเจน และบัญญัติให้กระทรวงการคลังเป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่ตามพ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 19 และพ.ร.บ.ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 มาตรา 10 ซึ่งบัญญัติให้กระทรวงการคลังมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเงินการคลังและเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพย์สินของแผ่นดินทั้งสิ้น ไม่มีข้อความตอนใดให้กระทรวงการคลังเข้าไปบริหารจัดการกิจการและทรัพย์สินของเอกชนได้เลย และโดยหลักกฎหมายดังกล่าว ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐจะกระทำการใดต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้

ฉะนั้นกระทรวงการคลังในฐานะที่เป็นรัฐ มีข้าราชการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายมากมาย ต้องดูแลให้ข้าราชการปฏิบัติตามกฎหมาย และข้าราชการมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย หากละเลยหรือเพิกเฉย ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย พยายามที่จะเป็นผู้บริหารแผนทำหน้าที่บริหารจัดการกิจการและทรัพย์สินของ TPI ซึ่งเป็นของเอกชน นอกเหนือไปจากกฎหมาย หรือโดยที่กฎหมายไม่ได้ให้อำนาจไว้ ย่อมเป็นการปฏิบัติหน้าที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ เป็นการปฏิบัติหน้าที่ส่อไปในทางที่จงใจใช้อำนาจหน้าที่ให้ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย เป็นการปฏิบัติราชการแผ่นดินโดยไม่ชอบ ส่อไปในทางทุจริต การกระทำนั้นย่อมไม่เกิดผลแต่อย่างใด

โดยสรุปแล้ว กระทรวงการคลังมีอำนาจในการบริหารทรัพย์สินของรัฐ แต่ไม่มีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของ TPI ที่เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. กระทรวงการคลังไม่สามารถมอบอำนาจให้แก่คณะผู้บริหารแผนทั้ง 5 คนได้

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 38 กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมอบอำนาจให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง ปลัดกระทรวง อธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่า หรือผู้ว่าราชการจังหวัด เห็นได้ชัดว่าพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มิได้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในการมอบอำนาจให้ตัวแทนของกระทรวงการคลังทั้ง 5 คนเข้ามาเป็นผู้บริหารกิจการของ TPI แต่อย่างใด

จากข้อเท็จจริงปรากฏว่า ตามหนังสือแจ้งยินยอมเป็นผู้บริหารแผนคนใหม่ของกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยร้อยเอกสุชาติ เชาว์วิศิษฐ ได้เสนอชื่อนายพละ สุขเวช, พลเอกมงคล อัมพรพิสิฐ, นายปกรณ์ มาลากุล ณ อยุธยา, ดร.ทง พิทยะ และนายอารีย์ วงศ์อารยะ เพื่อเป็นตัวแทนของกระทรวงการคลัง ในการบริหารแผน ปรับปรุงแก้ไขแผนมอบหมาย หรือว่าจ้างให้บุคคล คณะบุคคล ปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูกิจการที่กระทรวงการคลังเห็นชอบ ไม่ปรากฏว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตั้งตัวแทนดังกล่าวโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งหรือตามมติคณะรัฐมนตรีในการประชุมคราวใด เพราะการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนนั้น พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติไว้แล้วในมาตรา 38 ดังนี้

“มาตรา 38 อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินการอื่นที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติ หรือดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น มิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นหรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น อาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ดังต่อไปนี้

(2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอาจมอบอำนาจให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง ปลัดกระทรวง อธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่า หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

การมอบอำนาจของปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง หรือปลัดทบวง ในฐานะหัวหน้าส่วนราชการสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง หรือสำนักงานปลัดทบวง หรือการมอบอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการซึ่งขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา 15 ให้นำความใน (7) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การมอบอำนาจตามมาตรานี้ให้ทำหนังสือ

คณะรัฐมนตรีอาจกำหนดให้มีการมอบอำนาจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ตลอดจนการมอบอำนาจให้ทำนิติกรรม ฟ้องคดีและดำเนินคดีแทนกระทรวง ทบวง กรม หรือกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขในการมอบอำนาจ ให้ผู้มอบอำนาจหรือผู้รับมอบอำนาจตามวรรคหนึ่งต้องปฏิบัติก็ได้”

เห็นได้ว่า กระทรวงการคลังไม่มีอำนาจหน้าที่ในการเป็นผู้บริหารแผนจัดการกิจการและทรัพย์สินของเอกชนได้ตาม พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ประกอบกับไม่ได้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังที่จะตั้งคณะบุคคลทั้ง 5 เป็นตัวแทนไปปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือดำเนินการอื่นในฐานะตัวแทนของกระทรวงการคลังได้และหนังสือที่เสนอรายชื่อคณะบุคคลทั้ง 5 ไม่มีกล่าวถึงว่าใช้อำนาจใดในการแต่งตั้งหรือมีมติของคณะรัฐมนตรีเพื่ออนุมัติให้ดำเนินการได้

กระทรวงการคลัง มีหนังสือ ที่ กค 0100/15949 ลงวันที่ 11 กันยายน 2546 ถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งเรื่องการยินยอมเป็นผู้บริหารแผนคนใหม่ของ TPI โดยแจ้งรายชื่อคณะบุคคลทั้ง 5 คนเป็นผู้ปฏิบัติงานในฐานะตัวแทนของกระทรวงการคลัง เพื่อเป็นผู้บริหารแผนคนใหม่ของ TPI โดยถือว่าเป็น “เจ้าหน้าที่” ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบเท่านั้น สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีหนังสือ ที่ นร 0504/13756 ลงวันที่ 18 กันยายน 2546 ถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม โดยแจ้งว่า สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบแล้วเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2546 และการที่กระทรวงการคลังโดยร้อยเอกสุชาติ เชาว์วิศิษฐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง แต่งตั้งคณะบุคคลทั้ง 5 เพื่อเป็นตัวแทนของกระทรวงการคลังในการบริหารแผนของ TPI ดังกล่าวจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมาย พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 และ พ.ร.บ.ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545

ก) ตัวแทนกระทรวงการคลังเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่

เมื่อกระทรวงการคลังตั้งตัวแทนกระทรวงการคลังเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ดังนั้นตัวแทนกระทรวงการคลังจึงสมควรปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดซื้อและการจัดจ้าง และกฎหมายว่าด้วยการห้ามฮั้วกันในการประมูลงาน ขณะเดียวกันตัวแทนกระทรวงการคลังซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการคลังควรได้รับคำตอบแทนจากกระทรวงการคลัง แต่ข้อเท็จจริงกลับเป็นว่า “ตัวแทนกระทรวงการคลังอนุมัติและสั่งการให้พนักงานของลูกหนี้จ่ายคำตอบแทนให้แก่ตัวแทนกระทรวงการคลังและบริษัทชินเนอจี โซลูชั่น จำกัด ด้วย” ซึ่งตรงกันข้ามกับก่อนหน้านี้ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ซึ่งเคยเป็น

ผู้บริหารแผนชั่วคราวของ TPI นับตั้งแต่เดือนเมษายน 2546 จนถึงเดือนกรกฎาคม 2546 ก็ไม่เคยได้รับเงินค่าตอบแทนจาก TPI แต่อย่างใด ค่าตอบแทนนั้นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้รับเงินเดือนจากกรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม

ข) ตัวแทนของกระทรวงการคลังไม่ได้ยื่นคำร้องขออนุญาตชำระเงินค่าใช้จ่ายของ TPI ต่อศาลล้มละลายกลาง

ในแผนฟื้นฟูกิจการ TPI ได้กำหนดค่าใช้จ่ายไว้ประมาณทั้งหมด 31.72 ล้านบาทหรือสหรัฐ(อัตราแลกเปลี่ยน 1 เหรียญสหรัฐเท่ากับ 43 บาท) คิดเป็นเงินไทยประมาณ 1,364 ล้านบาทในระยะเวลา 5 ปี โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2543 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2547 จากข้อเท็จจริงในระยะเวลา 27 เดือน คือ ตั้งแต่เดือนเมษายน 2543 ถึงเดือนมิถุนายน 2545 นั้น บริษัท เอฟเฟกทีฟ แพลนเทอร์ส จำกัด ได้ใช้จ่ายเงิน TPI ในการบริหารแผนไปแล้วถึง 1,779.1 ล้านบาท ดังนั้นตัวแทนกระทรวงการคลังในชุดปัจจุบันจึงไม่มีสิทธิกำหนดให้ TPI ชำระค่าใช้จ่ายให้แก่ตัวแทนกระทรวงการคลังและค่าที่ปรึกษากับบริษัท ซินเนอจี โซลูชั่น จำกัด เว้นแต่ ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ชำระหนี้ได้ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/12 (9) ซึ่งกรณีตามมาตรา 90/12(9) ของพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2488 จะเห็นได้จากการเข้าเป็นผู้บริหารแผน TPI ของกระทรวงการคลังนั้น ปรากฏข้อเท็จจริงและผลสรุปโดยภาพรวมว่า

ตัวแทนผู้บริหารแผนได้ใช้จ่ายเงินของ TPI ไว้สูงมากเกินไปกว่าที่ประมาณการไว้ในแผนฟื้นฟูกิจการ กล่าวคือ ได้มีการอนุมัติค่าตอบแทนของคณะผู้บริหารแผน และที่ปรึกษาตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2546 – มิถุนายน 2547 (ประมาณ 10 เดือนเศษ) ปรากฏว่าได้ใช้จ่ายเงิน TPI ไปแล้วเป็นจำนวนเงินถึง 422,208,940.35 บาท โดยแบ่งเป็นดังนี้

1. ค่าตอบแทนผู้บริหารแผน 42,709,677.43 บาท
2. ค่าตอบแทนที่ปรึกษาส่วนบุคคลของผู้บริหารแผนและคณะบุคคลเป็นตัวแทนของคณะผู้บริหารแผน 10,857,784.92 บาท
3. คณะที่ปรึกษาด้านต่าง ๆ ของผู้บริหารแผน 368,641,478.00 บาท
4. ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่กล่าวยังไม่รวมถึงค่าภาษีมูลค่าเพิ่มซึ่ง TPI ต้องชำระในอัตราร้อยละ 7 คิดเป็นเงินภาษีมูลค่าเพิ่มประมาณ 29,500,000.00 บาท

เมื่อกระทรวงการคลังได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้บริหารแผนคนใหม่เข้าบริหาร จัดการกิจการทรัพย์สินของ TPI นั้น ค่าใช้จ่ายในการบริหารกิจการตามที่แผนกำหนด ผู้บริหารแผนคนเดิมใช้ไปเกินกว่าที่ประมาณการไว้ เมื่อจำนวนเงินค่าใช้จ่ายที่ประมาณการไว้ในแผนหมดไปหรือมีไม่เพียงพอ บทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการกำหนดให้ผู้บริหารแผนร้องขอต่อศาลเพื่อทำการขอแก้ไขแผนในส่วน of ค่าใช้จ่าย ซึ่งกระทรวงการคลังโดยคณะบุคคลทั้ง 5 ไม่ได้

ดำเนินการขออนุญาตต่อศาลเพื่อกำหนดหรือตั้งประมาณการค่าใช้จ่าย เพื่อเป็นค่าตอบแทนผู้บริหารแผน ค่าที่ปรึกษาด้านต่าง ๆ ใหม่ ดังนั้นการที่ผู้บริหารแผนคนใหม่ได้มีการอนุมัติจ่ายเงินดังกล่าวโดยไม่ขออนุญาตต่อศาลจึงขัดต่อกฎหมายดังต่อไปนี้

พ.ร.บ.ล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/1 บัญญัติว่า “ผู้บริหารแผน” หมายความว่า ผู้จัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ ตามแผนฟื้นฟูกิจการ

มาตรา 90/42 ในแผนให้มีรายการต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย ฯลฯ

(7) ชื่อ คุณสมบัติ หนังสือยินยอมของผู้บริหารแผน และค่าตอบแทน

มาตรา 90/12 (9) ห้ามมิให้ลูกหนี้จำหน่าย จ่ายโอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สิน นอกจากเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

3. ตัวแทนกระทรวงการคลังสั่งจ่ายเงิน TPI จำนวนมากและไม่โปร่งใส

การตรวจสอบพบว่า จากภาพของตัวแทนกระทรวงการคลังที่เข้ามาบริหารแผนฟื้นฟูกิจการในระยะแรกเปรียบเสมือน “พระเอกขี่ม้าขาว” มาช่วยฟื้นฟูกิจการ TPI แต่ในที่สุดภาพของพระเอกกลับเป็นผู้ร้ายไปในทันที

โดยเฉพาะตัวแทนกระทรวงการคลังได้ดำเนินการว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาในหลายเรื่องอย่างไม่โปร่งใสในวงเงินจำนวนมาก เช่น การว่าจ้างบริษัท ABB และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ไทยพาณิชย์เป็นต้น เพื่อเป็นบริษัทที่ปรึกษาทางด้านเทคนิคและปรึกษาทางด้านหลักทรัพย์ ในวงเงินกว่า 360 ล้านบาท โดยตัวแทนกระทรวงการคลังไม่ได้มีการเปิดประมูลให้มีการแข่งขันในการว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาตามหลักการค้าเสรีทั่วไป ซึ่งทำให้ TPI ซึ่งอยู่ในช่วงฟื้นฟูกิจการต้องรับภาระค่าใช้จ่ายจำนวนมาก กล่าวคือ เมื่อกระทรวงการคลังเข้ารับเป็นผู้บริหารแผน TPI ของนั้นปรากฏว่าตัวแทนผู้บริหารแผนได้ใช้จ่ายเงินของ TPI เกินกว่าที่ประมาณการไว้ในแผนฟื้นฟูกิจการ

กรณีที่สำคัญที่สุดและเป็นที่น่าคิดสังเกตอย่างมาก คือวันที่ 25 สิงหาคม 2546 บริษัทชินเนอจี โซลูชั่น จำกัด ได้จดทะเบียนต่อสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท กรุงเทพมหานคร กรมธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ โดยมีกรรมการจำนวน 3 คน คือ 1. นายจุมพล สานติพงศ์ 2. นายศิริ จิระพงศ์พันธ์ และ 3. นายเฉลิมชัย สมบูรณ์ปกรณ์ จำนวนกรรมการซึ่งลงชื่อผูกพันบริษัท คือ กรรมการสองคนลงลายมือชื่อร่วมกันและประทับตราสำคัญของบริษัท มีทุนจดทะเบียนจำนวน 1 ล้านบาท และมีทุนชำระแล้วจำนวน 250,000 บาท โดยมีบุคคลทั้งสามเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ ซึ่งมีหุ้นรวมกันร้อยละ 99.99 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด ต่อมาในวันที่ 26 สิงหาคม 2546 บริษัทชินเนอจี โซลูชั่น จำกัด ยื่นคำขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มต่อกรมสรรพากร มีทะเบียนนิติบุคคล

เลขที่ 10454601667 อีกทั้งได้แจ้งรายรับประมาณเดือนละ 5,000,000 บาท(ห้าล้านบาท) ปรากฏตามแบบคำขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม(ภพ.01) ลงวันที่ 26 สิงหาคม 2546

ต่อมาคณะผู้บริหารแผนในการประชุมครั้งที่ 8/2546 เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2546 มีมติอนุมัติให้ TPI ว่าจ้างบริษัท ชินเนอจี โซลูชั่น จำกัด เป็นผู้ให้บริการดำเนินการกิจและบริหารกิจการและทรัพย์สินของ TPI รวมทั้งจัดทำกรปรับปรุงแผนและประสานงานกับเจ้าหนี้ค่าใช้จ่ายเดือนละ 20 ล้านบาท โดยระยะเวลาเริ่มงานให้นับตั้งแต่กระทรวงการคลังได้รับแต่งตั้งเป็นผู้บริหารแผน (ตั้งแต่ 11 กรกฎาคม 2546) โดยมีคำสั่งของนายอารีย์ วงศ์อารยะและนายปรกรณ์ มาลากุล ณ อยุธยา ในนามของผู้บริหารแผนของ TPI ได้ลงนามให้สายบัญชีและการเงินดำเนินการจ่ายค่าจ้างและค่าตอบแทน

ขณะที่ค่าตอบแทนของคณะผู้บริหารแผนและที่ปรึกษา มีรายละเอียด คือ

1. พลเอกมณฑล อัมพรพิสิฐ	1,000,000 บาทต่อเดือน
2. นายปรกรณ์ มาลากุล ณ อยุธยา	750,000 บาทต่อเดือน
3. นายพละ สุขเวช	750,000 บาทต่อเดือน
4. นายอารีย์ วงศ์อารยะ	750,000 บาทต่อเดือน
5. ดร.ทง พิทยะ	750,000 บาทต่อเดือน

และมีที่ปรึกษา 4 คน รายชื่อดังนี้ คือ 1. นายนิพัทธ พุกกะณะสุต 2. นายวิจิตร สุพินิจ 3. นายวิเชียร วิริยะประสิทธิ์ และ 4. ดร. วีรพงษ์ รามางกูร ได้รับค่าตอบแทนรายละ 200,000 บาทต่อเดือน และมีสิทธิได้รับค่าเบี้ยประชุมครั้งละ 25,000 บาทต่อคน

ทั้งนี้ คณะผู้บริหารแผนจะแจ้งจำนวนเงินค่าตอบแทนของที่ปรึกษาแต่ละท่านให้ TPI ทราบก่อนวันสิ้นเดือน

เงื่อนไขการชำระค่าตอบแทน ให้ TPI ชำระค่าตอบแทนแก่คณะผู้บริหารแผนและที่ปรึกษาทุกๆ สิ้นเดือน โดยเริ่มตั้งแต่วันที่กระทรวงการคลังได้รับแต่งตั้งเป็นผู้บริหารแผน คือ วันที่ 11 กรกฎาคม 2546 เป็นต้นไป

ส่วนรายละเอียดการอนุมัติเงินจ่ายค่าที่ปรึกษาให้แก่บริษัท ชินเนอจี โซลูชั่น จำกัด โดยไม่ชอบของผู้บริหารแผน มีดังนี้

1. เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2546 ศาลล้มละลายกลาง มีคำสั่งแต่งตั้งกระทรวงการคลังเป็นผู้บริหารแผนคนใหม่
2. เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2546 ลูกหนี้และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ผู้บริหารชั่วคราวส่งมอบกิจการและทรัพย์สินของ TPI ให้ผู้บริหารแผนคนใหม่

3. บริษัท ชินเนอจี โซลูชั่น จำกัด จดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัด เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2546 และ ผู้บริหารแผนคนใหม่ ประชุมครั้งที่ 8/2546 เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2546 มีมติให้ TPI ว่าจ้างบริษัท ชินเนอจี โซลูชั่น จำกัด เป็นผู้ให้บริการดำเนินการกิจและบริหารกิจการและทรัพย์สินของ TPI ในอัตราค่าจ้างเดือนละ 20 ล้านบาท ซึ่งไม่ได้รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยเริ่มนับตั้งแต่วันที่ กระทรวงการคลังได้รับแต่งตั้งเป็นผู้บริหารแผน คือวันที่ 11 กรกฎาคม 2546 เป็นต้นไป

4. เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2546 บริษัท ชินเนอจี โซลูชั่น จำกัด มีหนังสือเสนอบริการดำเนินการกิจการบริหารกิจการและทรัพย์สินของ TPI ต่อผู้บริหารแผน ซึ่งผู้บริหารแผนโดยนาย อารีย์ วงศ์อารยะ และนายปกรณ์ มาลากุล ณ อยุธยา ลงชื่อตกลงอนุมัติในหนังสือฉบับดังกล่าวในวันเดียวกันทันที

ต่อมาอีกหนึ่งวัน คือวันที่ 29 สิงหาคม 2546 บริษัท ชินเนอจี โซลูชั่น จำกัด ขอเบิกเงินค่าจ้างโดยออกไปแจ้งหนี้แก่ TPI ขอให้ชำระค่าบริการ สำหรับวันที่ 11 กรกฎาคม 2546 ถึงวันที่ 31 สิงหาคม 2546 พร้อมภาษีมูลค่าเพิ่ม 7% รวมเป็นเงิน 35,896,774.09 บาท ซึ่งก็ได้รับอนุมัติทันทีเช่นเดียวกัน

จะเห็นได้ว่า การอนุมัติให้ว่าจ้างและอนุมัติอัตราค่าจ้าง ผู้บริหารแผนได้กระทำขึ้นก่อนที่ผู้รับจ้างจะมีหนังสือเสนอให้บริการก่อนผู้รับจ้างสมัครเข้าทำงานถึง 2 วัน จึงเป็นการจ่ายเงินค่าจ้างโดยผู้รับจ้างยังไม่ได้ทำงาน

นอกจากนั้นยังมีการอนุมัติให้จ่ายเงินค่าจ้างย้อนหลังไปก่อนวันที่บริษัท ชินเนอจี โซลูชั่น จำกัด ผู้รับจ้างได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลที่กระทรวงพาณิชย์อีกด้วย พฤติกรรมดังกล่าวของผู้บริหารแผนเป็นพฤติกรรมที่ไม่ชอบ ส่อไปในทางที่เห็นได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่สุจริตและผิดกฎหมายบ้านเมือง

4. ตัวแทนกระทรวงการคลังไม่มีสิทธิจ่ายเงินย้อนหลังให้แก่บริษัท ชินเนอจี โซลูชั่น จำกัด

ตัวแทนกระทรวงการคลัง ได้ว่าจ้างบริษัท ชินเนอจี โซลูชั่น จำกัด เป็นที่ปรึกษาด้านการบริหารจัดการทั้งหมด บริษัท ชินเนอจี โซลูชั่น จำกัด ได้แจ้งจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2546 และยื่นจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มในวันที่ 26 สิงหาคม 2546 แต่สำนักงานจดทะเบียนของบริษัท ชินเนอจี โซลูชั่น จำกัด เป็นเพียงคอนโดมิเนียมและไม่มีพนักงานทำงาน ขณะที่ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งแต่งตั้งให้กระทรวงการคลังโดยตัวแทนกระทรวงการคลัง 5 คนเป็นผู้บริหารแผนของ TPI ในวันที่ 11 กรกฎาคม 2546 และตัวแทนกระทรวงการคลังรับมอบงานในการบริหารแผนฟื้นฟู TPI ในวันที่ 16 กรกฎาคม 2546 ตัวแทนกระทรวงการคลังมีหนังสือว่าจ้างบริษัท ชินเนอจี โซลูชั่น จำกัด ในวันที่ 26 สิงหาคม 2546 แต่ตัวแทนกระทรวงการคลังจ่ายเงิน

ย้อนหลังตั้งแต่วันที่ 11 กรกฎาคม 2546 ให้แก่บริษัท ชินเนอจี โซลูชั่น จำกัด ก่อนที่จะจดทะเบียนเป็นบริษัท และมีข้อสังเกตสำคัญว่า บริษัท ชินเนอจี โซลูชั่น จำกัด มีผู้ถือหุ้นและกรรมการที่เกี่ยวข้องกับตัวแทนกระทรวงการคลัง

5. ที่ปรึกษาตัวแทนกระทรวงการคลังเผยแพร่ข่าวลือ

ที่ผ่านมาที่ปรึกษาด้านการบริหารจัดการของตัวแทนกระทรวงการคลัง คือ บริษัท ชินเนอจี โซลูชั่น จำกัด ได้มีหนังสือแจ้งต่อตลาดหลักทรัพย์ฯ ในเดือนมีนาคม 2547 ว่า แผนฟื้นฟูฉบับใหม่ของ TPI กำหนดให้มีการลดทุนของ TPI และมีการเพิ่มทุนของ TPI โดยการออกและเสนอขายหุ้นที่ออกใหม่ให้แก่ผู้ลงทุนก่อนที่แผนฟื้นฟูกิจการฉบับใหม่ของ TPI จะได้รับความเห็นชอบจากศาลในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2547 จึงถือว่าตัวแทนกระทรวงการคลังได้เผยแพร่ข่าวอันเป็นเท็จให้เป็นที่เลื่องลือ ทำให้ประชาชนเข้าใจผิดว่า TPI ลดทุนแล้ว มีผลให้ราคาหุ้นของ TPI ในตลาดหลักทรัพย์ลดลง อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ มาตรา 240 ซึ่งตามมาตรา 240 นี้ให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีกับคณะผู้บริหารแผน

6. ตัวแทนกระทรวงการคลังกระทำการขัดต่อหลักธรรมาภิบาลที่ดี ได้แก่

- 1) การบริหาร TPI ไม่มีการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) ตัวอย่าง เช่น อำนาจทั้งหมดอยู่ที่ตัวแทนกระทรวงการคลังเท่านั้น
- 2) ไม่มีระบบการตรวจสอบภายใน (Internal Control) เช่น กระทรวงการคลังจ่ายเงินย้อนหลังให้แก่บริษัท ชินเนอจี โซลูชั่น จำกัด ก่อนการจดทะเบียนเป็นบริษัท
- 3) คณะกรรมการตรวจสอบของ TPI (Audit Committee) ก็ไม่มีอำนาจที่จะตรวจสอบระบบการตรวจสอบภายในของ TPI เพราะอำนาจทั้งหมดตกอยู่กับตัวแทนกระทรวงการคลัง อันเป็นการเปิดช่องทางให้ตัวแทนกระทรวงการคลังกระทำการอันมิชอบได้โดยง่าย
- 4) ตัวแทนกระทรวงการคลังกระทำการอย่างไม่โปร่งใส (No Transparency) ตัวอย่างเช่น ตัวแทนกระทรวงการคลังจ้างบริษัท ชินเนอจี โซลูชั่น จำกัด และที่ปรึกษาต่าง ๆ จำนวนมากโดยไม่เปิดให้มีการประมูลงานและการแข่งขันในการให้บริการจากผู้ให้บริการหลายราย

ตัวแทนกระทรวงการคลังเสนอขายหุ้นของ TPI ให้แก่ ปตท. , กบข. กองทุนวายุภักษ์ 1 และธนาคารออมสิน โดยไม่เปิดให้มีการแข่งขันประมูลราคาหุ้น

- 5) ตัวแทนกระทรวงการคลังกระทำการขัดหลักความเป็นธรรม (Fairness) ตัวอย่างเช่น ตัวแทนกระทรวงการคลังไม่ยอมเสนอขายหุ้น TPI ให้แก่ผู้ถือหุ้นเดิมก่อน ทั้ง ๆ ที่ TPI เป็นบริษัทที่มีพื้นฐานกิจการดีมาก และสามารถทำกำไรได้มาก แต่ตัวแทนกระทรวงการคลังเสนอ

ขายหุ้นของ TPI ให้แก่หน่วยงานของกระทรวงการคลังอันไม่สอดคล้องกับคำสั่งของศาลล้มละลายกลาง กล่าวคือ ผู้บริหารแผนได้มีการยื่นขอแก้ไขแผนต่อศาลล้มละลายกลางเมื่อวันที่ 6 กันยายน 2546 ซึ่งเป็นการแก้ไขแผนที่ขัดต่อกฎหมายและไม่เป็นธรรมต่อ TPI และขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายฟื้นฟูกิจการ ดังนี้

ตั้งแต่วันที่ 15 มีนาคม 2543 ที่ TPI ได้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ TPI สามารถประกอบกิจการ มีรายได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้มาโดยตลอด อย่างเช่นในเดือนมกราคม ถึงเดือนสิงหาคม 2547 มีรายได้กระแสเงินสดหรือรายได้ก่อนหักภาษีและค่าเสื่อม (EBITDA) รวมเป็นเงิน 14,388,658 บาท มีสินทรัพย์หมุนเวียนอยู่ประมาณ 39,553 ล้านบาท จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มทุน แต่คณะผู้บริหารแผนได้มีการเสนอแก้ไขแผนโดยให้มีการลดทุนจดทะเบียนที่เรียกชำระแล้วจำนวน 78,489 ล้านบาท ด้วยการลดมูลค่าหุ้นจากเดิมหุ้นละ 10 บาท เป็น 1 บาท และให้มีการเพิ่มทุนจดทะเบียนโดยออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนจำนวน 11,651,088,789 หุ้น ให้เสนอขายพร้อมกับหุ้นสามัญเพิ่มทุนของเจ้าหนี้ที่ได้ไปก่อนหน้านั้นโดยการแปลงหนี้เป็นทุนจำนวน 5,898,911,211 หุ้น เพื่อให้ได้เงินอย่างน้อย 650 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา หรือประมาณ 26,975 ล้านบาท หรือคิดเฉลี่ยหุ้นละ 2.315 บาท ซึ่งบริษัท แบลงเคิร์ด มิสซอร์เทน สเปนโซเวน แอนด์โก จำกัด เป็นบริษัทในกลุ่มของโฮเวิร์ด อินเตอร์เนชั่นแนล ได้เคยประเมินราคาหุ้น TPI ว่า มีมูลค่าตลาดที่เป็นธรรมราคาหุ้นละ 21-25 บาท เห็นได้ว่า การเสนอแก้ไขแผนดังกล่าว ไม่เป็นธรรมกับลูกหนี้และผู้ถือหุ้นเดิม และการเพิ่มทุนไม่เป็นประโยชน์ใด ๆ แก่ลูกหนี้เพราะผิดวัตถุประสงค์ของการเพิ่มทุน เนื่องจากไม่มีเงินสดเข้ามาเป็นทุนหมุนเวียน เพื่อเพิ่มผลประกอบการของลูกหนี้ การเพิ่มทุนเพื่อนำหุ้นขายให้แก่เจ้าหนี้ หรือขายให้แก่ผู้ร่วมทุนที่กระทรวงการคลังจัดหา ทั้ง ๆ ที่ลูกหนี้สามารถประกอบธุรกิจได้ด้วยตนเองและเป็นธุรกิจที่ต้องแข่งขันสูงใช้ระบบบริหารจัดการแบบธุรกิจเอกชนสามารถสร้างกำไรได้อย่างรวดเร็ว และมีรายได้เพียงพอที่จะชำระหนี้ได้หากต้องใช้ระยะเวลาเพื่อฟื้นฟูกิจการเท่านั้น ซึ่งผู้บริหารแผนเองก็ยอมรับในแผนว่า ความสามารถในการหากระแสเงินสดของ TPI ในธุรกิจอุตสาหกรรมปิโตรเคมียังคงมีอยู่ หากมีการจัดโครงสร้างการชำระหนี้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความสามารถในการชำระคืนด้วยกระแสเงินสดจากการประกอบกิจการแล้ว เป็นที่เชื่อได้แน่นอนว่าสถานะการทางการเงินของ TPI รวมทั้งความสามารถในการจัดการและประกอบธุรกิจจะกลับสู่สภาพปกติต่อไปได้

การเพิ่มทุนตามแผนที่กำหนดให้กระทรวงการคลัง นำหุ้นออกขายให้แก่บุคคลที่กระทรวงการคลังกำหนดและหากกระทรวงการคลังไม่อาจจัดหาผู้ร่วมลงทุนได้ ก็ให้มีการแปลงหนี้เป็นทุนให้แก่เจ้าหนี้ นั่นเป็นการทำให้เจ้าหนี้ หรือผู้ร่วมทุนที่กระทรวงการคลังจัดหาถือหุ้นใน TPI ประมาณ 90% ถือว่าเป็นการกระทำเพื่อครอบงำยึดครองกิจการของ TPI โดยเมื่อ TPI ได้ชำระ

หนี้เสร็จสิ้น TPI ก็ตกเป็นของเจ้าหนี้และผู้ร่วมทุน อันเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของการฟื้นฟูกิจการ ที่มุ่งคุ้มครองและให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราว เพราะแม้ลูกหนี้จะมีหนี้สินล้นพ้นตัว แต่ลูกหนี้ก็ยังไม่ตกเป็นบุคคลล้มละลายที่เจ้าหนี้สามารถเข้าไปยึดทรัพย์บังคับชำระหนี้ได้

ผู้บริหารแผนได้ขอแก้ไขแผนโดยกำหนดให้กรรมการของ TPI ที่มีอยู่ในวันที่ศาลเห็นชอบด้วยแผนครั้งใหม่ทั้งหมดพ้นจากตำแหน่ง และแต่งตั้งกรรมการชุดใหม่ที่เป็นบุคคลที่ผู้บริหารแผนเห็นสมควร เป็นการดำเนินการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย กล่าวคือ

พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/1 “ผู้บริหารของลูกหนี้” หมายความว่า กรรมการผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจดำเนินการของลูกหนี้ที่อยู่ในวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ

มาตรา 90/67 ในกรณีที่ผู้บริหารแผนไม่ดำเนินการตามแผน หรือปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าหนี้หรือลูกหนี้ หรือขาดคุณสมบัติของผู้บริหารแผนตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง หรือมีเหตุอื่นที่ไม่สมควรเป็นผู้บริหารแผนต่อไปเมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายงานหรือคณะกรรมการเจ้าหนี้ หรือผู้บริหารของลูกหนี้มีคำขอ โดยทำเป็นคำร้องศาลจะมีคำสั่งให้ผู้บริหารแผนพ้นจากตำแหน่ง หรือมีคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่เห็นสมควรก็ได้

มาตรา 90/74 ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ให้อำนาจหน้าที่ในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้กลับเป็นของผู้บริหารของลูกหนี้ และให้ผู้(ถือ)หุ้นของลูกหนี้กับมีสิทธิตามกฎหมายต่อไป

มาตรา 90/75 คำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ มีผลให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวงซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ เว้นแต่หนี้ซึ่งเจ้าหนี้ที่อาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการจะได้ขอรับชำระหนี้ไว้แล้ว และให้มีผลดังนี้

(1) ผู้บริหารของลูกหนี้กลับมีอำนาจจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อไป

ฯลฯ

จะเห็นได้ว่าคณะกรรมการของ TPI ที่มีอยู่ในวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการนั้นมีสถานะตามกฎหมายเป็นผู้บริหารของลูกหนี้ มีอำนาจหน้าที่ในการติดตามการทำงานของผู้บริหารแผนว่าดำเนินการโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หากมิชอบก็สามารถยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ผู้บริหารแผนพ้นจากตำแหน่งได้ รวมทั้งเมื่อศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการก็ให้อำนาจการจัดการกิจการและทรัพย์สินของ TPI กลับไปเป็นของผู้บริหารของลูกหนี้ ซึ่งก็คือ คณะกรรมการของ TPI ที่เป็นผู้บริหารแผนกำหนดให้พ้นจากตำแหน่งในวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนที่ขอแก้ไข การกระทำของผู้บริหารแผนดังกล่าวจึงเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมาย

6) ตัวแทนกระทรวงการคลังขาดความรับผิดชอบ (Accountability) ต่อธุรกิจของ PTI เช่น กระทรวงการคลังเบิกเงินค่าใช้จ่ายหลายร้อยล้านบาทในช่วงระยะเวลาเพียง 12 เดือน โดยตัวแทนกระทรวงการคลังไม่เคยขออนุญาตจากศาล ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่เกินกว่ากำหนดไว้ในแผนฟื้นฟู อีกทั้งตัวแทนกระทรวงการคลังสั่งลดกำลังการผลิตน้ำมันของ PTI ให้อยู่ในระดับต่ำลง น่าจะเป็นการกระทำที่เอื้อประโยชน์ให้แก่บริษัทคู่แข่งของ PTI อันเป็นการกระทำที่มีผลประโยชน์ขัดแย้งกับ PTI สืบเนื่องจากผู้บริหารของบริษัทคู่แข่งเป็นตัวแทนของกระทรวงการคลังด้วย ประกอบกับตัวแทนของกระทรวงการคลังลดหุ้นจากหุ้นมูลค่า 10 บาทเหลือเพียง 1 บาทต่อหุ้น เท่ากับทุนจดทะเบียนของลูกหนี้จาก 81,000 ล้านบาท เหลือเพียง 8,100 ล้านบาท กระแสเงินสดของลูกหนี้หายไปทันทีกว่า 72,900 ล้านบาท และในขณะที่ตัวแทนกระทรวงการคลังสั่งลดทุนและเพิ่มทุนของ PTI ตัวแทนกระทรวงการคลังกลับเสนอขายหุ้นเพิ่มทุนของ PTI ให้แก่ ปตท. ในราคาหุ้นละ 2.88 บาท ดังนั้น ผู้ถือหุ้นเดิมของ PTI ย่อมเสียโอกาสเนื่องจากมูลค่าหุ้นลดลงจาก 10 บาทเหลือ 1 บาท ในเวลาเดียวกันกลับเป็นโอกาสที่ดีของผู้ถือหุ้นของ ปตท. ได้เปรียบทันทีเพราะเสมือนว่า ผู้ถือหุ้นของ ปตท. ซื้อหุ้น PTI ในราคาหุ้นละ 2.88 บาทเท่านั้น

7) ตัวแทนกระทรวงการคลังยังมีพฤติกรรมอันอาจส่อไปในทางทุจริต โดยได้หยุดทำการขายน้ำมันและการให้บริการเรือทัก(เรือลากจูง) ของบริษัท ระยองแท็งค์ เทอร์มินัล จำกัด โดยให้ขึ้นบัญชีบริษัทที่ให้บริการเรือทักไว้ 4 บริษัท ได้แก่ บริษัท แอลซี แมนเนจเม้นท์ จำกัด บริษัท ศรีราชา แทคโปรด จำกัด บริษัท เวลคอน-ไทย ชิปปิ้ง จำกัด และห้างหุ้นส่วนจำกัดรุ่งนที ทั้งนี้ เพื่อนำเรือทักจากบริษัทดังกล่าวมาให้บริการแก่ PTI แทนเรือทักของบริษัท ระยองแท็งค์ เทอร์มินัล จำกัด ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะเป็นสาเหตุให้บริษัท ระยองแท็งค์ เทอร์มินัล จำกัด ไม่มีรายได้เพื่อนำไปชำระหนี้ตามแผนฟื้นฟูกิจการได้ ทั้ง ๆ ที่ PTI ถือหุ้นในบริษัท ระยองแท็งค์ เทอร์มินัล จำกัด เป็นจำนวน 100 % จึงแสดงเจตนาที่จะให้มีการชักย้ายถ่ายเทเงินออกไปจาก PTI และบริษัทในเครือ

จากการตรวจสอบการเข้ามาเป็นผู้บริหารแผนฟื้นฟูกิจการของกระทรวงการคลัง โดยผ่านตัวแทนของกระทรวงการคลังคงหนีไม่พ้นที่ต้องเดินชำระหนี้เดิมของบริษัท เอฟเฟคทีฟ แพลนเนอรัส จำกัด ทั้งในเรื่องประเด็นกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจของกระทรวงการคลัง หรือการสั่งจ่ายเงินของ PTI อย่างฟุ่มเฟือย เห็นได้จากผู้บริหารแผนได้อนุมัติค่าตอบแทนของตัวเองและค่าที่ปรึกษา นับตั้งแต่ต้นเดือนกรกฎาคม 2546 ถึงเดือนมิถุนายน 2547 (ประมาณ 12 เดือน) พบว่า ได้มีการใช้จ่ายเงิน PTI ไปแล้ว เป็นจำนวนเงินกว่า 422 ล้านบาท ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นดังกล่าวถือว่าสูงกว่าค่าใช้จ่ายประมาณการที่กำหนดไว้ในแผน เพราะขณะที่บริษัท เอฟเฟคทีฟ แพลนเนอรัส จำกัด ซึ่งเป็นผู้บริหารแผนคนเดิมก่อนหน้านี้ได้ใช้จ่ายเงิน PTI เกินกว่าที่แผนกำหนดไว้จนทำให้ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งถอดถอนออกจากการเป็นผู้บริหารแผนมาแล้ว

นอกจากนี้ ตัวแทนกระทรวงการคลังกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2543 กรณีจ่ายเงินของ TPI อาทิ จ้างที่ปรึกษาโดยไม่มีความโปร่งใส เพราะไม่มีการประมูลหรือตรวจสอบคุณสมบัติ กรณีของบริษัท ชินเนอจี โซลูชั่น จำกัด จึงดำเนินการไม่ถูกต้องตามกฎหมายโดยจ่ายค่าจ้างย้อนหลังให้แก่บริษัทดังกล่าว เป็นต้น

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนในเรื่องดังกล่าว คณะกรรมการการปกครอง วุฒิสภา ได้ออกแถลงข้อเท็จจริงที่มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ขอให้ผู้ถือหุ้นเดิมของ TPI ซึ่งมีสิทธิตามคำสั่งศาลล้มละลายกลางได้มีโอกาสซื้อหุ้นที่จะจัดสรรใหม่ดังกล่าว เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ถือหุ้นเดิมที่มาเรียนต่อคณะกรรมการ ซึ่งกระทรวงการคลังในฐานะผู้บริหารแผนมีสิทธิทำได้ตามคำสั่งของศาลล้มละลายกลาง คือ กรณีที่กระทรวงการคลังจัดสรรโควตาหุ้นเพิ่มทุนใหม่และส่วนทุนเดิมให้กับผู้ถือหุ้นเดิมในอัตราส่วน 1 หุ้นเดิมต่อ 1.5 หุ้นใหม่นั้น เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2548 ศาลล้มละลายกลางได้ให้ข้อเสนอแนะกับกระทรวงการคลังว่า “กรณีที่กระทรวงการคลังจะจัดสรรหุ้นเพิ่มทุนและส่วนทุนเดิมให้กับผู้ถือหุ้นเดิมของ TPI ในสัดส่วน 1 หุ้นเดิม ต่อ 1.5 หุ้นใหม่นั้น ศาลฯ มองว่าเป็นสัดส่วนที่น้อยไป ควรจะจัดสรรในอัตราส่วนที่มากกว่านี้ เพราะถือว่า ผู้ถือหุ้นเดิมเสียเปรียบ และไม่เพียงพอในการรองรับความเสียหายของผู้ถือหุ้น เนื่องจากก่อนหน้านี้ผู้ถือหุ้นเดิมได้ซื้อหุ้นมาในราคาแพงกว่าปัจจุบัน”

2. เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ยุติธรรมและเป็นไปตามหลักการธรรมาภิบาล จึงขอให้กระทรวงการคลังกำหนดวิธีการและกรอบเวลาในการพิจารณาข้อเสนอของผู้ร่วมทุน มิใช่พิจารณาเฉพาะ ปตท. กบข. ธนาคารออมสิน และกองทุนวายุภักษ์ 1 แต่เพียงกลุ่มเดียวตามที่เป็นการปรากฏในสื่อมวลชน ซึ่งจะเป็นการกำหนดไว้ล่วงหน้าและเป็นการปฏิบัติที่ขัดต่อคำสั่งศาลล้มละลายกลาง รวมทั้งอาจจะเข้าข่ายความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542

3. กระทรวงการคลังเป็นผู้กำหนดหลักธรรมาภิบาลแห่งชาติ จึงควรที่จะนำหลักการดังกล่าวมาใช้ในกรณีการหาผู้ร่วมทุนของ TPI ในครั้งนี้ เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่สาธารณชนและเกิดความเป็นธรรมกับผู้ถือหุ้นเดิมของ TPI อีกด้วย และเพื่อเป็นการดำเนินการในเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการฯ ได้ทำหนังสือถึงกระทรวงการคลังเพื่อได้รับทราบข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ ดังกล่าวแล้ว

เหตุที่กระทรวงการคลังไม่สามารถลงนามใน M.O.U. กับพันธมิตรคลังซึ่งประกอบด้วย ปตท. กบข. ธนาคารออมสิน และกองทุนวายุภักษ์ 1 ได้เนื่องจากติดขัดปัญหาหลายประการ คือ

1. ขณะนี้ได้มีผู้ถือหุ้นของ TPI ได้กล่าวโทษร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจกองปราบปรามให้ดำเนินคดีกับนายสถาพร กวิตานนท์ ในเรื่องที่นายสถาพรฯ ได้ออกหนังสือเท็จว่า บริษัท เอฟเฟคทีฟ แพลนเนอรัส จำกัด มีอำนาจเป็นผู้บริหารแผนของ TPI ได้ แต่กระทรวงอุตสาหกรรมได้ตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง และสรุปว่า บริษัท เอฟเฟคทีฟ แพลนเนอรัส จำกัด เป็นเพียงที่ปรึกษาธุรกิจ และไม่มีอำนาจเป็นผู้บริหารแผนของ TPI

2. บริษัท เอฟเฟคทีฟ แพลนเนอรัส จำกัด ถือเป็นผู้ถือหุ้นของ TPI ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะหนังสือรับรองของกระทรวงพาณิชย์และบัตรส่งเสริมการลงทุนของ BOI ระบุว่า บริษัท เอฟเฟคทีฟ แพลนเนอรัส จำกัด ไม่มีวัตถุประสงค์ในการถือหุ้น

3. ผลประโยชน์ของ ปตท. มีความขัดแย้งกับ TPI โดยชัดเจน เนื่องจากประกอบธุรกิจอย่างเดียวกันถือเป็นคู่แข่งทางธุรกิจ อันเป็นการขัดหลักธรรมาภิบาลและกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ประกอบกับผู้ถือหุ้นของ ปตท. อาจจะได้รับประโยชน์แต่ในขณะที่ยุติถือหุ้นของ TPI ต้องเสียประโยชน์อย่างแน่นอน

4. การที่กระทรวงการคลัง ให้ ปตท. กบข. ธนาคารออมสินและกองทุนวายุภักษ์ 1 ซื้อหุ้น TPI ในขณะเดียวกันกระทรวงการคลังก็เป็นผู้ควบคุมหน่วยงานของรัฐทั้งสี่แห่งและไม่ยอมทำการประมูลหรือกำหนดทีโออาร์ ถือว่า เป็นการกระทำที่ไม่โปร่งใสและไม่เป็นธรรม อาจจะเข้าข่ายความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 และถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตตามมาตรา 157 ของประมวลกฎหมายอาญา การกระทำโดยทุจริตของผู้ทำแผนตามมาตรา 90/88 ของพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ประกอบกับปตท. และTPI ต่างเป็นผู้ประกอบการปิโตรเคมีรายใหญ่ของประเทศไทย และการที่ให้ ปตท. เข้าไปถือหุ้นข้างมากใน TPI อาจจะทำให้ ปตท. เป็นผู้ประกอบธุรกิจที่มีอำนาจเหนือตลาดซึ่งเป็นการผูกขาดทางธุรกิจจึงอาจจะขัดต่อพระราชบัญญัติแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ด้วย

บทสรุป จากข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น คณะกรรมการการปกครอง วุฒิสภา มีความเห็นว่า

1. กระทรวงการคลังไม่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่จะเข้าเป็นผู้บริหารแผนของบริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด(มหาชน) หรือ TPI ในทุกกรณี

2. การกระทำทั้งหลายของกระทรวงการคลัง รวมทั้งตัวแทนที่กระทำเกี่ยวกับการเข้าบริหารแผน TPI ถือว่า เป็นโมฆะทั้งสิ้น ดังนั้น ต้องให้ทุกฝ่ายกลับคืนสู่ฐานะเดิมเสมือนไม่มีการบริหารแผนโดยกระทรวงการคลัง และถ้าเกิดความเสียหายอย่างใด ๆ แก่ TPI แล้วต้องให้กระทรวงการคลังรับผิดชอบในทุกกรณีตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อความยุติธรรม

ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการปกครอง วุฒิสภา

คณะกรรมการการปกครอง วุฒิสภา ใ้ขอใ้กระทรวงการคลังกระทำการดังนี้

1. ทบทวนบทบาทของกระทรวงการคลัง ในการเป็นผู้บริหารแผนฟื้นฟูกิจการของ TPI และการตัดสินใจของคณะทำงานที่จะขายหุ้นเพิ่มทุน และหุ้นในส่วนเดิมใ้แก่กลุ่มบุคคลภายนอก โดยอาจจะพิจารณาเปรียบเทียบจากรายละเอียดของแผนการปรับโครงสร้างหนี้ระหว่าง แผนของ กระทรวงการคลังและแผนของนายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ ในฐานะผู้บริหารของลูกหนี้และในฐานะผู้ถือหุ้นเดิมของ TPI ตามตาราง 1 และ 2 เอกสารแนบท้ายนี้

2. กระทรวงการคลังควรทบทวนแก้ไขสัดส่วนในการขายหุ้นใ้แก่ผู้ถือหุ้นเดิมใหม่ ทั้งนี้ ศาลล้มละลายกลางก็ย้งเข้าใ้ผู้ถือหุ้นเดิมปรากฏตามคำสั่งของศาลล้มละลายกลาง ฉบับลงวันที่ 9 มีนาคม 2548 ซึ่งใ้ใ้ข้อเสนอแนะกับตัวแทนของกระทรวงการคลังแล้ว

ตารางเปรียบเทียบ

ตารางที่ 1 : การชำระหนี้ของ TPI ตามแผนฟื้นฟูกิจการของกระทรวงการคลัง กับข้อเสนอชำระหนี้ของนายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ ในฐานะผู้ค้ำประกันหนี้ของ TPI และบริษัทในเครือทั้งหมด

กระทรวงการคลัง	ผู้ค้ำประกัน
1. หนี้ทั้งหมดประมาณ 2,700 ล้านดอลลาร์สหรัฐ	1. หนี้ทั้งหมดประมาณ 2,700 ล้านดอลลาร์สหรัฐ
2. ชำระหนี้ประมาณ 900 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ภายในเดือนตุลาคม 2548 โดยการขายส่วนทุนตามแผน (หุ้นเดิมจำนวน 5,809,911,211 หุ้นและหุ้นใหม่จำนวน 11,651,088,789 หุ้น) ใ้แก่ผู้ร่วมลงทุนใหม่ คือ ปตท. กบข. และธนาคารออมสิน รวมถึงกองทุนอื่นในราคาประมาณ 3 บาท / หุ้น และนำหุ้นที่ฟิไอ โพลีน จำนวน 249 ล้านหุ้น ที่ถือโดย TPI ออกขาย	2. ชำระหนี้ประมาณ 900 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ภายในเดือนตุลาคม 2548 โดยใ้ผู้บริหารแผนโอนส่วนทุนตามแผน(หุ้นเดิมจำนวน 5,809,911,211 หุ้น และหุ้นใหม่ จำนวน 11,651,088,789 หุ้น) ใ้แก่บุคคล และหรือนิติบุคคลที่ผู้ค้ำประกันกำหนด
3. ส่วนที่คงค้างชำระประมาณ 1,800 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ชำระภายในกำหนดระยะเวลา 12 ปี นับตั้งแต่วันที่ 10 พฤศจิกายน 2547	3.ส่วนที่คงค้างชำระประมาณ 1,800 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ชำระภายในเดือนธันวาคม 2548 เท่ากับระยะเวลา 1 ปี 1 เดือน 20 วัน นับตั้งแต่วันที่ 10 พฤศจิกายน 2547

ตารางที่ 2 : การชำระหนี้ของ TPI ตามแผนฟื้นฟูกิจการของกระทรวงการคลังกับข้อเสนอของผู้ถือหุ้นเดิม

กระทรวงการคลัง	ผู้ถือหุ้นเดิม
1. หนี้ทั้งหมดประมาณ 2,700 ล้านบาทสหรัฐ 2. ชำระหนี้ประมาณ 900 ล้านบาทสหรัฐ ภายในเดือนตุลาคม 2548 โดยการขายส่วนทุนตามแผน (หุ้นเดิมจำนวน 5,809,911,211 หุ้นและหุ้นใหม่จำนวน 11,651,088,789 หุ้น) ให้แก่ผู้ร่วมลงทุนใหม่ คือ ปตท. กบข. และธนาคารออมสินในราคาประมาณ 3 บาท/หุ้น หรือแปลงหนี้เป็นทุนให้แก่เจ้าหนี้ และนำหุ้นของทีพีโอโพลินที่ถือโดย TPI จำนวน 249 ล้านหุ้นออกขาย 3. หนี้คงค้างชำระประมาณ 1,800 ล้านบาทสหรัฐ ชำระภายในกำหนดระยะเวลา 12 ปี นับตั้งแต่วันที่ 10 พฤศจิกายน 2547	1. หนี้ทั้งหมดประมาณ 2,700 ล้านบาทสหรัฐ 2. ชำระหนี้ทั้งหมด(ประมาณ 2,700 ล้านบาทสหรัฐ) ภายในเดือนธันวาคม 2548 โดยให้ผู้ถือหุ้นเดิม ซึ่งคือบุคคลหรือนิติบุคคลที่ถือหุ้น TPI อยู่ ณ วันที่ศาลมีคำสั่งฟื้นฟูกิจการ(15 มีนาคม 2543) ส่วนทุนตามแผน(หุ้นเดิม 5,809,911,211 หุ้น และหุ้นใหม่จำนวน 11,651,088,789 หุ้น) ในราคาประมาณ 5.50 บาท/หุ้น ตามสัดส่วนหุ้นที่มีอยู่เดิมกับส่วนทุนตามแผน หากผู้ถือหุ้นเดิมรายใดไม่ประสงค์จะซื้อ หรือซื้อไม่หมดทั้งจำนวนตามสิทธิของ นายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ จะรับซื้อส่วนที่คงเหลือทั้งหมด

3.7 การทุจริตจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ในกระทรวงสาธารณสุข⁸

คณะกรรมการการสาธารณสุข วุฒิสภา ในการประชุมครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2546 มีมติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อติดตามการทุจริตและประพฤติมิชอบที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข มีอำนาจหน้าที่ศึกษาและติดตาม รวบรวมข้อมูล ตรวจสอบเสนอความเห็นรวมทั้งให้มีอำนาจออกคำสั่งเรียกเอกสารหรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่ได้ตามที่เห็นสมควร และรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการ ต่อไป

สืบเนื่องมาจากคำพิพากษา ที่ อม. 2/2546 เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2546 ของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สรุปได้ว่านายรักเกียรติ สุขชนะ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข กระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมาย รับเงินจำนวน 5,000,000 บาท จากนายสุกชัย วีระภูษณ์ รองกรรมการผู้จัดการ บริษัท ไทยนครพัฒนา จำกัด เป็นการตอบแทนโดยมิชอบ จึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 149 ให้ลงโทษจำคุก 15 ปี

คณะอนุกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า น่าจะมีบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดีดังกล่าวด้วย อาทิ ข้าราชการประจำ นักการเมืองและบริษัทที่จำหน่ายยา นอกเหนือจากที่กระทรวงสาธารณสุขลงโทษปลดออกจากราชการและไล่ออกจากราชการ เป็นจำนวน 9 รายและดำเนินการในทางแพ่งซึ่งกระทรวงการคลังได้พิจารณาเห็นชอบให้ผู้ต้องรับผิดชอบจ่ายเงิน จำนวน 6 จังหวัด คือ นครปฐม ฉะเชิงเทรา ตราด สกลนคร อุบลราชธานี และพังงา ส่วนกรณีสุราษฎร์ธานีและพระนครศรีอยุธยา ขณะนี้ยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของกระทรวงการคลัง สำหรับคดีอาญานั้นกระทรวงสาธารณสุขดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ที่ถูกลงโทษปลดออกและไล่ออกจากราชการ คือ อดีตนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา และสกลนคร (เป็นบุคคลเดียวกัน) อดีตนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดตราดและผู้อำนวยการกองสาธารณสุขภูมิภาค (เป็นบุคคลคนเดียวกัน) อดีตนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อดีตนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนอดีตนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดนครปฐมนั้นถึงแก่ความตายแล้วจึงไม่อาจดำเนินคดีอาญาได้

⁸ คณะกรรมการการสาธารณสุข วุฒิสภา, “หนังสือที่ 10/2546 เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการติดตามการทุจริตและประพฤติมิชอบที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข วุฒิสภา,” 16 ตุลาคม 2546.

วิธีการทำงานของคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาข้อมูล ข้อเท็จจริงโดยเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงกรณีการจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ในกระทรวงสาธารณสุข ดังนี้

1. เชิญบุคคลมาชี้แจงข้อเท็จจริง คือ

- 1) นายเรืองรัตน์ บัวสัมฤทธิ์ ผู้อำนวยการกลุ่มเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม
- 2) นายวิษณุ แจ่มกระจ่าง นิติกร 7 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- 3) นายกิตติศักดิ์ ประเสริฐสงศ์ นิติกร 8 ว.สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- 4) นายกิตติ พวงกนก นิติกร 7 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- 5) นางสาวพรพิมล ไชยวัฒนาสรานุสุข ผู้อำนวยการกลุ่มกฎหมาย
- 6) นายกิตติ พิทักษ์นิตินันท์ เกสักร 9 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

2. ศึกษาจากเอกสาร ดังนี้

- 1) คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่ อม. 2/2546
- 2) รายงานเรื่องการทุจริตในการจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ในกระทรวงสาธารณสุขของคณะอนุกรรมการติดตามกรณีทุจริตจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ในกระทรวงสาธารณสุข
- 3) จำนวนการสอบสวนทางวินัยของกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 4 จำนวน
- 4) เอกสารประกอบการชี้แจงของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มาชี้แจงข้อเท็จจริง
 - (1) เอกสารสรุปการดำเนินการของกระทรวงสาธารณสุข กรณีของ 4 จังหวัดในเรื่องทางวินัย ทางแพ่ง ทางอาญาและเอกสารประกอบ
 - (2) เอกสารสรุปความเสียหายในทางแพ่ง
 - (3) เอกสารคำชี้แจงเกี่ยวกับเรื่องราคากลางของยาตามบัญชียาหลักแห่งชาติและการประกาศยกเลิกราคากลางของยา
 - (4) เอกสารสรุปรายชื่อผู้ทำงาน
- 5) หนังสือสำนักอัยการจังหวัดเดชอุดม แจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีอาญาแก่นายอัครเดช เพ็ญศิริ กับพวก เกี่ยวกับการจัดซื้อเวชภัณฑ์ที่มีไข้ยาของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเดชอุดม
- 6) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. แจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาแก่บริษัทที่จ่ายเงินสินบนให้แก่นายรักเกียรติ สุขชนะ และแจ้งว่าได้ส่งเรื่องให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่แล้ว

การดำเนินการศึกษาและข้อเท็จจริงจากการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการมีการประชุมและรับฟังคำชี้แจงจากบุคคลที่เกี่ยวข้องและพิจารณาศึกษาจากเอกสาร รวม 6 ครั้ง ครั้งแรกวันที่ 5 พฤศจิกายน 2546 ครั้งสุดท้ายวันที่ 10 มีนาคม 2547 ข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า การทุจริตจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ในกระทรวงสาธารณสุข น่าเชื่อว่ากระทำเป็นกระบวนการและเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย 3 ส่วน คือ ฝ่ายการเมือง ฝ่ายข้าราชการประจำ และฝ่ายนักธุรกิจ คือ บริษัทจำหน่ายยา โดยเชื่อมโยงในเขตพื้นที่ทั่วประเทศทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และลงลึกในระดับจังหวัด การดำเนินการในส่วนกลางจะมีนักการเมืองเข้ามาวางแผนนโยบาย และมีการแก้ไขระเบียบปฏิบัติ เพื่อให้ง่ายต่อการใช้ดุลยพินิจ ซึ่งจะเอื้อประโยชน์ต่อการทุจริต คือ

1. การยกเลิกราคากลางของยา
2. การขัดขวางการออกระเบียบ สปร.
3. การของบประมาณเพิ่มเติม
4. การเปลี่ยนหมวดงบประมาณ
5. การจัดสรรงบประมาณเพื่อวัตถุประสงค์อันซ่อนเร้น
6. การเพิ่มคำว่า “และเวชภัณฑ์” ต่อท้ายคำว่า “ยา” ในมติคณะรัฐมนตรี

การกระทำได้กล่าวข้างต้นมีระดับบริหาร คือ ฝ่ายการเมืองเข้ามาเชื่อมโยงเพื่อเปลี่ยนแปลงนโยบาย คือ รัฐมนตรีและเลขาธิการรัฐมนตรีได้เข้ามาสั่งการฝ่ายข้าราชการประจำ ซึ่งขอมสนองตอบอำนาจของรัฐมนตรี โดยมีเหตุผลละเอียดดังต่อไปนี้

1. การยกเลิกราคากลางของยา

การจัดซื้อยาโดยทั่วไปจะมีระเบียบกำหนดให้มีการประกาศราคากลางของยาเพื่อควบคุมการซื้อยาให้ได้มาตรฐานไม่ให้ราคาสูงหรือต่ำมากเกินไป ในการทุจริตพบว่า มีการยกเลิกราคากลางของยา โดยมีข้าราชการระดับสูงเชื่อมกับเลขาธิการรัฐมนตรีแล้วเสนอรัฐมนตรีเป็นผู้สั่งยกเลิกราคากลางของยา จากการสอบสวนของคณะกรรมการ พบว่า มีมูลค่าการทุจริตถึง 180 ล้านบาท แต่กระทรวงสาธารณสุข กล่าวว่า มีมูลค่าความเสียหายประมาณ 8-9 ล้านบาท ทั้งนี้ เมื่อรัฐมนตรียกเลิกราคากลางของยา ปรากฏว่า ราคาที่ซื้อขามีราคาสูงขึ้นประมาณ 600%

2. การเปลี่ยนแปลงหมวดงบประมาณ

ช่วงวิกฤตเศรษฐกิจได้รับงบประมาณสำหรับผู้มีรายได้น้อยประมาณ 1,400 ล้านบาท คือ หมวด 800 ซึ่งแต่งตั้งคณะกรรมการจากบุคคลภายนอกมาควบคุมการใช้จ่ายเงินด้วย ปรากฏว่าได้เปลี่ยนงบประมาณจากหมวด 800 มาเป็นหมวด 300 คือ เป็นหมวดค่าใช้สอย ทำให้มีโอกาสใช้เงินได้ง่ายและเป็นการรวบอำนาจมาอยู่ที่ส่วนกลาง คือ รัฐมนตรีและข้าราชการระดับสูงสามารถใช้อำนาจปรับเปลี่ยนได้ตามดุลยพินิจของตนและสร้างเครือข่ายการทุจริตเชื่อมโยงไปสู่ระดับจังหวัด

3. การเพิ่มเติมคำว่า “และเวชภัณฑ์” ต่อท้ายคำว่า “ยา”

คำว่า “เวชภัณฑ์” มีความหมายกว้างมากเพราะนอกจากยาแล้วยังรวมถึงถุงมือ ไซลิงแมส ด้วย ซึ่งอุปกรณ์ดังกล่าวเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการจัดซื้อของโรงพยาบาล เอื้อประโยชน์ต่อการทุจริตในการจัดซื้อที่เชื่อมโยงนักการเมืองกับข้าราชการประจำ ซึ่งเป็นสายตรงที่เชื่อมกับข้าราชการระดับสูงและนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดกับนักการเมือง ทำให้เกิดกระบวนการ 3 อย่าง คือ

- 1) การสั่งให้ซื้อยาโดยตรงจากบริษัทในเครือ
- 2) การสั่งให้ซื้อยาและเวชภัณฑ์ผ่านบริษัทในเครือ หรือผ่านองค์การเภสัชกรรม
- 3) การสั่งให้ซื้อยาจากบริษัทอื่นแล้วตัดเงินให้ร้อยละ 15 จากการให้ซื้อยาโดยตรงกับ

บริษัทในเครือประมาณ 4-5 บริษัท

ในเบื้องต้น คณะอนุกรรมการ ได้พิจารณาและศึกษาสำนวนการสอบสวนทางวินัยแก่ข้าราชการประจำ ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขยังมีได้ดำเนินคดีอาญา รวม 4 สำนวน คือ

- 1) นายยิ่งเกียรติ ไพศาลอัมพรมย์ อดีตผู้ช่วยปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- 2) นายอภิชัย ศิริวิวัฒน์ อดีตนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา
- 3) นายอักรเดช เพ็ญศิริ อดีตนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี
- 4) นายชัชวาล คล่องพิทยาพงษ์ อดีตนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพังงา

สรุปข้อเท็จจริงจากสำนวนการสอบสวนทางวินัยแก่ข้าราชการ รวม 4 สำนวน ดังนี้

1. กรณีของนายยิ่งเกียรติ ไพศาลอัมพรมย์ มีข้อเท็จจริงว่า เมื่อปี 2541 นายยิ่งเกียรติฯ ประสานงานนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดหลายจังหวัดว่า สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขได้งบประมาณเป็นค่ายาและเวชภัณฑ์ ขอให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดช่วยซื้อของบริษัทที่จะมาติดต่อกับนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด หรือนายยิ่งเกียรติฯ ขอให้ช่วยซื้อโดยระบุบริษัทผู้ขายด้วยโดยพยานซึ่งเป็นนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดให้การว่า ระหว่างที่นายยิ่งเกียรติฯ ประสานงานได้พูดว่า ทำให้รัฐมนตรี (มิได้ระบุชื่อ) หรือพูดในทำนองว่า ทำให้ผู้ใหญ่หรือผู้ใหญ่มากมา หรือขอให้ช่วยเหลือบริษัทพรรคพวกกัน เป็นต้น คณะกรรมการสอบสวนทางวินัยได้สุ่มตรวจสอบจากจังหวัดที่ปรากฏเป็นข่าวรวม 7 จังหวัด คือ พระนครศรีอยุธยา ฉะเชิงเทรา นครปฐม ยโสธร ชัยภูมิ ชุมพร และศรีสะเกษ ปรากฏหลักฐานการจัดซื้อที่มิชอบ เช่น จัดซื้อในราคาที่แพง จัดซื้อโดยไม่ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ ทั้งนี้ การจัดซื้อยา เวชภัณฑ์ และวัสดุการแพทย์ จากบริษัทที่ได้ติดต่อบริษัทดังกล่าวเป็นกลุ่มบริษัทในเครือเดียวกัน อันเป็นการซื้อในลักษณะผูกขาดเป็นการไม่ถูกต้องตามวิธีการจัดซื้อ มีการแบ่งซื้อในวงเงินอยู่ในอำนาจอนุมัติของผู้สั่งซื้อเป็นเหตุให้ซื้อแพงกว่าปกติ และเกินความจำเป็นและบางอย่างเป็นของที่ไม่จำเป็น ซึ่งเกิดความ

เสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง อ.ก.พ.กระทรวงสาธารณสุข พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า พฤติการณ์ของนายยิ่งเกียรติฯ เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานประพฤติดื้ออย่างร้ายแรง ตามมาตรา 98 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 และต่อมา กระทรวงสาธารณสุขได้มีคำสั่งลงโทษไล่นายยิ่งเกียรติฯ ออกจากราชการ ขณะนี้บุคคลดังกล่าวได้ ฟ้องคดีต่อศาลปกครองกลางแล้ว คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณา

2. นายอภิชัย ศิริวิวัฒน์ ข้อเท็จจริงมีว่า นายอภิชัยฯ พิจารณานุมัติและดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับการประกวดราคาจัดซื้อวัสดุการแพทย์และเวชภัณฑ์ที่มีโซยา จำนวน 91 รายการให้แก่ โรงพยาบาลชุมชนจำนวน 9 แห่ง โดยได้แจ้งให้ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชนต่าง ๆ ทราบว่า สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดละโว้ได้รับงบประมาณพิเศษ และได้รับการขอร้องจากผู้ใหญ่ จากส่วนกลางในกระทรวงสาธารณสุขให้ช่วยพิจารณาซื้อวัสดุการแพทย์จากห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็ม. แอล. เมดิคอล ซัพพลายส์ ซึ่งนายอภิชัยฯ ได้ประสานกับตัวแทนกลุ่มผู้อำนวยการโรงพยาบาล ชุมชนให้รวบรวมความต้องการวัสดุการแพทย์และเวชภัณฑ์ที่มีโซยาจากโรงพยาบาลชุมชนต่าง ๆ โดยจัดทำรายการวัสดุการแพทย์ในวงเงินประมาณ 3.9 ล้านบาทเพื่อมอบให้นายอภิชัยฯ ดำเนินการ และได้แจ้งให้นายอภิชัยฯ ทราบว่า วัสดุบางรายการมีราคาแพงมาก ขอให้ปรับเปลี่ยนเป็นราคาที่ พอจะยอมรับและสามารถซื้อได้ ดังนั้นได้มีการดำเนินการปรับลดจำนวนเงินลง 20% จากจำนวน เงิน 3,999,985 บาท คงเหลือเป็นจำนวนเงิน 3,274,281 บาท โดยรายการวัสดุเป็น 91 รายการ เหมือนเดิม และประกวดราคาตามระเบียบพัสดุฯ ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็ม.แอล.เมดิคอล ซัพพลายส์ เป็นผู้ประกวดราคาได้ในจำนวนเงิน 3,200,254 บาท วัสดุที่จัดซื้อบางรายการมีราคาแพงกว่าที่ โรงพยาบาลจัดซื้อในเวลาใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ นายอภิชัยฯ ได้จัดซื้อวัสดุการแพทย์และเวชภัณฑ์ที่ มีโซยาในราคาที่แพง ซึ่ง อ.ก.พ.กระทรวงสาธารณสุข พิจารณาแล้วเห็นว่า พฤติการณ์ของนาย อภิชัยฯ เกี่ยวกับการประกวดราคาจัดซื้อวัสดุการแพทย์และเวชภัณฑ์ที่มีโซยาจำนวน 91 รายการ โดยมิได้พิจารณาราคาต่อหน่วยของวัสดุการแพทย์และเวชภัณฑ์ที่มีโซยาให้ละเอียดรอบคอบ โดย ขาดความระมัดระวังในการพิจารณาอนุมัติจัดซื้อ ทำให้ทางราชการได้รับความเสียหายเป็นเงิน จำนวนมาก และที่สำคัญทำให้เกิดความเสียหายต่อระบบราชการ ซึ่งถือได้ว่าเป็นความเสียหาย ร้ายแรง ฐานประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ตาม มาตรา 84 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 จึงได้มีมติให้ ลงโทษปลดออกจากราชการ และกระทรวงสาธารณสุขได้มีคำสั่งลงโทษปลดนายอภิชัย ศิริวิวัฒน์ ออกจากราชการ ทั้งนี้ นายอภิชัย ศิริวิวัฒน์ ได้อุทธรณ์ต่อ ก.พ. ซึ่ง ก.พ. พิจารณาแล้วให้ยกคำ อุทธรณ์ ขณะนี้นายอภิชัย ศิริวิวัฒน์ ได้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองกลางแล้ว คดีอยู่ในระหว่างการ พิจารณาของศาลปกครองกลาง

3. นายอัครเดช เพ็ญศิริ ได้ข้อเท็จจริงว่าสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ 5 จังหวัดอุบลราชธานี ได้ทำการตรวจสอบสืบสวนเฉพาะกรณีการจัดซื้อเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเดชอุดม ในปีงบประมาณ 2541 พบว่ามีการจัดซื้อยาเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยามีราคาแพงกว่าราคาที่จำหน่ายทั่วไปในท้องตลาด จำนวน 1,448,461 บาท กระทรวงสาธารณสุขได้สอบสวนข้อเท็จจริงได้ว่า เมื่อปีงบประมาณปี 2541 นายอัครเดช เพ็ญศิริ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี ได้รับการติดต่อทางโทรศัพท์จากนายยิ่งเกียรติ ไพศาลอักษรพงษ์ ผู้ช่วยปลัดกระทรวงสาธารณสุข แจ้งให้ทราบว่า มีเงินงบประมาณจำนวนหนึ่งจะจัดสรรให้เพิ่มเติม แต่ต้องดำเนินการจัดซื้อยากับบริษัทตามที่กำหนดให้โดยไม่ต้องต่อรองราคาภายในวงเงินที่กำหนดมาให้เพิ่มเติม ต่อมาโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเดชอุดม ได้รับเงินงบประมาณนอกเหนืองบประมาณปกติจำนวน 4,300,000 บาท นายพรเจริญ เจริญบุญศรี ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเดชอุดม ซึ่งได้รับการขอร้องจากนายอัครเดช เพ็ญศิริ ให้ช่วยจัดซื้อเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา นายพรเจริญ เจริญบุญศรี จึงสั่งการให้นางสาวมัลลิกา สุพล เกษักร ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่พัสดุ ดำเนินการจัดซื้อเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาจากห้างหุ้นส่วนจำกัดพงศกร เมดิคอล ห้างหุ้นส่วนจำกัดดุสิตสยาม ห้างหุ้นส่วนจำกัดแชมป์เวชภัณฑ์การแพทย์ ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอสอีซัพพลาย ห้างหุ้นส่วนจำกัดเอสอีเมดิคอล เซ็นเตอร์ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 3,716,285 บาท ทั้งนี้ กระทรวงสาธารณสุข ได้ลงโทษทางวินัยแก่นายอัครเดช เพ็ญศิริ นายพรเจริญ เจริญบุญศรี ฐานอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตนไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น ตามมาตรา 82 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 โดยตัดเงินเดือนคนละจำนวน 5% เป็นเวลา 3 เดือน และว่ากล่าวตักเตือนนางสาวมัลลิกา สุพล เป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้ ได้รายงานและส่งสำนวนการสอบสวนไปให้ ก.พ.พิจารณา ขณะนี้อยู่ในระหว่างพิจารณาของ ก.พ.

4. นายชัชวาลย์ คล่องพิทยาพงษ์ ได้ข้อเท็จจริงว่า นายชัชวาลย์ ฯ ได้สั่งการให้มีการจัดหาวัสดุการแพทย์ให้โรงพยาบาลชุมชนต่าง ๆ โดยใช้เงินงบประมาณ สปร. โดยมีได้รับการอนุมัติจากที่ประชุม สปร. จังหวัดพังงา โดยอ้างว่า ต้องรีบดำเนินการให้ทันปีงบประมาณ ซึ่งเป็น การไม่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุน โครงการรักษาพยาบาลผู้มีรายได้น้อยฯ พ.ศ. 2541 และได้สั่งการให้นายพร พงศ์พิทยานนท์ ดำเนินการจัดทำเอกสารในการขอ อนุมัติซื้อโดยวิธีสอบราคาให้อยู่ในวงเงินภายในอำนาจการอนุมัติของตน และลงนามเป็นผู้อนุมัติ จัดซื้อวัสดุการแพทย์เอง จำนวน 4 สัญญา ซึ่งเป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่า ด้วยการจัดซื้อ พ.ศ. 2535 เป็นผลทำให้จัดซื้อวัสดุการแพทย์ในราคาที่สูงมากกว่าปกติ จากการ ตรวจสอบในรายละเอียดคุณภาพวัสดุการแพทย์ที่จัดซื้อแต่ละรายการส่วนใหญ่มีราคาแพงกว่าปกติ มาก โดยใช้วิธีพิจารณาคุณภาพวัสดุการแพทย์ ชนิดเดียวกันหรือใกล้เคียงกับเปรียบเทียบราคากับที่

โรงพยาบาลชุมชนเคยจัดซื้อเองในปี 2540 และเปรียบเทียบกับราคาวัสดุการแพทย์โรงพยาบาล พังงาเคยจัดซื้อทำให้ทางราชการเกิดความเสียหาย อ.ก.พ.กระทรวงสาธารณสุข พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้นายชัชวาลย์ คล่องพิทยาพงษ์ จะไม่มีเจตนาให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ก็ตามการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่จงใจไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบของทางราชการ พฤติกรรมของนาย ชัชวาลย์ คล่องพิทยาพงษ์ เป็นความผิดฐานปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการมติคณะรัฐมนตรีหรือนโยบายรัฐบาล อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการ อย่างร้ายแรงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 85 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 จึงมีมติให้ลงโทษปลดออกจากราชการ และกระทรวงสาธารณสุขได้ มีคำสั่งปลดนายชัชวาลย์ คล่องพิทยาพงษ์ ขณะนี้เรื่องยังอยู่ในระหว่างพิจารณาของ ก.พ.

คณะอนุกรรมการ ได้ศึกษาตรวจสอบจากสำนวนการสอบสวนทางวินัยแก่ข้าราชการ รวม 4 สำนวนดังกล่าว และคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่ อม. 2/2546 แล้วมีความเห็นว่า มีข้าราชการและบุคคลผู้เกี่ยวข้องที่กระทำการน่าจะมีมูลความผิด ทางอาญา แต่ยังมีได้ถูกดำเนินคดีอาญา ดังนี้

ก. ข้าราชการประจำที่ถูกดำเนินการทางวินัย

1) นายยิ่งเกียรติ ไพศาลธพงษ์ ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นผู้ช่วยปลัดกระทรวง สาธารณสุข มีหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการพลเรือนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตามมาตรา 28 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งจะต้อง ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้ถูกต้องและเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ แต่กลับ ประพฤติตนด้วยการ ไปพบและพูดทางโทรศัพท์ เพื่อขอให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดช่วยซื้อยา เวชภัณฑ์ และวัสดุการแพทย์ จากบริษัทพรรคพวกหรือบริษัทที่จะไปติดต่อโดยมีทั้งระบุชื่อบริษัท และที่ไม่ได้ระบุชื่อบริษัท เป็นเหตุให้ทางราชการต้องซื้อยา เวชภัณฑ์ และวัสดุการแพทย์ในราคา แพง ดังนั้น การกระทำของ นายยิ่งเกียรติฯ เป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ มีเจตนาทำให้ เกิดความเสียหายแก่ทางราชการและเพื่อให้บริษัทผู้ขายสิ่งของดังกล่าวได้ประโยชน์ที่สมควรได้ จึง เห็นว่า น่าจะมีมูลเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157

2) นายอภิชัย ศิริวิวัฒน์ ดำรงตำแหน่งเป็นนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา มีหน้าที่บริหารราชการของกระทรวงสาธารณสุข โดยเป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด และ ได้รับมอบอำนาจจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้ใช้อำนาจในการอนุมัติการซื้อการจ้างตามระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 แต่นายอภิชัยฯ ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ คือ รู้ หรือควรจะรู้ว่า วัสดุการแพทย์และเวชภัณฑ์ที่มีไชยาเป็นรายการตามที่นายยิ่งเกียรติฯ ขอให้ช่วยซื้อ จากบริษัทผู้จะขายที่จะมาพบ เมื่อบริษัทผู้จะขายได้มาพบและนำบัญชีราคาส่งของที่จะให้สั่งซื้อมา

ให้นายอภิชัย ฯ ก่อนการจัดซื้อ ซึ่งนายอภิชัย ฯ ก็ทราบว่าสิ่งของบางรายการมีราคาแพงกว่าราคาปกติที่เคยจัดซื้อ และได้นำบัญชีราคาวัสดุการแพทย์และเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาของห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็ม.แอล.เมดิคอล ซัพพลายส์ มาเป็นกรอบในการกำหนดราคาและจำนวนเงินที่จะจัดซื้ออีกด้วย แม้ว่าได้ปรับลดจำนวนเงินลง 20% หากแต่ราคาของวัสดุการแพทย์และเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาที่ซื้อจากห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็ม.แอล.เมดิคอล ซัพพลายส์ จำนวนหลายรายการก็ยังมีราคาแพงกว่าปกติ สาเหตุที่มีการจัดซื้อในครั้งนี้ นายอภิชัย ฯ กล่าวอ้างแต่ว่า กลัวอำนาจของนักการเมืองเท่านั้น ดังนั้น การกระทำของนายอภิชัย ฯ จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ มีเจตนาทำให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ เพื่อให้บริษัทผู้จะขายได้ประโยชน์ที่สมควรได้ จึงเห็นว่ามีมูลเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 151 และ มาตรา 157

3) นายอัครเดช เพ็ญศิริ ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด อุบลราชธานี มีหน้าที่บริหารราชการของกระทรวงสาธารณสุข โดยเป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด มีหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการส่วนภูมิภาคในจังหวัดอุบลราชธานีซึ่งจะต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้ถูกต้องเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ หากแต่ประพฤติดนได้ร่วมกระทำความผิดกับนายยิ่งเกียรติ ไพศาลอักษรพงษ์ ซึ่งได้ขอร้องให้ดำเนินการจัดซื้อยา เวชภัณฑ์ และวัสดุการแพทย์กับบริษัทตามที่กำหนดให้โดยไม่ต้องสำรองราคาภายในจำนวนเงินที่กำหนดให้เพิ่มเติม ทั้งนี้ นายอัครเดช ฯ ได้ทำการติดต่อและอนุมัติเงิน สปร. ให้โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเดชอุดม ดำเนินการจัดซื้อเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาภายในเงื่อนไขที่กำหนดให้ตามที่ได้รับการร้องขอจาก นายยิ่งเกียรติ ฯ ทำให้มีการจัดซื้อเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาในราคาแพงกว่าปกติ จึงเห็นว่ามีมูลเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157

4) นายชัชวาล คล่องพิทยาพงษ์ ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด พังงา คณะอนุกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณียังไม่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น จึงไม่อาจที่จะดำเนินคดีอาญาแก่นายชัชวาล คล่องพิทยาพงษ์ ได้

ข. บริษัทที่ปรากฏชื่ออยู่ในคำพิพากษาของศาลฎีกา

คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่ อม. 2/2546 เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2546 เรื่องความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ระหว่างอัยการสูงสุด โจทก์ และนายรักเกียรติ สุขธนะ จำเลย ข้อเท็จจริงโดยสรุปและความเห็นของศาลฎีกา มีดังนี้

“นายรักเกียรติ สุขธนะ ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าพนักงานตามกฎหมายได้ออกประกาศยกเลิกราคากลางของยาตามบัญชีหลักแห่งชาติ พ.ศ. 2536 ตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม 2540 โดยมีได้ประกาศใช้บัญชีราคากลางของยาตามบัญชีหลักแห่งชาติฉบับใหม่แทนฉบับที่ถูกยกเลิกดังเช่นทุกครั้งที่ผ่านมา

การมีบัญชีราคากลางของยาที่เพื่อเป็นการควบคุมเพดานราคาขาย ข้อเท็จจริงปรากฏจากการสอบสวนของหลายหน่วยงานของรัฐ ได้ความตรงกันว่า เกิดการทุจริตจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ในราคาสูงกว่าความเป็นจริงเนื่องจากไม่มีเพดานราคากำกับ จำเลยได้เรียกรับเงินจำนวน 5,000,000 บาทจากนายสุกชัย วีระภูษงค์ รองกรรมการผู้จัดการ บริษัท ไทยนครพัฒนา จำกัด และกรรมการบริษัท ที เอ็น พี เฮลท์แคร์ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทผู้จำหน่ายยาและเวชภัณฑ์ตามฟ้อง ข้อเท็จจริงได้ความชัดว่า แคมป์เชียร์เซ็คซิคคร่อมของธนาคารกสิกรไทยจำกัด (มหาชน) สาขานนทบุรี ลงวันที่ 10 สิงหาคม 2541 จำนวนเงิน 5,000,000 บาท ระบุจ่ายให้แก่ นายสุกชัย มีที่มาจากเช็คของธนาคารกสิกรไทยจำกัด (มหาชน) สาขานนทบุรี ลงวันที่ 6 สิงหาคม 2541 จำนวน 5,000,000 บาท ซึ่งนายวินัย วีระภูษงค์ กรรมการผู้จัดการบริษัท ไทยนครพัฒนา จำกัด บิดาของนายสุกชัย เป็นผู้ลงลายมือชื่อส่งจ่ายเพื่อตอบแทนที่นายรักเกียรติ สุขชนะ ได้ช่วยเหลือให้กระทรวงสาธารณสุขจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ของบริษัทไทยนครพัฒนาจำกัด”

คณะอนุกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าพฤติการณ์ของนายสุกชัย วีระภูษงค์ และ นายวินัย วีระภูษงค์ ที่ร่วมกันจ่ายแคมป์เชียร์เซ็ค จำนวน 5,000,000 บาทให้แก่ นายรักเกียรติ สุขชนะ ดังกล่าว เป็นการให้สินบนแก่เจ้าพนักงาน เพื่อให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันมิชอบด้วยหน้าที่ ดังนั้น กรณีดังกล่าวมีมูลที่จะดำเนินคดีอาญาแก่นายสุกชัย วีระภูษงค์ และนายวินัย วีระภูษงค์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 144 ได้

อนึ่ง ภายหลังจากคณะอนุกรรมการประชุมปรึกษาและมีความเห็นเกี่ยวกับข้าราชการและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ของกระทรวงสาธารณสุขว่าน่าจะมีมูลความผิดทางอาญาแล้ว ต่อมาปรากฏว่ากรณีนายอัครเดชฯ พนักงานอัยการจังหวัดเดชอุดม มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีอาญาแก่นายอัครเดชฯ แล้วเรื่องดังกล่าวจึงไม่อาจดำเนินคดีอาญาแก่นายอัครเดชฯ เพ็ญศิริ ได้

กรณีของนายสุกชัย วีระภูษงค์และนายวินัย วีระภูษงค์ นั้นสำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือแจ้งว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ส่งสำเนาคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ที่ อม. 2/2546 ลงวันที่ 19 กันยายน 2546 มาให้คณะกรรมการและ คณะกรรมการได้พิจารณาและศึกษาคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาดังกล่าวได้ ข้อเท็จจริงว่านายวินัย วีระภูษงค์และนายสุกชัย วีระภูษงค์ เกี่ยวข้องในการจ่ายแคมป์เชียร์เซ็คจำนวนเงิน 5,000,000 บาท ให้แก่นายรักเกียรติ สุขชนะ ซึ่งเป็นความผิดฐานให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าพนักงาน เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 144 ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

ดังนั้น เมื่อสำนักงาน ป.ป.ช. ส่งเรื่องให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับความผิดในทางอาญาแก่นายสุภชัย วีระภุชงค์และนายวินัย วีระภุชงค์ คณะอนุกรรมการจึงไม่ต้องดำเนินการซ้ำซ้อนกับสำนักงาน ป.ป.ช.

สรุปความเห็นของคณะอนุกรรมการ

ด้วยข้อเท็จจริงและเหตุผลดังกล่าว คณะอนุกรรมการเห็นว่า คณะกรรมการการสาธารณสุข วุฒิสภา สมควรพิจารณาแจ้งให้กระทรวงสาธารณสุข ดำเนินการเพื่อดำเนินคดีอาญาแก่นายยิ่งเกียรติ ไพศาลอัษฎพงษ์ และนายอภิชัย ศิริวิวัฒน์ ต่อไป

3.8 ตรวจสอบการบริหารงานการใช้งบประมาณและจัดจ้างบุคลากรของคณะกรรมการบริหารสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร⁹

ก. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงของสภาพปัญหา

1. ความเป็นมาของกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร

1.1 พระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร มีความเป็นมาโดยเมื่อต้นปี พ.ศ. 2540 ในสมัยรัฐบาล พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ องค์กรเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในนามแนวร่วมองค์กรเกษตรกรภาคอีสาน (น.ก.อ.) ได้ร่วมกันเสนอให้รัฐบาลตั้งกองทุนขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกร โดยให้มีการแต่งตั้งผู้แทนฝ่ายราชการและผู้แทนของ น.ก.อ. มาร่วมร่างพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร แต่โครงการดังกล่าวต้องยุติลงเนื่องจาก รัฐบาล พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ลาออก ต่อมารัฐบาลนายชวน หลีกภัย กลุ่มสมาชิกเกษตรกรรายย่อยในภาคอีสาน และมูลนิธิเกษตรกรไทยและองค์กรเกษตรกรอื่นๆ มีการเคลื่อนไหวเสนอตั้งกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรจนผ่าน 3 วาระ เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2542 และผ่านการพิจารณาของวุฒิสภา เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2542 ต่อมาได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 39 วันที่ 18 พฤษภาคม 2542 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

1.2 ผลการประกาศใช้พระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ได้จัดตั้งสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร รับผิดชอบในการฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรอย่างต่อเนื่องเป็นนิติบุคคลอิสระ โดยการประสานความร่วมมือระหว่างข้าราชการในระดับกำหนดนโยบายผู้บริหาร นักวิชาการ และเกษตรกรเป็นผู้กำหนดนโยบายการบริหารกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร และเปิดโอกาสให้เกษตรกรที่ขาดปัจจัยประกอบอาชีพรวมตัวกัน เป็นองค์กรเกษตรกรเพื่อทำแผนและโครงการในการขอรับการสนับสนุนจากกองทุน ซึ่งจะมีการจัดระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินการ เพื่อให้การฟื้นฟูและพัฒนาสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายของการจัดให้มีกองทุน แต่การบริหารสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรขาดความต่อเนื่อง และไม่คืบหน้าเท่าที่ควรจึงทำให้การปฏิบัติงานที่ผ่านมาเกิดปัญหามากมาย

⁹วุฒิสภา, “หนังสือที่ สว 0009/(ร 67) เรื่องตรวจสอบการบริหารงาน การใช้งบประมาณ และการจัดจ้างบุคลากรของคณะกรรมการบริหารสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร,” 29 สิงหาคม 2546.

2. การบริหารงานของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร

2.1 กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร พ.ศ. 2542 บังคับใช้นับแต่วันถัดจากในราชกิจจานุเบกษา คือ วันที่ 19 พฤษภาคม 2541 การบริหารกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรอยู่ภายใต้นโยบายและการกำกับดูแลของคณะกรรมการฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการ หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งได้รับมอบหมายเป็นประธานคณะกรรมการ กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรมีปัญหาการบริหารจัดการเป็นอย่างมากและขาดบุคคลากรที่รับผิดชอบในการบริหารและจัดการอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลไม่ให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานของกองทุนฟื้นฟูฯ ทำให้มีประธานคณะกรรมการตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบันมีประธานคณะกรรมการจำนวน 8 คน คือ

- 1) นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการ
- 2) นายปองพล อดิเรกสาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ได้รับมอบหมายเป็นประธานคณะกรรมการ)

3) เมื่อเปลี่ยนรัฐบาลโดยมี พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรและมีการเปลี่ยนแปลงรองนายกรัฐมนตรี ผู้ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่แทนนายกรัฐมนตรีถึง 6 ครั้ง คือ

ครั้งที่ 1 มอบให้รองนายกรัฐมนตรี	นายปองพล อดิเรกสาร
ครั้งที่ 2 มอบให้รองนายกรัฐมนตรี	นายพิทักษ์ อินทรวินัยนันท์
ครั้งที่ 3 มอบให้รองนายกรัฐมนตรี	นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์
ครั้งที่ 4 มอบให้รองนายกรัฐมนตรี	นายพิทักษ์ อินทรวินัยนันท์
ครั้งที่ 5 มอบให้รองนายกรัฐมนตรี	นายสุวิทย์ คุณกิตติ
ครั้งที่ 6 มอบให้รองนายกรัฐมนตรี	นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์

2.2 คณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรมีหน้าที่โดยตรงในการควบคุม กำกับ ดูแล ให้คำปรึกษาและแนะนำแก่คณะกรรมการบริหารและสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรตามพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร นับตั้งแต่มีคณะกรรมการบริหารมีการเปลี่ยนคณะกรรมการบริหารทั้งคณะเป็นจำนวน 5 ครั้ง และได้เปลี่ยนประธานคณะกรรมการบริหารเป็นจำนวน 5 คนทำให้การบริหารงานและการดำเนินงานไม่ต่อเนื่องเกิดความสับสนในการออกระเบียบข้อบังคับต่างๆ รายละเอียดดังนี้

- 1) คณะกรรมการบริหาร ชุดที่ 1 แต่งตั้งเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2542 โดยมี ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธาน และได้ลาออกจากการเป็นประธานคณะกรรมการบริหาร เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2543

2) คณะกรรมการบริหาร ชุดที่ 2 แต่งตั้งเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2543 โดยมีนาย ไตรรัตน์ สุนทรประภัสสร เป็นประธานคณะกรรมการบริหาร

3) คณะกรรมการบริหาร ชุดที่ 3 แต่งตั้งเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2544 โดยมีนาย อุทัย สอนหลักทรัพย์ เป็นประธานคณะกรรมการบริหาร

4) คณะกรรมการบริหาร ชุดที่ 4 แต่งตั้งเมื่อวันที่ 14 มกราคม 2545 โดยมี ปลัดกระทรวงการคลัง เป็นประธานคณะกรรมการบริหาร

ในคราวประชุมคณะกรรมการบริหาร ชุดที่ 5 เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2545 คณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ประชุม ณ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีการพิจารณาและมีมติแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารชุดใหม่จำนวน 6 คน คือ

1. นายสน รูปสูง	ผู้แทนเกษตรกรในคณะกรรมการ
กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร
2. นายอโศก ประสานสอน	ผู้แทนเกษตรกรในคณะกรรมการ
กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร
3. นายพลเดช ปิ่นประทีป	ผู้ทรงคุณวุฒิภาคราชการในคณะกรรมการ
4. นายผดุงศักดิ์ พิณแสน	ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันเกษตรศาสตร์
5. นายณรงค์ เพชรประเสริฐ	ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันเศรษฐศาสตร์
6. นายประสิทธิ์ กาญจนศักดิ์ชัย	ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันการเงิน

คณะกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ประชุมครั้งที่ 1/2545 เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2545 ณ ห้องประชุมตึกโภชนกร กองพลยุทธศาสตร์และเวชพืช มีการเลือกประธานคณะกรรมการบริหารและรองประธานคณะกรรมการบริหาร ที่ประชุมมีมติแต่งตั้งนายสน รูปสูง เป็นประธานกรรมการคณะกรรมการบริหารและนายประสิทธิ์ กาญจนศักดิ์ชัย เป็นรองประธานคณะกรรมการบริหาร แต่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารชุดใหม่นี้ ตั้งแต่รับหน้าที่จนถึงปัจจุบันยังไม่มีคำสั่งแต่งตั้งให้ถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย

2.3 เลขานุการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรมีอำนาจหน้าที่ในการ บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานและรับผิดชอบในการบริหารสำนักงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรและตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่ คณะกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูฯ กำหนดไว้แต่ปรากฏว่า

1) กระบวนการสรรหาและคัดเลือกเลขานุการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูฯ มีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องทำให้เกิดความไม่โปร่งใส ยุติธรรมและไม่ได้ผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์เข้ามาทำหน้าที่บริหารและจัดองค์กรในสำนักงานกองทุนฟื้นฟูฯ

2) การเปลี่ยนผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรบ่อยครั้งและแต่งตั้งเลขาธิการหรือผู้รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการ เป็นจำนวน 8 ครั้ง การเปลี่ยนเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรมีมากเป็นประวัติการณ์ของการปฏิบัติงานที่ไม่เคยมีในองค์กรใดมาก่อน ดังนี้

คนที่ 1 นายธงไชย เพชรรัตน์ เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการตามบทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2542 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2542

คนที่ 2 นายอภิชัย การุณยานิช เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการตามบทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2542 ถึงวันที่ 9 สิงหาคม 2543

คนที่ 3 นายณที ขลิบทอง เลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ตั้งแต่วันที่ 10 สิงหาคม 2543 ถึงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2544 (จากการคัดเลือก)

คนที่ 4 นายไตรรัตน์ สุนทรประภัสสร รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ตั้งแต่วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2544 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2544

คนที่ 5 นายสุริยันต์ บุญนาคคำ เลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2544 ถึงวันที่ 14 กันยายน 2544 (จากการคัดเลือก)

คนที่ 6 นายอโศก ประสานสอน รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ตั้งแต่วันที่ 15 กันยายน 2544 ถึงวันที่ 6 ธันวาคม 2544

คนที่ 7 นายสมาน เลิศวงศ์รัฐ รองเลขาธิการรักษาการในตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่วันที่ 7 ธันวาคม 2544 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2545

คนที่ 8 นายผดุงศักดิ์ พื้นแสน รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2545 จนถึงปัจจุบัน (จากการแต่งตั้ง)

2.4 การเปลี่ยนผู้บริหารของคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร คณะกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร และเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาการเกษตรกร หรือรักษาการเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นได้มีปัญหาและอุปสรรคตามมาดังต่อไปนี้ คือ

1) กรรมการโดยตำแหน่ง ผู้ทรงคุณวุฒิภาคราชการ ผู้ทรงคุณวุฒิภาคเอกชน ส่วนมากมักติดภารกิจไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ ต้องลาการประชุมหรือส่งตัวแทนเข้าประชุม

2) การออกระเบียบ ข้อบังคับ กฎกระทรวง ซึ่งมีมากทำให้ระเบียบ ข้อบังคับ กฎกระทรวง ที่ประกาศออกใช้บังคับมีปัญหาในทางปฏิบัติอย่างมาก

3) การบริหารงานบุคคลในสำนักงานกองทุนฟื้นฟูฯ มีปัญหาตั้งแต่กระบวนการบรรจุแต่งตั้งพนักงานและลูกจ้างที่ไม่เป็นไปตามโครงสร้างสำนักงานที่กำหนดไว้

2.5 ปัญหาจากประธานคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ทำให้การพิจารณาด้านนโยบาย การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา การพิจารณาระเบียบข้อบังคับกฎกระทรวง ประกาศ และมติต่างๆ ไม่รอบคอบ รัดกุมและถูกต้อง อาทิ อัตราเงินเดือนของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรสูงกว่าอัตราเงินเดือนของข้าราชการมาก การบรรจุแต่งตั้งพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรไม่ได้พิจารณาถึงความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ การเบิกค่าเบี้ยประชุมกำหนดไว้สูงมาก และมีการแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการและคณะทำงานต่างๆ ซ้ำซ้อนกับหน้าที่กรรมการบริหารสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรหรือเจ้าหน้าที่สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร โดยไม่มีการวางแผนการบริหารงานและจัดองค์กรไว้อย่างชัดเจน ถือเอามติของที่ประชุมของคณะกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรมาใช้ในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

3. งบประมาณการดำเนินงานของกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร

3.1 รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ดังนี้

ปีงบประมาณ 2542	ได้รับงบดำเนินการ	13.03	ล้านบาท
ปีงบประมาณ 2543	ได้รับงบดำเนินการ	20.54	ล้านบาท
	ได้รับเงินทุนประเดิม	1,800.00	ล้านบาท
ปีงบประมาณ 2544	ได้รับงบดำเนินการ	150.00	ล้านบาท
ปีงบประมาณ 2546	ได้รับงบดำเนินการ	30.00	ล้านบาท
รวมงบประมาณทั้งสิ้น		2,013.57	ล้านบาท

3.2 การบริหารงบประมาณตามพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร พ.ศ. 2542 มาตรา 21 ให้คณะกรรมการบริหารมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

ข้อ (1) ควบคุมการใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ นโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่งของคณะกรรมการ

ข้อ (4) อนุมัติโครงการมีวงเงินเกินกว่าห้าแสนบาท ส่วนอำนาจของคณะกรรมการบริหารนั้น ให้คณะกรรมการบริหารมีอำนาจพิจารณาโครงการฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมที่มีวงเงินเกินห้าแสนบาท

3.3 การดำเนินการด้านการบริหารเงินงบประมาณ เป็นค่าใช้จ่าย ดังนี้

- 1) ค่าเบี้ยประชุมคณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการบริหาร คณะอนุกรรมการ คณะทำงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรม
- 2) ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พัก คณะกรรมการ คณะกรรมการบริหาร คณะทำงาน พนักงาน กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรม
- 3) ค่าอาหารและค่าเครื่องดื่ม ค่ารับรอง
- 4) เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน ค่าวัสดุ ค่าครุภัณฑ์ ค่าใช้สอย ค่าสาธารณูปโภค ค่าธรรมเนียมธนาคาร ค่าเบี้ยประกัน ค่าตรวจสอบข้อมูล กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมส่วนกลาง และสำนักงานสาขา
- 5) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานด้านประชาสัมพันธ์ และฝึกอบรม

3.4 คณะกรรมการบริหารและเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมบริหารจัดการด้านการเงิน งบประมาณ และปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ คำสั่งที่เกี่ยวข้องกับการเงินและพัสดุอย่างไม่รัดกุม และจากการตรวจสอบพบว่า สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมเบิกจ่ายเงินสูงมากเมื่อเทียบกับการจ่ายเงินของทางราชการ เพราะไม่ใช้กฎ ระเบียบของราชการเป็นแนวทางการบริหารและจัดการการเงินและพัสดุ

ข. ข้อเท็จจริงและหลักฐานจากการร้องเรียน มีประเด็นข้อสังเกตดังนี้

เมื่อคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้รับหนังสือร้องเรียนจากนาย อุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2545 เพื่อขอให้ตรวจสอบการบริหารงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมและหนังสือร้องเรียนของนายกฤตเมธ เอ่งฉ้วน ลงวันที่ 18 พฤศจิกายน 2545 เพื่อขอให้ตรวจสอบการบริหารงานการใช้งบประมาณ และการจัดจ้างบุคลากรของคณะกรรมการบริหาร และรักษาการเลขาธิการสำนักงานสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมในทางมิชอบ และต่อไปทางคอร์ปชั่นงบประมาณแผ่นดิน และหนังสือร้องเรียนของนายกฤตเมธ เอ่งฉ้วน ลงวันที่ 19 ธันวาคม 2545 เรื่องขอให้เร่งรัดการจัดจ้างในตำแหน่งรองเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาการเกษตร

คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2545 และลงมติให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อพิจารณาประเด็นปัญหาข้อร้องเรียน และดำเนินการตรวจสอบการ

บริหารจัดการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรที่ไม่โปร่งใส เพื่อแก้ไขปัญหาและรักษาผลประโยชน์ของแผ่นดินต่อไป

คณะอนุกรรมการมีการตรวจสอบการบริหารงาน การใช้งบประมาณและการจัดจ้างบุคลากรของคณะกรรมการบริหารสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ได้ดำเนินการพิจารณาการบริหารงาน และการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ที่บริหารงานโดยนายผดุงศักดิ์ พื้นแสน รักษาการเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร มีประเด็นที่เป็นสาระสำคัญเป็นข้อสังเกต และชี้ข้อมูลความผิดได้ใน 3 ประเด็น ดังนี้

1. การจ้างลูกจ้างและพนักงานของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร

1.1 การจ้างลูกจ้างชั่วคราวรายวัน โดยคำสั่งที่ 83 / 2545 ลงวันที่ 4 ตุลาคม 2545 แต่งตั้งนายทวีเกียรติ ประเสริฐเจริญสุข ในอัตราค่าจ้างวันละ 3,000 บาท เพื่อปฏิบัติงานเป็นผู้เชี่ยวชาญกำหนดยุทธศาสตร์และโครงสร้างการบริหารงาน โดยไม่ได้ประกาศคัดเลือกบุคคล และไม่กำหนดระยะเวลาสิ้นสุดการว่าจ้าง และมีได้ปฏิบัติตามอัตราค่าจ้างตามบัญชีแนบท้ายระเบียบคณะกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรว่าด้วยการบริหารบุคคล พ.ศ. 2543 นอกจากนี้ การจ้างดังกล่าวไม่อยู่ในอำนาจของเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูฯ นอกจากนั้นยังมีสิทธิได้รับเงินค่าเบี้ยประชุม ครั้งละ 1,000 บาท เบิกเงินรวม 7 ครั้ง เป็นเงิน 7,000 บาท และได้รับค่าจ้างตั้งแต่วันที่ 7 ตุลาคม 2545 ถึงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2546 เป็นเงิน 78,000 บาท เป็นการว่าจ้างทำงานซ้ำซ้อนกับการปฏิบัติงานในฝ่ายประสานงานนโยบายและแผนของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูฯ ที่มีอัตราค่าจ้างตามกรอบโครงสร้างและการบริหารงานกองทุนฟื้นฟูฯ ครบถ้วนอยู่แล้ว

1.2 การจ้างลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน เพื่อให้ทำหน้าที่รับฟังประชาพิจารณ์ร่างยุทธศาสตร์กองทุนกำหนดระยะเวลาทำงาน 2 เดือนอัตราค่าจ้างเดือนละ 30,000 บาทจำนวน 4 คน ในตำแหน่งหัวหน้าภาค ภาคละ 1 คน อัตราค่าจ้างเดือนละ 20,000 บาท จำนวน 17 คน ในตำแหน่งผู้ปฏิบัติงานฯ ประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ภาคละ 4 คน ภาคกลางจำนวน 5 คน และไม่ปรากฏว่ามีการปิดประกาศรับสมัครลูกจ้างตามระเบียบว่าด้วยการจ้างลูกจ้าง นอกจากนี้ รักษาการเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูฯ ยังได้อนุมัติให้หัวหน้าภาคทั้ง 4 คน ได้ยืมเงินทดลอง จำนวน 4,726,800 บาท และได้โอนเงินจำนวนดังกล่าวเข้าบัญชีเงินฝากของแต่ละคนไปเรียบร้อยแล้ว ดังนี้

ภาคเหนือ	นางศุภณี มนุรักษะ	1,100,000 บาท
ภาคกลาง	นายมนตรี ศิลปะสม	1,343,750 บาท
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	นายเสน่ห์ วิชัยวงษ์	1,190,950 บาท
ภาคใต้	นายปราโมทย์ เมธางกูร	1,092,100 บาท

โดยใช้งบประมาณในการสัมมนาโครงการประชาสัมพันธ์ร่างยุทธศาสตร์ กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ซึ่งอยู่ระหว่างการตรวจสอบหลักฐานการใช้จ่ายของสำนักงาน ตรวจสอบเงินแผ่นดิน

1.3 การแจ้งรอลงเลขานุการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร

คำสั่งที่ 89/2545 ลงวันที่ 15 ตุลาคม 2545 ได้แต่งตั้งนายอมร อมรรัตนานนท์ เป็นรองเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูฯ ตั้งแต่วันที่ 16 ตุลาคม 2545 เป็นต้นไป ในการประกาศรับสมัครระหว่างวันที่ 2-7 ตุลาคม 2545 นั้นได้มีผู้มาสมัคร 2 ราย คือนายอมร อมรรัตนานนท์ วุฒิกศีกษามัธยมศึกษาปีที่ 4 และนายชัยกิจ กิตติอุดมพิทยา วุฒิกศีกษาปริญญาโท

มีข้อสังเกตว่า การรับสมัครรองเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูฯ อัตรา เงินเดือน 80,000 บาท เหตุใดจึงมีผู้มาสมัครเพียง 2 ราย ซึ่งสันนิษฐานว่า ประกาศให้สาธารณชน ได้รับรู้อย่างกว้างขวางหรือไม่ หากข้อเท็จจริงเป็นไปตามข้อสันนิษฐานถือเป็นการจงใจใช้อำนาจหน้าที่ไม่เป็นไปตามกฎหมาย มีการเลือกปฏิบัติ ซึ่งมีความผิดและสมควรถูกลงโทษเพราะเป็นการ จำกัดสิทธิของผู้สมัคร และมีผลทำให้รัฐได้รับความเสียหายจากการขาดโอกาสคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง

1.4 การจ้างนายประวิทย์ จันทรักษา ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานจัดการหนี้ของเกษตรกร เงินเดือน 80,000 บาท ตามคำสั่งที่ 90/2545 ลงวันที่ 15 ตุลาคม 2545 เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ของรักษาการเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูฯ ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจไว้ และตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานจัดการหนี้ของเกษตรกรก็มิได้กำหนดไว้ในโครงสร้างอัตรากำลังของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูฯ มีคำสั่งที่ 105/2545 ลงวันที่ 4 พฤศจิกายน 2545 ให้ยกเลิกคำสั่ง 90/2545 มีคำสั่งที่ 116/2545 ลงวันที่ 26 พฤศจิกายน 2545 ว่าจ้างให้นายประวิทย์ จันทรักษา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการหนี้ของเกษตรกร อัตราเงินเดือน 60,000 บาท กรณีดังกล่าวนี้ ถือเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ของรักษาการเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูฯ ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และการจ้างครั้งนี้ไม่ได้มีการออกระเบียบและประกาศรับสมัครเผยแพร่ให้สาธารณชนได้รับทราบโดยทั่วกัน และการอนุมัติจ้างลูกจ้างรายนี้เป็นเพียงการปฏิบัติตามมติการประชุมคณะกรรมการบริหาร ครั้งที่ 17/2545 เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2545 ซึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะการจ้างลูกจ้างเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูฯ ที่จะอนุมัติหลักเกณฑ์การจ้างลูกจ้าง ดังนั้น รักษาการเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูฯ ได้ใช้อำนาจหน้าที่ในการจ้างนายประวิทย์ จันทรักษา เป็นการจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อกฎหมาย

2. การบริหารงานของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร

2.1 การแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ด้วยสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรประกาศให้มีการเลือกตั้งผู้แทนเกษตรกรทุกภูมิภาค จำนวน 20 คนเข้าไปเป็นคณะกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2545 โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครให้เป็นไปตามกฎกระทรวงกำหนดการแบ่งภูมิภาคและการเลือกตั้งผู้แทนเกษตรกร พ.ศ. 2544 ดังนี้

ข้อ 5. ผู้มีสิทธิรับสมัครเลือกตั้ง ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(1) เป็นสมาชิกองค์กรเกษตรกร “สมาชิกองค์กรเกษตรกร หมายความว่า เกษตรกร ซึ่งเป็นสมาชิกขององค์กรที่ได้ขึ้นทะเบียนต่อสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร”

กรณีนายสน รูปสูง เป็นสมาชิกองค์กรการเกษตรทำนางแมว อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่นจริงแต่ไม่มีรายชื่อไปขึ้นทะเบียนร่วมกับสมาชิกอื่นกับสมาชิกอื่นๆ เมื่อตรวจสอบรายชื่อจากแบบขึ้นทะเบียนและในฐานข้อมูลธนาคารกรุงไทยจำกัด (มหาชน) ปรากฏว่า ไม่มีรายชื่อ จึงถือว่าไม่มีสิทธิรับสมัครเลือกตั้งเป็นผู้แทนเกษตรกร และนายสนฯ ได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานคณะกรรมการบริหาร ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารกองทุนฯ ครั้งที่ 8/2545 เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2545 ซึ่งมีนายพิทักษ์ อินทรวินัยนันท์ รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานฯ และยังไม่มีการรับรองรายงานการประชุมและไม่มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร

กรณีนายผดุงศักดิ์ พื้นแสน ผู้ทรงคุณวุฒิสถาเกษตรศาสตร์และรักษาการในตำแหน่งเลขาธิการสำนักกองทุนฟื้นฟูฯ ซึ่งถือเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง ปรากฏว่า นายผดุงศักดิ์ พื้นแสน มีคุณวุฒิจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และยังไม่ปรากฏว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์ในผลงานทางวิชาการด้านเกษตรศาสตร์ และไม่มีหลักฐานยืนยันการประกอบอาชีพเกษตรกร จึงเห็นว่า นายผดุงศักดิ์ พื้นแสน มีคุณสมบัติที่ไม่น่าจะสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านเกษตรศาสตร์

ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูฯ บัญญัติให้องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารมีจำนวน 7 คนจึงครบองค์ประกอบ เนื่องจากบุคคลทั้งสองดังกล่าวข้างต้น มีคุณสมบัติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงถือว่าเป็นคณะกรรมการบริหารที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและมีผลทำให้องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารไม่ครบตามกฎหมาย และการใช้อำนาจในการบริหารจัดการเรื่องๆ ที่ผ่านมาในขณะที่ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูฯ ก็ย่อมมีชอบด้วยกฎหมายอาจจะเกิดความเสียหายแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง และส่งผลกระทบต่อประเทศชาติได้จึงควรที่จะต้องตรวจสอบและดำเนินคดีต่อไปตามกฎหมายแก่ผู้เกี่ยวข้องในการแต่งตั้งครั้งนี้

2.2 การแต่งตั้งนายผดุงศักดิ์ พันแสน ดำรงตำแหน่งรักษาการเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูฯ

คำสั่งที่ 8/2545 ลงวันที่ 30 กันยายน 2545 มีผลตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2545 เป็นต้นไป พบว่า มีประเด็นปัญหาในข้อกฎหมายที่จะใช้อำนาจในการบริหารสำนักงานกองทุนฟื้นฟูฯ ได้หรือไม่ ทั้งนี้หนังสือแจ้งคำสั่งศาล ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2544 คดีหมายเลขดำที่ 3918/2544 ศาลปกครองได้มีคำสั่งกำหนดวิธีการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ฟ้องคดี โดยให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งหมดระงับการดำเนินการ เพื่อจัดให้มีการคัดเลือก หรือการทำสัญญาจ้างเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมไว้ก่อนจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาในคดีนี้ ส่วนคำขอให้กำหนดมาตรการหรือวิธีการบรรเทาทุกข์ชั่วคราวอื่นนอกจากนี้ให้ยก โดยคำสั่งศาลมีผลทำให้นายสุริยนต์ บุญนาคคำ ยังคงดำรงตำแหน่งเป็นเลขาธิการสำนักงานกองทุนฯ ตามที่นายสุริยนต์ บุญนาคคำได้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครอง ดังนั้น ตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูฯ จึงควรจะเป็นของนายสุริยนต์ บุญนาคคำ จนกว่ามีคำพิพากษาถึงที่สุดที่ตัดสินให้นายสุริยนต์ บุญนาคคำพ้นจากตำแหน่ง แต่ปรากฏว่านายผดุงศักดิ์ พันแสน รักษาการเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูฯ ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ได้ใช้อำนาจอนุมัติค่าจ้างเงินเดือนของตนเอง ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2545 เป็นต้นมา มีผลทำให้กองทุนฟื้นฟูฯ ต้องสูญเสียงบประมาณในส่วนดังกล่าวไปแล้ว 360,000 บาท ซึ่งเงินเดือนของเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูฯ ควรจะต้องเก็บสำรองไว้ จนกว่าศาลปกครองมีคำพิพากษาเพื่อจะได้ดำเนินการจ่ายให้เลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูฯ ที่ชอบด้วยกฎหมายต่อไป พฤติกรรมของนายผดุงศักดิ์ พันแสน ดังกล่าวจะถือว่า จงใจใช้อำนาจหน้าที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ละเมิดอำนาจศาลทำให้รัฐเสียหาย ที่สมควรต้องตรวจสอบดำเนินคดีต่อไป

2.3 การอนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการ การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมยังไม่มี การอนุมัติการแต่งตั้งคณะกรรมการหลายคณะแต่มีการเบิกจ่ายเบี้ยประชุมไปเป็นจำนวนมาก ประกอบกับรายงานการประชุมสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรมมีข้อสังเกตว่า ผลการประชุมมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานที่จะก่อให้เกิดถึงความสำเร็จและประโยชน์ที่มีต่อประเทศชาติ รวมทั้งบุคคลเดียวกันได้เป็นคณะกรรมการในหลายคณะเกิดความซ้ำซ้อนและมีการเบิกเบี้ยประชุม อาทิ นายสน รูปสูง ประธานคณะกรรมการบริหารสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรม ได้เป็นอีก 4 ตำแหน่ง ดังนี้คือ

1. ประธานคณะกรรมการให้คำปรึกษาเลขาธิการ
2. ประธานคณะกรรมการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรเกษตรกรรม
3. ประธานคณะกรรมการให้คำปรึกษาคณะกรรมการบริหาร
4. คณะทำงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์และโครงสร้างการบริหารงาน

คณะกรรมการมีการเบิกจ่ายค่าเบี้ยประชุม ค่าเดินทาง ค่าอาหาร ค่ารับรองเป็นจำนวนมาก จึงเป็นการเบียดบังงบประมาณรายจ่ายในหมวดต่างๆ ซึ่งจะมีผลกระทบทำให้ภารกิจของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูฯ ไม่เป็นไปตามแผนและให้บรรลุเป้าหมายได้ ทั้งนี้ สำนักงานกองทุนฟื้นฟูฯ และสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ได้ตรวจพบว่า มีการใช้งบประมาณสำหรับการประชุมสูงเกินความจำเป็น

3. การใช้งบประมาณของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร

การตรวจสอบพบว่า สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรมีการใช้จ่ายงบประมาณเป็นจำนวนมากไปกับกิจกรรมต่างๆ ที่ตรวจพบและเป็นข้อสังเกตที่สำคัญ คือ

- 1) การจ้างลูกจ้างชั่วคราวรายวัน และรายเดือน
- 2) การจัดทำโครงการประชาสัมพันธ์ร่างยุทธศาสตร์กองทุนพร้อมแต่งตั้ง

คณะกรรมการหลายคณะ

3) การจ้างผู้อำนวยการสำนักจัดการหนี้ของเกษตรกร และผู้เชี่ยวชาญจัดการหนี้ของเกษตรกร

4) การใช้จ่ายสำหรับการเบิกค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พัก ค่าพาหนะ และค่าเบี้ยประชุม คณะทำงานที่มีจำนวนมาก

จึงทำให้รัฐสูญเสียงบประมาณเป็นจำนวนมากและเบิกเงินในส่วนของเงินทุนที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นจำนวนเงิน 1,800 ล้านบาท นำไปใช้ในการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนฟื้นฟูฯ เป็นจำนวน 22.2 ล้านบาท ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือว่าเป็นการใช้งบประมาณไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์จัดตั้งระเบียบและกฎหมายตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร พ.ศ. 2542 และจงใจใช้อำนาจที่ขัดต่อกฎหมาย

ค. ผลการพิจารณาศึกษาปัญหาของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

1. คณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ควรทบทวนแก้ไขปัญหาการบริหารงานของคณะกรรมการบริหารในการบริหารของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูฯ และให้ความสำคัญในการประชุมเพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายควบคุมการบริหาร การออกระเบียบข้อบังคับ การให้คำปรึกษา สนับสนุนหรือแก้ไขปัญหาคำเนินการของกองทุนฟื้นฟูฯ เพื่อเกิดประโยชน์แก่เกษตรกรตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติฉบับนี้อย่างแท้จริง

2. พระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร พ.ศ. 2542 กฎระเบียบข้อบังคับ และวิธีปฏิบัติต่างๆ ยังมีจุดอ่อนทำให้การบริหารงาน การปฏิบัติงานในธุรกรรมทางการเงินมีปัญหา ดังนั้น รัฐบาลหรือประธานคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร สมควรที่จะปรับปรุงพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูฯ กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่ยังมีช่องว่างในการปฏิบัติ เพื่อป้องกัน

การใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

3. พระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร พ.ศ. 2542 และกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ วิธีปฏิบัติต่างๆ ได้ให้คณะกรรมการและคณะกรรมการบริหารมีอำนาจในการบริหารจัดการเพื่อความยืดหยุ่นคล่องตัวต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจของกองทุนฟื้นฟูฯ ให้บรรลุเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพโดยต้องสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติของทางราชการ แต่ข้อเท็จจริงการบริหารจัดการโดยคณะกรรมการบริหารและรักษาการเลขาธิการฯ ปฏิบัติงานยังไม่ถูกต้องตามกฎหมาย กฎ ระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ดังนั้น ควรดำเนินการติดตามหาบุคคลที่กระทำความผิดมาชดใช้ความเสียหายคืนแก่รัฐและดำเนินคดีตามความผิดในทางแพ่งและคดีอาญาต่อไป

ง. ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

1. รัฐบาลต้องแต่งตั้งคณะทำงานขึ้นเพื่อพิจารณาสอบสวนความผิดของผู้บริหารที่มีคุณสมบัติที่ไม่ถูกต้องและบริหารงานที่ไม่ชอบด้วยกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ และเอื้อผลประโยชน์ให้แก่พวกพ้องทำให้ประเทศชาติเสียหาย แล้วดำเนินการส่งเรื่องให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน หากพบว่ากระทำความผิดจริงให้ลงโทษทางวินัยและดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและอาญาและให้ชดใช้ความเสียหายคืนแก่ประเทศชาติ

2. ดำเนินการแก้ไขปัญหาของพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูฯ กฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ คือ

1) ระบบบริหารภายในองค์กรยังไม่ชัดเจนในเรื่องการบริหารงานบุคคล งบประมาณ หน้าที่ความรับผิดชอบ การประสานงานระหว่างผู้บริหาร พนักงาน ขององค์กร ทั้งส่วนกลางและภูมิภาคควรปรับปรุงให้มีความชัดเจน ถูกต้องมากขึ้น

2) การบริหารงานกองทุนฟื้นฟูฯ ผู้บริหารและพนักงานส่วนใหญ่ยังขาดความชำนาญในการปฏิบัติงานไม่มีแผนแม่บทและแผนปฏิบัติงานขององค์กรที่ชัดเจน ควรแก้ไขเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพและสามารถแก้ไขปัญหาเกษตรกรได้อย่างรวดเร็ว

3) กระบวนการสรรหาเลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟูฯ จะต้องรับบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารมีประสบการณ์การทำงาน มีความเป็นกลางและโปร่งใสโดยประกาศรับสมัครจากบุคคลทั่วไปให้คณะกรรมการ และคณะกรรมการบริหารเป็นผู้พิจารณาตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัคร จัดลำดับการสรรหาก่อนเสนอรายชื่อผู้สมัคร เนื่องจากเลขาธิการต้องทำงานร่วมกับคณะกรรมการ และคณะกรรมการบริหาร จึงควรให้มีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาสรรหาเลขาธิการด้วย

4) เชื่อมโยงการปฏิบัติงานระหว่างพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูฯ กับนโยบายของรัฐบาลในเรื่องโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพัก

ชำระหนี้ โครงการกองทุนหมู่บ้าน โครงการเพิ่มศักยภาพชุมชนด้านเกษตร โดยให้มีการฝึกอบรมวิทยากรเพื่อชี้แจงแนวทางเสนอแผนงาน โครงการแก่เกษตรกรเพื่อรวมโครงการฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

5) ให้มีฐานข้อมูลที่ถูกต้องมีหลักเกณฑ์การแก้ไขข้อผิดพลาดเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติให้แก่สำนักงานส่วนกลางและสำนักงานสาขาหรือเตรียมจัดทำการประชุมสัมมนาให้องค์กรต่างๆ ได้ทราบถึงการขึ้นทะเบียนองค์กรเกษตรกรให้ครอบคลุมทุกองค์กรเกษตรกรที่ได้รับอนุญาตไว้ในพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร โดยความโปร่งใส

6) การควบคุมสัดส่วนของแผนงานและโครงการแต่ละประเภท การจัดสรรเงินสนับสนุนแผนงานและโครงการต่างๆ ควรมีการควบคุมสัดส่วนการใช้เงินเกี่ยวกับการผลิตประเภทต่างๆ โดยคำนึงถึงความหลากหลายเพื่อให้เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรชนิดต่างๆ ได้รับสนับสนุนอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ การสนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตรแต่ละชนิดต้องคำนึงถึงการควบคุมปริมาณการผลิตสินค้าเกษตรด้วย เพื่อไม่ให้สินค้าเกษตรชนิดนั้นล้นตลาด มีผลทำให้ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ และสร้างปัญหาทางด้านเศรษฐกิจแก่เกษตรกรต่อกันเป็นวัฏจักร

3. การตรวจสอบผลการดำเนินงานของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรพบว่า มีการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินโดยไม่มีผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและเกษตรกร ทั้งยังไม่อาจจะสามารถสนองตอบต่อเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรได้ หากปล่อยให้คณะกรรมการบริหารดำเนินการต่อไปโดยไม่มีการแก้ไขปรับปรุง และมีมาตรการทางกฎหมายกำกับแล้วคงจะทำให้ประเทศชาติได้รับความเสียหาย จึงเสนอให้ประธานคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกรัฐมนตรี) พิจารณาสั่งการให้ระงับการทำธุรกรรมในสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร เพื่อเป็นการระงับความเสียหายของประเทศชาติที่จะขยายออกไปและให้ตรวจสอบพฤติกรรมของผู้บริหารและพนักงานกองทุนฟื้นฟูฯ หากพบมูลความผิดให้ดำเนินการลงโทษทางวินัย ทางแพ่งและทางอาญา และให้ชดเชยความเสียหายคืนแก่แผ่นดิน

4. ตามบทบัญญัติพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร พ.ศ. 2542 พบว่า ให้กองทุนฯ เป็นนิติบุคคลตามมาตรา 5 และไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามมาตรา 10 ทำให้พนักงานของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูฯ จึงไม่ได้เป็นข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ดังนั้น การบริหารงานและการดำเนินงานในธุรกรรมทางการเงินจึงไม่เข้าข่ายของการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับวินัยข้าราชการหรือระเบียบการเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งทำให้พนักงานกองทุนฟื้นฟูฯ ไม่ต้องเคร่งครัดต่อกฎระเบียบของราชการทำให้การใช้งบประมาณไม่ค่อยจะระมัดระวังเท่าที่ควรและใช้อย่างไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงต่อประเทศชาติ

จ. ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้ประสานงานให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเข้าทำการตรวจสอบการใช้งบประมาณของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร และรายงานให้คณะกรรมการฯ ทราบโดยด่วน ให้คณะกรรมการฯ เสนอรายงานดังกล่าวให้วุฒิสภাজัดตั้งคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อพิจารณารายละเอียดพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรในมาตราที่มีปัญหาเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ ของกองทุนฟื้นฟูฯ ตลอดจนเรื่องอื่นใดที่เห็นว่า ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงเพื่อเสนอต่อรัฐบาลให้พิจารณาต่อไป และได้มีหนังสือด่วนที่สุดแจ้งให้ฝ่ายบริหาร รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) ในฐานะประธานคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูฯ เพื่อพิจารณาดำเนินการแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน และขณะเดียวกันได้นำสำเนาหนังสือด่วนที่สุด เรียนรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายเนวิน ชิดชอบ) ในฐานะประธานคณะอนุกรรมการเปรยยุทธศาสตร์เป็นแผนงานและโครงการและพิจารณาร่างแก้ไขระเบียบของคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ให้ดำเนินการแก้ไขอย่างรีบด่วนและคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา สรุปผลพิจารณาเรื่องนี้นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการต่อไป

3.9 โครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ¹⁰

1. **ความเป็นมา** ด้วยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีหนังสือที่ นร 0204/6871 ลงวันที่ 17 กรกฎาคม 2544 แจ้งวุฒิสภาว่า คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2544 ได้ลงมติดังนี้

(1) รับทราบรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม เรื่อง โครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะและข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ

(2) โดยคณะรัฐมนตรีได้มอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงอุตสาหกรรมรับไปพิจารณาดำเนินการแล้ว รายงานผลต่อคณะรัฐมนตรีด้วย

เมื่อระยะเวลาได้ล่วงเลยไปนานแล้ว วุฒิสภาก็ยังไม่ทราบผลการดำเนินงานแต่ประการใด ประกอบกับได้มีราษฎรร้องเรียนต่อนายเจริญ ยังประกาศ สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดสมุทรปราการ ขอทราบผลดังกล่าวด้วย ในการนี้ นายเจริญฯ จึงได้ยื่นญัตติต่อที่ประชุมวุฒิสภาเมื่อวันที่ 17 มกราคม 2545 ขอแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาและติดตามตรวจสอบปัญหาความไม่ชอบมาพากลในโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ และเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2545 ที่ประชุมวุฒิสภาได้มีมติเห็นชอบและแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว

ด้วยสาเหตุนี้ คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาและติดตามตรวจสอบโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ จึงเริ่มดำเนินการและมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาติดตาม ตรวจสอบประเด็นปัญหาสามส่วนคือ ด้านกฎหมาย ด้านวิศวกรรม และด้านสิ่งแวดล้อม โดยได้เชิญราษฎรผู้ร้องเรียนและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมาชี้แจง ตลอดจนพิจารณาเอกสารที่เกี่ยวข้องด้วยแล้วและสรุปข้อเท็จจริงได้ดังนี้

2. ข้อเท็จจริงเบื้องต้นของโครงการ

2.1 เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2536 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เร่งกำหนดให้ท้องที่เขตจังหวัดสมุทรปราการเป็นเขตควบคุมมลพิษโดยเร็ว

¹⁰วุฒิสภา, “หนังสือที่ สว 0009/(ร 24), เรื่อง การตรวจสอบโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ,” 27 มีนาคม 2546.

2.2 กรมโยธาธิการได้ว่าจ้าง บริษัท พอล คอนซัลแตนท์ จำกัด สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย และบริษัท วอเตอร์ แอนด์ เอ็นไวรอนเม้นท์ คอนซัลแตนท์ จำกัด ให้สำรวจศึกษาความเหมาะสมระบบระบายน้ำและบำบัดน้ำเสียสำหรับจังหวัดสมุทรปราการฝั่งตะวันออก และบริษัทที่ปรึกษาได้เสนอรายงานการศึกษาวางแผนหลักให้กรมโยธาธิการตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2536 ส่วนฝั่งตะวันตกกรมโยธาธิการยังจำได้ว่าจ้างให้บริษัท พอล คอนซัลแตนท์ จำกัด และบริษัท ครีเอทีฟ เทคโนโลยี จำกัด ให้สำรวจศึกษาความเหมาะสมระบบระบายน้ำและบำบัดน้ำเสียสำหรับจังหวัดสมุทรปราการฝั่งตะวันตก และที่ปรึกษาได้เสนอรายงานการศึกษาวางแผนหลักให้กรมโยธาธิการตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ.2537 แล้ว

2.3 เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2536 คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้มีมติในคราวการประชุม ครั้งที่ 6/2536 กำหนดให้ท้องที่เขตจังหวัดสมุทรปราการเป็นเขตควบคุมมลพิษ

2.4 เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2538 คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้มีมติในคราวการประชุมครั้งที่ 6/2538 เห็นชอบแผนงานโครงการจัดการน้ำเสียในเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ โดยฝั่งตะวันออกให้ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่ตำบลบางปูใหม่และฝั่งตะวันตกให้ก่อสร้างที่ตำบลบางปลา

2.5 กรมควบคุมมลพิษโดยการสนับสนุนทางการเงินจากธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชียได้ตกลงว่าจ้าง บริษัท มอนต์โกเมอรี่ วัตสัน (เอเชีย) บริษัท ซีเทค อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด และบริษัท เซาท์อีสต์ เอเชีย เทคโนโลยี จำกัด เป็นที่ปรึกษาให้ร่วมกันทำการศึกษาวิจัยถึงความเป็นไปได้เพื่อก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ โดยกลุ่มที่ปรึกษาได้เสนอแนะทางเลือกเกี่ยวกับการก่อสร้างระบบระบายน้ำและบำบัดน้ำเสียไว้ 13 ทางเลือก โดยทางเลือกหนึ่งคือก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียสำหรับฝั่งตะวันออกที่ตำบลบางปูใหม่และฝั่งตะวันตกที่ตำบลบางปลา สำหรับการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียในพื้นที่บริเวณตำบลคลองด่าน ไม่สมควรดำเนินการเพราะเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำป่าชายเลน จะทำให้วงเงินการลงทุนเพิ่มขึ้นสูงมากและไม่คุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจและสังคมจิตวิทยา

2.6 เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2538 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบกับข้อเสนอของกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (กรมควบคุมมลพิษ) ให้ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมสำหรับฝั่งตะวันออกที่ตำบลบางปูใหม่และฝั่งตะวันตกที่ตำบลบางปลา ในวงเงิน 13,612 ล้านบาท โดยคณะรัฐมนตรีมีข้อสังเกตในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมดังนี้

(1) ควรจะรวมแผนงานโครงการแก้ไขปัญหาปัญหาน้ำเสียชุมชน จังหวัดสมุทรปราการของกรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย และโครงการก่อสร้างระบบน้ำเสียอุตสาหกรรมที่สุข

สวัสดิ์ ของกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม เข้าไว้ในแผนงาน/โครงการจัดการน้ำเสียในเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปในลักษณะผสมผสานโดยให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (กรมควบคุมมลพิษ) กรมโยธาธิการ กรมโรงงานอุตสาหกรรม และจังหวัดสมุทรปราการ ร่วมกันพิจารณารายละเอียดทางเทคนิคโดยรับแนวคิด (Concept) และผลการออกแบบรายละเอียดที่กรมโยธาธิการและกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้ศึกษาไว้แล้ว มาใช้เป็นพื้นฐานในการออกแบบก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีค่าใช้จ่ายต่ำสุด แต่มีประสิทธิภาพสูงสุด

(2) การว่าจ้างแบบเหมารวม (Turn Key) เพื่อการออกแบบรวมการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย ควรใช้วิธีประกวดราคา และแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการจัดจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้มีอำนาจการสั่งจ้างและให้ใช้สัญญาจ้างตามตัวอย่างสัญญาทำระเบียบพัสดุฯ

(3) เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ในการจัดหาที่ดินตามแผนงานโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ควรให้มีผู้แทนสำนักงานกลางประสานการจัดหาที่ดินเพื่อกิจการของรัฐ กรมที่ดินร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นด้วย

(4) ขอให้มีการประสานการปฏิบัติอย่างใกล้ชิดระหว่างกรมโยธาธิการและกรมควบคุมมลพิษ เพื่อมิให้เกิดปัญหาดังกล่าวและซ้ำซ้อนเกี่ยวกับพื้นที่โครงการ เพราะคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2537 อนุมัติในหลักการให้กรมโยธาธิการดำเนินการตามโครงการแก้ไขปัญหาน้ำเสียลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาจำนวน 15 พื้นที่ ในวงเงินประมาณ 19,500 ล้านบาท

2.7 เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2539 อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ ได้มีหนังสือที่ วว.0302/6677 ลงวันที่ 6 ธันวาคม 2539 ถึงผู้มิคุณสมบัติเหมาะสมที่มีสิทธิเข้าประกวดราคาโครงการออกแบบโรงก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก แต่กรมควบคุมมลพิษประสงค์จะให้เสนอราคาเพื่อก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียเพียงแห่งเดียว

2.8 เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2540 ที่ประชุมของคณะรัฐมนตรีมีมติตามข้อเสนอของกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เห็นชอบในหลักการปรับปรุงวิธีการก่อสร้างและวงเงินจากเดิมจำนวน 13,612 ล้านบาท เป็นจำนวน 22,955 ล้านบาท

2.9 ต่อมาเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2540 คณะรัฐมนตรีโดยข้อเสนอของสำนักงบประมาณ ตามนัยหนังสือสำนักงบประมาณ ที่ นร. 0412/30204 ลงวันที่ 31 กรกฎาคม 2540 เห็นชอบกับผลการ

ประกวดราคาของกรมควบคุมมลพิษในวงเงิน 22,949,984,020 บาท (สองหมื่นสองพันเก้าร้อยยี่สิบเก้าล้านเก้าแสนแปดหมื่นสี่พันยี่สิบบาท)

2.10 ให้ดำเนินการว่าจ้างในวงเงินดังกล่าว โดยว่าจ้างดำเนินการเพียงสัญญาเดียว กล่าวคือ ให้ว่าจ้างออกแบบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ฟังตะวันออกและฟังตะวันตกเข้าไว้ด้วยกัน

2.11 โดยให้ยกเลิกโครงการฟังตะวันตก ที่ตำบลบางปลาгодให้เหลือเพียงระบบบำบัดน้ำเสียฟังตะวันออกเพียงแห่งเดียว และรวบรวมน้ำเสียจากฟังตะวันตกมาบำบัดที่ฟังตะวันออก โดยใช้วิธีทำท่อลอดใต้แม่น้ำเจ้าพระยามาต่อเข้ากับระบบบำบัดฟังตะวันออก

3. การทำสัญญาจ้างออกแบบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ

3.1 กรมควบคุมมลพิษมีหนังสือที่ วว 0302/1446 ลงวันที่ 14 มีนาคม 2540 ขอความร่วมมือจากสำนักงานอัยการสูงสุดให้ตรวจพิจารณาร่างสัญญาจ้างเหมาออกแบบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย เขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ฟังตะวันออกและฟังตะวันตก ต่อมา สำนักงานอัยการสูงสุดได้มีหนังสือที่ อส 0017/12247 ลงวันที่ 15 สิงหาคม 2540 แจ้งว่าได้ตรวจร่างสัญญาจ้างเหมาออกแบบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย เขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ฟังตะวันออกและฟังตะวันตก โดยมีข้อสังเกตว่า สำนักงานอัยการสูงสุดได้ตรวจพิจารณา Appendix to tender เพียง Attachment no.1 ดังนั้น กรมควบคุมมลพิษจะต้องดำเนินการให้ Attachment อื่น (ถ้ามี) มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับร่างสัญญานี้ด้วย

3.2 กรมควบคุมมลพิษลงนาม สัญญาเลขที่ 75/2540 เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2540 ว่าจ้างกลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG ให้ดำเนินงานตามโครงการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ

4. ประเด็นปัญหา

4.1 การไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี

หลังจากที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้ดำเนินงานตามโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการแล้ว กรมควบคุมมลพิษไม่เคยดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2538 ในส่วนที่ให้ประสานงานระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแต่อย่างใด ทั้ง ๆ ที่ผู้แทนกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (กรมควบคุมมลพิษ) รับว่ายินดีจะร่วมพิจารณารายละเอียดทางเทคนิคกับกรมโยธาธิการและกรมโรงงานอุตสาหกรรม โดยรับเอาแนวคิด (Concept) และผลการออกแบบรายละเอียดที่หน่วยงานดังกล่าวได้ศึกษาไว้แล้ว มาใช้เป็นพื้นฐานในการออกแบบก่อสร้างระบบรวมน้ำเสีย เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีค่าใช้จ่ายต่ำ

สุดแต่มีประสิทธิภาพสูงสุด ตามนัยหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร.0212/1905/พ. ลงวันที่ 12 ตุลาคม 2538 เพราะ

(ก) กรมโรงงานอุตสาหกรรมมีหนังสือ ค่วนที่สุด ที่ อก 0413/8441 ลงวันที่ 11 กันยายน 2545 แจ้งว่าได้จัดซื้อที่ดินจำนวน 32 ไร่ ซึ่งได้จัดซื้อไว้ในปี 2537 เพื่อเป็นที่ตั้งของโครงการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมสุขสวัสดิ์ ปัจจุบันยังไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ใด กรมโรงงานอุตสาหกรรมมิได้รับการติดต่อประสานแผนงานจากกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับโครงการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียจังหวัดสมุทรปราการ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2538 แต่อย่างใด

(ข) กรมโยธาธิการได้มีหนังสือที่ มท 0717/0502 ลงวันที่ 11 พฤศจิกายน 2545 แจ้งว่ากรมโยธาธิการไม่ได้มีการจัดซื้อที่ดินเพื่อเป็นที่ตั้งของโครงการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียของจังหวัดสมุทรปราการและไม่ได้รับติดต่อประสานแผนงานจากกรมควบคุมมลพิษในโครงการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียจังหวัดสมุทรปราการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2538 แต่อย่างใด

ความเห็น

เห็นว่ากรมควบคุมมลพิษไม่ได้ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่ให้

1. ประสานงานกับกรมโรงงานอุตสาหกรรมและกรมโยธาธิการเพื่อรวมแผนงานการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียของกรมโยธาธิการ และของกรมโรงงานอุตสาหกรรมไว้ในแผนงานโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปในลักษณะผสมผสาน

2. ร่วมกับกรมโยธาธิการ กรมโรงงานอุตสาหกรรมและจังหวัดสมุทรปราการพิจารณารายละเอียดทางเทคนิคโดยรับแนวคิด (Concept) และผลการออกแบบรายละเอียดที่กรมโยธาธิการและกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้ศึกษาไว้แล้วมาใช้เป็นพื้นฐานในการออกแบบก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีค่าใช้จ่ายต่ำสุดแต่มีประสิทธิภาพสูงสุด

ทั้งนี้ คณะกรรมการวิสามัญฯ มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า

ก) มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2538 อนุมัติให้มีการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการทั้งฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก แต่ปรากฏว่าการดำเนินงานของกรมควบคุมมลพิษเพื่อยุบรวมระบบบำบัดน้ำเสียทั้งสองฝ่ายเข้าด้วยกัน เป็นไปอย่างไม่เหมาะสมเพราะได้ดำเนินการไปก่อนที่คณะรัฐมนตรีจะเห็นชอบ เพราะกรมควบคุมมลพิษได้มีหนังสือที่ วว 0302/6677 ลงวันที่ 6 ธันวาคม 2539 ถึงผู้มีส่วนรับผิดชอบที่เหมาะสมที่มีสิทธิเข้าประกวดราคา โครงการออกแบบก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียฝั่งตะวันออก

และฝั่งตะวันตก เขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ดังอาจจะสรุปสาระสำคัญได้ว่ากรมควบคุมมลพิษไม่ประสงค์จะให้มีการเสนอราคา เพื่อก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียที่ฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก แต่กรมควบคุมมลพิษประสงค์จะให้มีการเสนอราคาเพื่อก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียเพียงแห่งเดียวซึ่งเป็นเวลาก่อนที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจะได้มีมติเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2540 และก่อนที่คณะรัฐมนตรีจะได้มีมติเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2540 เห็นชอบให้ยุบรวมระบบบำบัดน้ำเสียทั้งสองฝั่งเข้าด้วยกัน

ข) การขอยุบรวมระบบบำบัดน้ำเสียฝั่งตะวันออกและตะวันตกเข้าด้วยกันมีพฤติการณ์ไม่เหมาะสม เนื่องจากกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม โดยข้อเสนอของกรมควบคุมมลพิษได้มีหนังสือที่ วว 0302/10394 ลงวันที่ 1 สิงหาคม 2540 เสนอผลการประกวดราคาโครงการก่อสร้างระบบรวบรวมน้ำเสียในจังหวัดสมุทรปราการฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตกให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา แต่หนังสือที่ วว. 0302/10394 ลงวันที่ 1 สิงหาคม 2540 ไม่ได้ขออนุมัติเพื่อยุบรวมการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตกเข้าด้วยกัน ทั้ง ๆ ที่การขอยุบรวมการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียทั้งสองฝั่งเข้าด้วยกันเป็นประเด็นสำคัญซึ่งกรมควบคุมมลพิษควรจะกล่าวให้ชัดเจนในหนังสือที่ วว. 0302/20394 ลงวันที่ 1 สิงหาคม 2540 ที่เสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาแต่กรมควบคุมมลพิษกลับนำข้อเสนอขอยุบรวมการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียทั้งสองฝ่ายเข้าด้วยกันไปใส่ไว้ในสิ่งที่ส่งมาด้วยหมายเลข 3 ของหนังสือดังกล่าว

4.2 การคัดเลือกผู้รับจ้างไม่เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ

พ.ศ. 2535

ข้อเท็จจริง

เนื่องจากการดำเนินงานตามโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ เหลือผู้เข้าประกวดราคาคือ กลุ่มบริษัท NVPSKG เพียงรายเดียว เพราะกลุ่มบริษัท MARUBENI ขอดอนตัว คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาคือ นายศิริชัย ไพโรจน์บริบูรณ์ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ นายสมิทธิ์ ปาลวัฒน์วิไชย ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ นางสาวรัตนจิตต์ ณรงค์วิทย์ ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง นายชนินทร์ ทองธรรมชาติ กับ นายชานัน ติระนัตต์ เจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษมีหนังสือที่ กจน 0678/2540 ลงวัน 1 เมษายน 2540 เสนอความเห็นต่อนายปกิจ ภิระวานิช อธิบดีกรมควบคุมมลพิษในขณะนั้นว่า

“เห็นสมควรที่จะดำเนินการประกวดราคาโครงการออกแบบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย เขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตกต่อไปโดยไม่ต้องยกเลิกการประกวดราคา เพราะหากยกเลิกการประกวดราคาจะเป็นการเสียหายแก่

ทางราชการ เนื่องจากโครงการนี้เป็นโครงการเงินกู้ซึ่งรัฐบาลไทยได้ลงนามกับธนาคารเพื่อการ
พัฒนาแห่งเอเชีย เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2539 ซึ่งมีข้อผูกพันที่ต้องนำเงินกู้มาใช้ในโครงการในช่วง
ระยะเวลาต่าง ๆ เป็นจำนวนเงินไม่ต่ำกว่าที่กำหนด ซึ่งหากใช้เงินไม่ทันรัฐบาลไทยจำเป็นต้องเสีย
ค่า commitment charge ในอัตราร้อยละ 0.75 ของวงเงินที่นำมาใช้ไม่ทัน ทั้งนี้ หากทำการประกวด
ราคาใหม่จะทำให้การดำเนินงานล่าช้าไปไม่ต่ำกว่า 1 ปี โดยประเมินจากประสบการณ์ของการ
ประกวดราคาปัจจุบัน (นับตั้งแต่วันที่ขายเอกสารประกวดราคาเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2539 จนถึง
ระยะเวลาที่คาดว่าจะลงนามในสัญญา คือ เดือนมิถุนายน 2540) เพราะระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ข้อ 51 กำหนดไว้ว่าเมื่อคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา ได้
พิจารณาตามข้อ 50 (1) แล้วปรากฏว่ามีผู้เสนออราคารายเดียวหรือผู้มีเสนอราคาหลายราย แต่ถูกต้อง
ตรงตามรายละเอียดและเงื่อนไขที่กำหนดในเอกสารประกวดราคาเพียงรายเดียว โดยปกติให้เสนอ
หัวหน้าส่วนราชการยกเลิกการประกวดราคาค้างครั้งนั้น แต่ถ้าคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวด
ราคาเห็นว่า มีเหตุผลสมควรที่จะดำเนินการต่อไปโดยมีต้องยกเลิกการประกวดราคา ก็ให้
ดำเนินการตามข้อ 50 (2) โดยอนุโลม”

ซึ่งต่อมานายปกติ กิระวานิช ได้เห็นชอบกับข้อเสนอของคณะกรรมการพิจารณา
ผลการประกวดราคาดังกล่าวข้างต้น เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2540

นายวรพันธุ์ เข็นทรัพย์ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ซึ่งแจ้งต่อคณะอนุกรรมการฯ ด้าน
กฎหมายเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2545 ว่าหากมีผู้เข้าเสนออราคารายเดียว การจะยกเลิกการประกวดราคา
หรือดำเนินการประกวดราคาต่อไปเป็นดุลยพินิจของหัวหน้าส่วนราชการแต่ละแห่ง การที่กรม
ควบคุมมลพิษไม่ยกเลิกการประกวดราคาเพื่อดำเนินการตามโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุม
มลพิษจังหวัดสมุทรปราการ โดยอาศัยเหตุผลว่า “หากยกเลิกการประกวดราคา จะเป็นการเสียหาย
แก่ทางราชการ เนื่องจากโครงการนี้เป็นโครงการเงินกู้ ซึ่งรัฐบาลไทยได้ลงนามกับธนาคารเพื่อการ
พัฒนาแห่งเอเชีย เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ.2539 ซึ่งมีข้อผูกพันที่ต้องนำเงินกู้มาใช้ในโครงการ
ในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ เป็นจำนวนเงินไม่ต่ำกว่าที่กำหนด ซึ่งหากใช้เงินไม่ทันรัฐบาลไทย
จำเป็นต้องเสียเงินค่า commitment charge ในอัตราร้อยละ 0.75 ของวงเงินที่นำมาใช้ไม่ทัน ทั้งนี้
หากทำการประกวดราคาใหม่ จะทำให้การดำเนินงานล่าช้าไปไม่ต่ำกว่า 1 ปี” น่าจะเป็นไปตาม
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535

ความเห็น

เห็นว่า แม้การคัดเลือกผู้รับจ้างจะเป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย
การพัสดุ พ.ศ.2535 ข้อ 51 แต่การดำเนินงานตามโครงการนี้มีวงเงินค่าจ้างจำนวนมาก ชอบที่ผู้

ว่าจ้างจะต้องกลั่นกรองสรรหาผู้รับจ้างจากหลายรายและทำการต่อรองเงื่อนไขกับเจ้าของเงินกู้ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

4.3 การนำที่ป่าชายเลนมาออกเป็นโฉนดเลขที่ 15528 โฉนดเลขที่ 15565 และการซื้อที่ดินทั้งสองโฉนดโดยไม่ชอบ

ข้อเท็จจริง

แผนที่มาตราส่วน 1 : 50,000 ซึ่งกรมแผนที่ทหารได้จัดทำขึ้นโดยวิธีโฟโตแกรมเมตริก จากภาพถ่ายทางอากาศที่ถ่ายเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2524 แสดงลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่ตำบลคลองด่าน ว่าเป็นพื้นที่ลุ่มชายทะเล ถัดจากชายทะเลเป็นป่าชายเลน ถัดจากป่าชายเลนเป็นพื้นที่ลุ่มมีน้ำท่วมขัง

หนังสือเรื่องป่าชายเลน นิเวศวิทยาและการจัดการ จัดพิมพ์ครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2541 ซึ่งเขียนโดยนายสนธิ อักษรแก้ว อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หน้า 75 ข้อ 4.3 ระบุไว้ชัดเจนว่า “ป่าชายเลนเป็นสังคมพืชที่ขึ้นอยู่บริเวณริมชายฝั่งทะเลที่มีกระแสน้ำขึ้นลงอยู่เสมอ” ประกอบกับศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาที่ 1842/2522 ตัดสินไว้ว่า ที่ดินซึ่งน้ำทะเลท่วมถึงเป็นที่ชายตลิ่ง เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกัน

ภาพถ่ายบริเวณโฉนดที่ดินเลขที่ 15528 ได้แสดงให้เห็นโฉนดเลขที่ 15565 ซึ่งนายเฉลา ทิมทอง ได้ถ่ายไว้เมื่อเดือนธันวาคม 2542 ซึ่งเป็นช่วงเวลาก่อนที่กรมควบคุมมลพิษจะเข้าไปก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่ตำบลคลองด่าน แสดงให้เห็นว่าที่ดินตามโฉนดเลขที่ 15528 และที่ดินโฉนดเลขที่ 15565 เป็นป่าชายเลนและมีป่าของกรมควบคุมมลพิษปักประกาศว่า “เขตราชการห้ามบุกรุก”

นายนิพิฐ อริยวงศ์ ธรนารักษ์จังหวัดสมุทรปราการ มีหนังสือที่ 4154/2331 ลงวันที่ 21 กันยายน 2544 รายงานผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการว่า ที่ดินโฉนดเลขที่ 15528 (เนื้อที่ตามโฉนด 148 ไร่ 54 ตารางวา) ยังไม่เคยมีการเข้าทำประโยชน์มีดินไม้โกงกาง ต้นเสม็ดขึ้นทั้งแปลง การรังวัด สอดเขตพบหลักเขตที่ดินทางด้านทิศเหนือ จำนวน 7 หลัก ด้านทิศเหนือ-ด้านทิศตะวันออก หลักเขตบางส่วนสูญหาย เนื่องจากพังเป็นคลองในเขตโฉนดที่ดินและมีคลองเดินเรือผ่านกลางแปลง ด้านทิศใต้พังลงทะเลเป็นบางส่วน ไม่สามารถนำรังวัดปักเขตได้ ซึ่งนายวงศ์ เลิศไพศาล รองผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ ได้มีคำสั่งในหนังสือฉบับดังกล่าวเห็นชอบกับข้อเสนอของนายนิพิฐ อริยวงศ์ ธรนารักษ์จังหวัดสมุทรปราการ

นายปิ่น เปล่งผิว ผู้แทนธรนารักษ์ จังหวัดสมุทรปราการ ให้ถ้อยคำกับเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ สาขาบางพลี เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2544 ขอยกเลิกคำขอรังวัดสอดเขตที่ดินโฉนดเลขที่ 15528 ตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยอ้างเหตุผลว่ากรมควบคุมมลพิษยังมิได้เข้าทำประโยชน์หรือก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย หรือสิ่งปลูกสร้างอื่นใดใน

ที่ดินแปลงดังกล่าว ที่ดินมีต้นไม้โกงางขึ้นแซมทั้งแปลง หลักเขตแนวเขตด้านทิศเหนือยังคงอยู่เนื่องจากพังเป็นคลอง และในที่ดินแปลงนี้ บริเวณของกลางแปลงที่ดินมีคลองตัดผ่าน โดยมีเรือเข้า-ออกสู่ทะเล ทำให้บริเวณปากคลองด้านทิศทะเลพังลงทะเลเป็นบริเวณกว้างประมาณเนื้อที่หลายไร่จนไม่สามารถทำการรังวัดต่อไปได้

ภาพถ่ายแสดงภูมิประเทศบริเวณโฉนดที่ดินเลขที่ 15528 ซึ่งนายเฉลา ทิมทอง ถ่ายไว้เมื่อเดือนธันวาคม 2542 จึงสอดคล้องกันรายงานของนายนิพัทธ์ อริยวงศ์ ตามหนังสือที่ 4154/2331 ลงวันที่ 21 กันยายน 2544 และถ้อยคำของนายปิ่น เปล่งผิว ผู้แทนธารักษ์ จังหวัดสมุทรปราการ ที่ให้ไว้กับเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ สาขาบางพลี เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2544

การที่นายสมมาตร คลมินทร์ ได้ออกโฉนดเลขที่ 15528 และโฉนดเลขที่ 15565 ให้แก่บริษัทปาล์มบีช ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน และวันที่ 30 ธันวาคม 2536 ตามลำดับ จึงเป็นการไม่ชอบด้วยกฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 ซึ่งใช้อยู่ในขณะที่นายสมมาตร คลมินทร์ ได้ออกโฉนดที่ดินทั้งสองแปลง ข้อ 8 ที่กำหนดว่า

“ที่ดินที่จะถึงออกโฉนดที่ดิน ต้องเป็นที่ดินที่ผู้มีสิทธิในที่ดินได้ครอบครองและทำประโยชน์แล้ว และเป็นที่ดินที่พึงจะออกโฉนดได้ตามกฎหมาย แต่ห้ามมิให้ออกโฉนดที่ดินสำหรับที่ดินดังต่อไปนี้ (1) ที่ดินที่ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ ที่ชายตลิ่ง” เพราะที่ดินโฉนดเลขที่ดังกล่าวเป็นที่ป่าชายเลน ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทที่ชายตลิ่ง

การที่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาซึ่งประกอบด้วยนายศิริชัยบุญไฟโรจน์บรรณ นายสมิทธิ์ ปาลวัฒน์วิไชย นายแคล้ว ทองสม นายชนินทร์ ทองธรรมชาติ และนายชานัน ธีระรัตน์ ได้เสนอให้จัดซื้อที่ดินโฉนดเลขที่ 15528 และโฉนดที่ดินเลขที่ 15565 จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบ เพราะหากคณะกรรมการฯ ได้ใช้ความระมัดระวังเช่นวิญญูชนจะพึงกระทำเสมือนใช้เงินของตนเองจัดซื้อที่ดินแล้วคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาก็คงจะต้องไปยื่นคำร้องขอรังวัดเพื่อสอบเขตที่ดินที่เสนอให้จัดซื้อ หรือมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ไปดำเนินการแทน ซึ่งหากคณะกรรมการฯ ได้ดำเนินดังที่กล่าวข้างต้น คณะกรรมการฯ คงไม่เสนอให้จัดซื้อที่ดินโฉนดเลขที่ 15528 และที่ดินโฉนดเลขที่ 15565 อย่างแน่นอน เพราะคณะกรรมการฯ จะต้องพบว่าที่ดินโฉนดเลขที่ 15528 และโฉนดที่ดินเลขที่ 15565 ที่เสนอขายให้แก่ทางราชการเป็นป่าชายเลนและน่าจะเชื่อได้ว่าโครงการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ คงจะไม่มีความคุ้มค่าให้คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเสนอให้

จัดซื้อที่ดินซึ่งเป็นป่าชายเลนอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทพลเมืองใช้ร่วมกัน (ที่ชายตลิ่ง) และแม้ว่าคณะรัฐมนตรีโดยความเห็นของสำนักงบประมาณตามนัยหนังสืองบประมาณ ที่ นร.0412/30204 ลงวันที่ 31 กรกฎาคม 2540 จะได้มีมติเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2540 เห็นชอบกับผลการประกวดราคาของกรมควบคุมมลพิษในวงเงิน 22,949,984,020 บาท (สองหมื่นสองพันเก้าร้อยสี่สิบเก้าล้านเก้าแสนแปดหมื่นสี่พันยี่สิบบาท) โดยวงเงินดังกล่าวรวมค่าที่ดินจำนวน 1,956,600,000 บาท ด้วยก็ตามแต่ไม่ได้หมายความว่าคณะรัฐมนตรีจะอนุมัติให้คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเสนอให้นำเงินดังกล่าวไปซื้อที่ดิน โฉนดเลขที่ 15528 และโฉนดเลขที่ 15565 ซึ่งเป็นป่าชายเลนอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน (ที่ชายตลิ่ง) เพราะมติคณะรัฐมนตรีจะขัดหรือแย้งกับกฎหมายไม่ได้

ฉะนั้นเมื่อกระทรวงการคลังได้จัดซื้อที่ดินโฉนดเลขที่ 15528 และที่ดินโฉนดเลขที่ 15565 ตามข้อเสนอของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา ย่อมเป็นผลทำให้ที่ดินที่ทางราชการ จัดซื้อไว้ไม่ครบจำนวน และทางราชการได้รับความเสียหายจากการไปซื้อที่ป่าชายเลน ซึ่งเป็นที่สาธารณะประโยชน์ประเภทที่ชายตลิ่งตามโฉนดที่ดินเลขที่ 15528 และโฉนดเลขที่ 15565 เป็นเงินประมาณ 541,398,000.00 บาท (ห้าร้อยสี่สิบเอ็ดล้านสามแสนเก้าหมื่นแปดพันบาทถ้วน) เพราะเมื่อที่ดินโฉนดเลขที่ 15565 เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ทางราชการโดยข้อเสนอของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาย่อมไม่จำเป็นต้องจัดซื้อที่ดินทั้งสองโฉนดแต่ประการใด ทั้งนี้ ค่าเสียหายดังกล่าวยังไม่คิดรวมดอกเบี้ย

ความเห็น

เห็นว่าข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการนำป่าชายเลนมาออกเป็นโฉนดที่ดินเลขที่ 15525 และโฉนดเลขที่ 15565 และข้อเสนอของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาที่เสนอให้จัดซื้อที่ดินทั้งสองโฉนดดังกล่าวข้างต้นเป็นไปโดยไม่ชอบ มีมูล

4.4 การนำถนนสาธารณะมาออกเป็นโฉนดเลขที่ 15024 โฉนดเลขที่ 15565 และโฉนดเลขที่ 13817 และ การซื้อที่ดินทั้งสามโฉนดโดยไม่ชอบ

ข้อเท็จจริง

แผนที่ระวางของกรมที่ดิน บริเวณตำบลคลองด่าน เมื่อปี พ.ศ. 2533 แสดงไว้ชัดเจนว่าที่ดินโฉนดเลขที่ 15565 , 15024 , 13817 ตำบลคลองด่าน อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีทางสาธารณะ ซึ่งเรียกชื่อว่า “ถนนหลวง” ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “ถนนหลวงพ่อบาน” พาดผ่าน

นายสมมาตร คลมินทร์ เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ สาขาบางพลี ได้มีหนังสือไม่มีเลขที่ ลงวันที่ 13 ตุลาคม 2536 รายงานผู้ตรวจราชการกรมที่ดินว่า คณะกรรมการ

ตรวจสอบที่ดินสาธารณประโยชน์ ที่นายอำเภอบางบ่อแต่งตั้งขึ้นกรณีบริษัทปาล์มบีช ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด ขออนุญาตที่ดินได้รายงานว่า กรณีเส้นทึบเส้นประที่ระบุชื่อถนนหลวงตามระวางเดิมปัจจุบันไม่มีสภาพ และไม่มีผู้ใดใช้ประโยชน์ร่วมกัน ที่สาธารณอื่นไม่มี

นายสมมาตร คลมินทร์ ได้ออกโฉนดที่ดินเลขที่ 15024 (เนื้อที่ตามโฉนด 343 ไร่ 3 งาน 29 ตารางวา) และ โฉนดที่ดินเลขที่ 15565 (เนื้อที่ตามโฉนด 354 ไร่ 0 งาน 84 ตารางวา) ให้แก่บริษัทปาล์มบีช ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด เมื่อวันที่ 19 และวันที่ 23 พฤศจิกายน 2536 ตามลำดับ ส่วนนายไพสาร กาญจนประพันธ์ ได้ออกโฉนดที่ดินเลขที่ 13817 (เนื้อที่ตามโฉนด 488 ไร่ 3 งาน 13 ตารางวา) ให้แก่ บริษัทปาล์มบีช ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2535 การออกโฉนดที่ดินเลขที่ 15024, 15565 , 13817 จึงเป็นการขัดต่อกฎกระทรวงฉบับที่ 5 (พ.ศ.2497) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 ข้อ 8 (1) และแนวทางในการตัดสินใจของศาลฎีกาตามคำพิพากษาฎีกาที่ 1479/2496 ว่าทางเดินสาธารณะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามมาตรา 1304 (2) แม้ราษฎรมิได้ใช้ดินแล้ว ก็จะไม่โอนกันได้แต่โดยพระราชบัญญัติ นายอำเภอจะเอาไปยกให้ใครไม่ได้

แม้ว่าคณะรัฐมนตรีโดยความเห็นของสำนักงานงบประมาณตามนัยหนังสือ สำนักงานงบประมาณ ที่ นร.0412/30204 ลงวันที่ 31 กรกฎาคม 2540 จะได้มีมติเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2540 เห็นชอบกับผลการประกวดราคาของกรมควบคุมมลพิษในวงเงิน 22,949,984,020 บาท (สองหมื่นสองพันเก้าร้อยสี่สิบเก้าล้านเก้าแสนแปดหมื่นสี่พันยี่สิบบาท) โดยวงเงินดังกล่าวได้รวมค่าที่ดินจำนวน 1,956,600,000 บาท อยู่ด้วยก็ตาม แต่ไม่ได้หมายความว่าคณะรัฐมนตรีจะอนุมัติให้คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคานำเงินดังกล่าวไปเสนอให้ซื้อที่ดินบางส่วนของโฉนดเลขที่ 15565 , 15024 , 13817 ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภททรัพย์สินที่พลเมืองใช้ร่วมกัน (ถนน) เพราะมติคณะรัฐมนตรีจะขัดหรือแย้งกับกฎหมายไม่ได้ เมื่อปรากฏว่าคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา ซึ่งได้แก่ นายศิริชัย ไพโรจน์บริบูรณ์ นายสมิทธิ ปาลวัฒน์วิไชย นายแคล้ว ทองสม นายชนินทร์ ทองธรรมชาติ และนายชานัน ติระนัธ ได้ร่วมกันเสนอให้ซื้อที่ดิน โฉนดเลขที่ 15565 , 15024 , 13817 ทั้งสามแปลงไว้ใช้ในโครงการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษจังหวัดสมุทรปราการ ย่อมเป็นผลทำให้ที่ดินที่ทางราชการจัดซื้อไว้ไม่ครบจำนวน และเป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหายจากการที่ไปซื้อที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันประเภทถนน ซึ่งความเสียหายที่เกิดขึ้นจะต้องคำนวณกันในรายละเอียดต่อไป เพราะยังไม่เป็นการแน่นอนว่าที่ดินที่เป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทพลเมืองใช้ร่วมกัน ซึ่งทางราชการได้จัดซื้อไว้ตามข้อเสนอของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคามีเนื้อที่เท่าใดแน่

ความเห็น

เห็นว่าข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการนำทางสาธารณะมาออกเป็นโฉนดที่ดินเลขที่ 15565 โฉนดที่ดินเลขที่ 15024 และโฉนดที่ดินเลขที่ 13817 และข้อเสนอของคณะกรรมการพิจารณาผลประโยชน์สาธารณะที่เสนอให้จัดซื้อที่ดินทั้งสามโฉนดดังกล่าวข้างต้นเป็นไปโดยไม่ชอบและมีมูลความผิดปรากฏตามข้อเท็จจริง เพราะมีการนำถนนสาธารณะมาออกเป็นโฉนดที่ดินทั้งสามแปลง

4.5 การอนุมัติเงินประจำเพื่อจัดซื้อที่ดิน สำหรับเป็นที่ตั้งโรงบำบัดน้ำเสียโดยไม่ชอบข้อเท็จจริง

(1) การดำเนินงานของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมและกรมควบคุมมลพิษ

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมและกรมควบคุมมลพิษได้วางขั้นตอนในการจัดหาและจัดซื้อครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดไว้ในข้อ 2.4 , 2.6 และ 2.12 ว่า

“2.4 ราคาซื้อขายของที่ดินและสิ่งก่อสร้างใกล้เคียงบริเวณที่จะซื้อครั้งหลังสุดประมาณสามราย

2.6 ราคาขายเมื่อมีการเปลี่ยนมือเจ้าของสำหรับที่ดินที่เสนอขาย

2.12 ราคาประเมินจากธนาคารพาณิชย์อย่างน้อยสองแห่ง”

กรมควบคุมมลพิษได้มีหนังสือ ที่ วว 0302/7206 ลงวันที่ 21 ธันวาคม 2540 ส่งไปแจ้งหนี้ เพื่อเบิกเงินค่าที่ดินสำหรับใช้ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นจำนวนเงินรวมทั้งสิ้น 1,956.6 ล้านบาท โดยเบิกจ่ายจากกองทุนสิ่งแวดล้อมจำนวน 750 ล้านบาท และเบิกจ่ายจากงบประมาณแผ่นดินจำนวน 1,206.6 ล้านบาท สำนักงานนโยบายและสิ่งแวดล้อม (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) จึงได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ วว 0802 / 17250 ลงวันที่ 22 ธันวาคม 2540 แจ้งให้กรมควบคุมมลพิษจัดส่งเอกสารรวมทั้งสิ้น 13 รายการ เพื่อประกอบการอนุมัติวงเงินค่าที่ดินเพิ่มเติมจำนวน 2 ชุด โดยเอกสารสำคัญ 3 รายการที่จะต้องส่งคือ เอกสารตามข้อ 2.4 , 2.6 และ 2.12 ที่กล่าวไว้ข้างต้น

หลังจากนั้นสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม จึงได้มีหนังสือที่ วว 0801/1213 ลงวันที่ 29 มกราคม 2541 แจ้งผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณว่า การขออนุมัติเงินประจำงวดเพื่อจัดซื้อที่ดินสำหรับเป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ยังขาดรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1. ราคาขายเมื่อมีการเปลี่ยนมือเจ้าของสำหรับที่ดินเสนอขาย
2. ผลจากการจัดซื้อที่ดินที่ได้รับอนุมัติ/เห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดหรือประธานคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดหาและจัดซื้อที่ดิน
3. ราคาประเมินจากธนาคารพาณิชย์อย่างน้อยสองแห่งเพื่อการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย
4. ผลการจัดทำประชาพิจารณ์ให้ประชาชนในพื้นที่ ที่จะจัดซื้อทราบและยินยอมให้ใช้ที่ดินกรณีกรมควบคุมมลพิษได้มีหนังสือที่ วว 0302/0559 ลงวันที่ 21 มกราคม 2541 แจ้งรายละเอียดการจัดซื้อที่ดินเพื่อขออนุมัติเงินประจำงวด

ต่อมาสำนักงานโยธาและแผนสิ่งแวดล้อม ได้มี หนังสือด่วนที่สุด ที่ วว 0802/1779 ลงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2541 แจ้งกรมควบคุมมลพิษซ้ำอีกครั้งหนึ่งว่ารายละเอียดการจัดซื้อที่ดินที่ส่งมาเพื่อใช้ประกอบการขออนุมัติเงินประจำงวดดังต่อไปนี้ไม่ครบถ้วน คือ

- 1) ราคาขายเมื่อมีการเปลี่ยนมือเจ้าของสำหรับที่ดินเสนอขาย
- 2) ผลจากการจัดซื้อที่ดินที่ได้รับอนุมัติ/เห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดหรือประธานคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดหาและจัดซื้อที่ดิน
- 3) ราคาประเมินจากธนาคารพาณิชย์อย่างน้อยสองแห่งเพื่อการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย และ
- 4) ผลการจัดทำประชาพิจารณ์ให้ประชาชนในพื้นที่ที่จะจัดซื้อทราบและยินยอมให้ใช้ที่ดิน

(2) การดำเนินงานของสำนักงานประมาณ

นางสาวสุภารัตน์ สุจินตมณี ได้เข้าชี้แจงต่อคณะอนุกรรมการฯ ด้านกฎหมาย เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2546 ว่าการพิจารณาอนุมัติเงินประจำงวดเพื่อจัดซื้อที่ดินสำหรับเป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมบริเวณตำบลคลองด่านไม่มีราคาขาย เมื่อมีการเปลี่ยนมือเจ้าของสำหรับที่ดินที่เสนอขาย และไม่มีราคาประเมินจากธนาคารพาณิชย์ทั้งสองแห่ง การอนุมัติเงินประจำงวดเพื่อซื้อที่ดินสำหรับเป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่ตำบลคลองด่าน จึงใช้ราคาที่ดินดังต่อไปนี้เป็นเกณฑ์ ในการอนุมัติเงินประจำงวดให้กรมควบคุมมลพิษจัดซื้อที่ดินจำนวน 1,903 ไร่ 31 ตารางวา คือ

1. ที่ดินจัดสรรพร้อมบ้านพักอาศัย (ตึก 2 ชั้น) ที่ซื้อขายกัน ระหว่างบริษัท สิงห์แลนด์ จำกัด (มหาชน) กับนายสุวัฒน์ อุทัยผล และนางสาวณัฐยา ศิรกรวิไล ตามโฉนดที่ดินเลขที่ 22060 ตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เนื้อที่ 52.6 ตารางวา ซึ่งซื้อขายในราคา 2,380,500 บาท

2. ที่ดินจัดสรรพร้อมบ้านแฝด 2 ชั้นที่ซื้อขายกันระหว่างบริษัท วโรชา โฮมแลนด์ จำกัดและนางสุกัญญา รติยานุวัฒน์ ตามโฉนดที่ดินเลขที่ 20922 ตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เนื้อที่ 45 ตารางวา ซึ่งซื้อขายกันในราคา 1,090,000 บาท

3. กรมควบคุมมลพิษไม่เคยจัดตั้งราคาที่ดินราคาขาย เมื่อมีการเปลี่ยนมือเจ้าของสำหรับที่ดินเสนอขายและราคาประเมินของธนาคารพาณิชย์อย่างน้อยสองแห่งให้กับสำนักงานประมาณ แต่อย่างใด

4. เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ สาขาบางพลี ได้มีหนังสือที่ สป 0022/213-229 ลงวันที่ 13 มกราคม 2541 แจ้งว่าที่ดินทั้ง 17 โฉนดที่กรมควบคุมมลพิษตกลงซื้อเพื่อใช้ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่ตำบลคลองด่านมีราคาประเมินตารางวาละ 1,200 บาท

ประกอบกับเหตุผลที่นางสาวสุภารัตน์ สุนิคมณี ได้ใช้ราคาซื้อขายที่ดินระหว่างบริษัท สิงห์แลนด์ จำกัด (มหาชน) กับนายสุวัฒน์ อุทัยผลและนางสาวณัฐยา ศิริกรวิไล และราคาซื้อขายที่ดินระหว่างบริษัท วโรชา โฮมแลนด์ จำกัด และนางสุกัญญา รติยานุวัฒน์ เป็นเกณฑ์ในการอนุมัติเงินประจำงวดให้กรมควบคุมมลพิษดำเนินการจัดซื้อที่ดินที่ตำบลคลองด่านในราคาไร่ละ 1.028 ล้านบาทนั้นเพราะระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ.2525 ข้อ 44 ได้กำหนดว่า

“ทุกครั้งที่มีการขอใช้เงินประจำงวดของงานหรือโครงการใด ๆ เพื่อใช้จ่ายเป็นค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ไม่ว่าจะเบิกจ่ายในหมวดใด ให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจปฏิบัติ ดังนี้

(1) ในกรณีที่ขอใช้เงินประจำงวดในรายการค่าที่ดิน ให้ส่งแผนผังสังเขปของที่ดินและตารางการที่จะซื้อให้สำนักงานประมาณเพื่อประกอบการพิจารณา และให้ชี้แจงข้อมูลดังต่อไปนี้

(ก) ราคากลางของที่ดินที่จะซื้อ ซึ่งกรมที่ดิน สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินอำเภอ เป็นผู้ประมาณการ

(ข) ราคาที่ใกล้เคียง ซึ่งซื้อขายกันในราคาท้องตลาดในขณะนั้น

(ค) ราคาที่ดินใกล้เคียงซึ่งทางราชการประเมินเพื่อเสียภาษี”

ทั้งนี้ สำนักงานประมาณได้อนุมัติเงินประจำงวดให้กรมควบคุมมลพิษ เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2541 ในราคาเฉลี่ยไร่ละประมาณ 1.028 ล้านบาท รวมวงเงินทั้งสิ้น 1,956.6 ล้านบาท โดยแยกเป็นเงินจากกองทุนสิ่งแวดล้อม 750 ล้านบาทและจากงบประมาณแผ่นดิน 1,206.6 ล้านบาท ซึ่งขณะที่สำนักงานประมาณได้อนุมัติเงินประจำงวดสำหรับจัดซื้อที่ดินเพื่อดำเนินการดังกล่าว นั้น เป็นเวลาที่เศรษฐกิจของประเทศทรุดตัวมาเป็นระยะเวลาเกือบหนึ่งปีแล้ว ราคาที่ดินที่ซื้อขายกันจึงไม่ควรจะสูงถึงไร่ละ 1.028 ล้านบาท

อนึ่ง เมื่อสำนักงานประมาณอนุมัติเงินประจำงวดให้จัดซื้อที่ดินเพื่อเป็นสถานที่ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่ตำบลคลองด่าน จังหวัดสมุทรปราการแล้ว สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม มีหนังสือด่วนมาก ที่ วว 0808/2986 ลงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2541 ยืนยันให้กรมควบคุมมลพิษดำเนินการตามขั้นตอนของการเบิกจ่ายเงินกองทุนสิ่งแวดล้อมเป็นเงินจำนวน 750 ล้านบาท เพื่อเป็นค่าที่ดิน ซึ่งหมายความว่า การเบิกจ่ายเงินกองทุนฯ เพื่อเป็นค่าที่ดินอย่างน้อยจะต้องมีราคาขายเมื่อมีการเปลี่ยนมือเจ้าของสำหรับที่ดินที่เสนอขาย พร้อมด้วยราคาประเมินจากธนาคารพาณิชย์อย่างน้อยสองแห่งด้วย

หลังจากนั้นกรมควบคุมมลพิษมีหนังสือที่ วว 0302/1478 ลงวันที่ 6 มีนาคม 2541 แจ้งเลขที่การสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมว่า กรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินการจัดส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อที่ดินภายใต้โครงการว่าจ้างแบบเหมารวมฯ ส่วนที่เหลือให้กับสำนักงานประมาณแล้ว ทั้งที่มีข้อเท็จจริงปรากฏว่า กรมควบคุมมลพิษไม่เคยจัดส่งราคาขายเมื่อมีการเปลี่ยนมือเจ้าของที่ดินที่เสนอขายที่ดินให้กับสำนักงานประมาณ

ในส่วนของราคาประเมินของธนาคารพาณิชย์ทั้งสองแห่งก็ไม่มีปรากฏเช่นกัน ธนาคารมหานคร จำกัด (มหาชน) ได้มีหนังสือที่ นล.1361/2541 ลงวันที่ 23 มกราคม 2541 แจ้งผู้อำนวยการกองจัดการคุณภาพน้ำว่า ที่ดินดังกล่าวเป็นที่ดินชายฝั่งทะเลน้ำทะเลขึ้นลงตามธรรมชาติ ทางราชการได้ทำถนนและประตูกั้นน้ำเค็มไม่ให้น้ำไหลเข้าไปปะปนกับน้ำจืด ที่ดินดังกล่าวเป็นวัตถุประสงค์พิเศษของทางราชการ ซึ่งอาจแตกต่างกับวัตถุประสงค์ของธนาคาร ข้อมูลของราคาประเมินจึงไม่มีในส่วนนี้

ธนาคารทหารไทย จำกัด(มหาชน) ได้มีหนังสือที่ ทล.001/2541 ลงวันที่ 16 มกราคม 2541 แจ้งว่า ที่ดินดังกล่าวนี้เป็นที่ดินบริเวณริมชายฝั่งทะเล ตำบลคลองด่าน อำเภอบางปะอิน จังหวัดสมุทรปราการ ในปัจจุบันไม่ค่อยจะมีลูกค้าที่นำที่ดินบริเวณนี้มาเป็นหลักประกันในการใช้สินเชื่อของธนาคาร และในบริเวณนี้ก็ไม่ค่อยจะมีการซื้อขายที่ดิน ดังนั้น ธนาคารทหารไทยจึงไม่มีข้อมูลราคาประเมินที่ดินที่ถูกต้องและเหมาะสมได้

(3) ผลการตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการวิสามัญฯ

คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้ตรวจสอบราคาที่ดินที่บริเวณตำบลคลองด่านที่ธนาคารรับจ้างองไว้พบว่า มีธนาคารพาณิชย์สองแห่งรับจ้างองที่ดินบริเวณคลองด่านไว้คือ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางดังต่อไปนี้

	ราคาที่ดินปาล์มบิษา จํานองไว้กับธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) รวม 1 โฉนด	ราคาที่ดินปาล์มบิษา จํานองไว้กับธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด รวม 13 โฉนด
วันที่จํานอง	31 พฤศจิกายน 2531	12 เมษายน 2532
จํานวนเนื้อที่	1 ไร่ 1 งาน 62 วา ²	293 ไร่ 1 งาน 24 วา ²
เงินรวมทั้งสิ้น	50,000 บาท	30,000,000 บาท
เฉลี่ยราคาไร่ละ	35,587.18 บาท	102,000 บาท

ทั้งนี้ ที่ดินที่ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และที่ดินที่ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด รับจํานองไว้ที่เป็นที่ดินที่บริษัทคลองด่าน มารีน แอนด์ฟิชเชอรี จำกัดได้นำมาขายให้กับกระทรวงการคลังเพื่อเป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่ตำบลคลองด่าน

คณะกรรมการการวิสามัญฯ ยังได้ตรวจสอบราคาซื้อขายที่ดินบริเวณตำบลคลองด่าน ทั้งก่อนและหลังที่กรมควบคุมมลพิษจัดซื้อ ปรากฏว่าราคาที่ดินบริเวณตำบลคลองด่านก่อนที่กรมควบคุมมลพิษจัดซื้อขายกันในราคาระหว่างไร่ละ 50,000 – 260,000 บาท ส่วนราคาที่ดินบริเวณคลองด่าน ภายหลังจากที่กรมควบคุมมลพิษจัดซื้อที่ดินไว้แล้ว ราคาที่ดินได้ซื้อขายในราคาประมาณไร่ละ 500,000 บาท รายละเอียดปรากฏตามตาราง ดังต่อไปนี้

	ราคาที่ดิน บริษัทมารีนฯ ขายให้ บริษัทปาล์มบิษา	ราคาที่ดิน บริษัทปาล์มบิษา ขายให้ บริษัทคลองด่านฯ	ราคาที่ดินนายพนม ขายให้ นางสาววิริยา สกุลทองไพศาล	ราคาที่ดิน กรมควบคุมมลพิษ ซื้อจากบริษัทคลอง ด่านฯ	ราคาที่ดิน บริษัทคลองด่านฯ ขายให้ บริษัทเคเวียฯ
วันที่ซื้อ ขาย	12 เมษายน 2532	23 ธันวาคม 2537	12 มิถุนายน 2538	20 กุมภาพันธ์ 2541	16 มีนาคม 2542
จํานวน เนื้อที่	293 ไร่	2,155 ไร่ 6 วา ²	3 ไร่ 1 งาน 86 วา ²	1,900 ไร่ 31 วา ²	232 ไร่ 37 วา ²
เงินรวม ทั้งสิ้น	15,000,000	563,746,400	200,000	1,956,600,000	116,046,250
เฉลี่ยราคาไร่ละ	51,194.53	261,599.25	66,666.67	1,028,160.10	500,199.35

เมื่อเปรียบเทียบราคาที่ดินที่สำนักงานประมาณอนุมัติเงินประจํางวดให้จัดซื้อได้ในราคาไร่ละ 1.024 ล้านบาท กับราคาที่ดินที่บริษัท คลองด่าน มารีน แอนด์ฟิชเชอรี จำกัด ซื้อจากบริษัทปาล์มบิษา ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด ในราคาเฉลี่ยไร่ละประมาณ 2.6 แสนบาท จะเห็นว่า ราคาที่ดินที่สำนักงานประมาณ

อนุมัติเงินประจำงวดสูงมาก เพราะสำนักงานประมาณได้ใช้ราคาที่ดินจัดสรรซึ่งมีสาธารณูปโภคครบถ้วนมาเป็นเกณฑ์พิจารณาอนุมัติเงินประจำงวด ทั้งๆ ที่ดินที่คณะกรรมการพิจารณาผลประกวดราคาเสนอให้จัดซื้อเพื่อใช้เป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่ตำบลคลองด่านนั้นเป็นที่ดินตาบอด ไม่มีสาธารณูปโภคและมีราคาประเมินเพียงตารางวาละ 1,200 บาทเท่านั้น และตั้งอยู่ห่างจากที่ดินจัดสรรที่สำนักงานประมาณใช้เป็นเกณฑ์พิจารณาอนุมัติเงินประจำงวดหลายกิโลเมตร

(4) ข้อชี้แจงของอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

นายศิริชัย ไพโรจน์บริบูรณ์ ได้มีหนังสือ ที่ วว 0302/5236 ลงวันที่ 1 สิงหาคม 2545 ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการวิสามัญฯ ว่า กรมควบคุมมลพิษได้จัดส่งรายละเอียดเอกสารประกอบตามขั้นตอนการจัดหาและจัดซื้อครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้างต่อสำนักงานประมาณผ่านสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม เพื่อประกอบในการพิจารณาอนุมัติเงินประจำงวดสำหรับค่าจ้างที่จะจ่ายให้ผู้รับจ้างเป็นค่าจัดหาที่ดินโดยเอกสารประกอบส่วนหนึ่งคือราคาซื้อขายที่ดินใกล้เคียงบริเวณที่จะซื้อ ซึ่งเป็นสัญญาซื้อขายที่ดินในตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ฉบับลงวันที่ 7 พฤศจิกายน 2539 ระหว่างบริษัท แพทโก้แลนด์ จำกัด และกระทรวงการคลัง (เพื่อประโยชน์ในราชการเรือนจำกลางจังหวัดสมุทรปราการ) จำนวนเนื้อที่รวม 137-2-50 ไร่ ในราคาซื้อขายรวม 137,625,000 บาท หรือราคาเฉลี่ยต่อไร่ประมาณ 1.00 ล้านบาท ซึ่งเป็นราคาใกล้เคียงกับราคาของที่ดินที่จัดซื้อเพื่อใช้สำหรับการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียของโครงการซึ่งสำนักงานประมาณได้พิจารณาและอนุมัติเงินประจำงวดค่าที่ดิน เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2541 ในวงเงิน 1,956,600,000 บาท

ข้อชี้แจงของนายศิริชัย ไพโรจน์บริบูรณ์ ที่ว่า “ได้จัดส่งรายละเอียดเอกสารประกอบตามขั้นตอนการจัดหาและจัดซื้อครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้างต่อสำนักงานประมาณผ่านสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม เพื่อประกอบในการพิจารณาอนุมัติเงินประจำงวดสำหรับค่าจ้างที่จะจ่ายให้ผู้รับจ้างเป็นค่าจัดหาที่ดิน” ไม่เป็นความจริง เพราะเมื่อกรมควบคุมมลพิษได้มีหนังสือที่ วว 0302/7206 ลงวันที่ 21 ธันวาคม 2540 ส่งใบแจ้งหนี้เพื่อเบิกเงินค่าที่ดินสำหรับใช้ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวม เขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นเงินจำนวนรวมทั้งสิ้น 1,956.6 ล้านบาท โดยเบิกจ่ายจากกองทุนสิ่งแวดล้อมจำนวน 750 ล้านบาท และเบิกจ่ายจากงบประมาณแผ่นดินจำนวน 1,206.6 ล้านบาท สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ได้มีหนังสือด่วนที่ วว 0802/17250 ลงวันที่ 22 ธันวาคม 2540 แจ้งให้กรมควบคุมมลพิษจัดส่งเอกสารรวมทั้งสิ้น 13 รายการ เพื่อประกอบการอนุมัติวงเงินค่าที่ดินเพิ่มเติมจำนวน 2 ชุด โดยเอกสารรายการหนึ่งที่ต้องจัดส่ง คือ ราคาขายเมื่อมีการเปลี่ยนมือเจ้าของสำหรับที่ดินที่เสนอขาย

เมื่อเปรียบเทียบราคาประเมินที่ดินที่กรมควบคุมมลพิษเลือกเป็นที่ตั้งโครงการกับราคาประเมินกรมราชทัณฑ์เลือกเป็นที่ตั้งเรือนจำ จะเห็นว่าที่ดินที่กรมควบคุมมลพิษจัดซื้อในราคาไร่ละ 1.028 ล้านบาท แพงเกินสมควร เพราะเจ้าพนักงานที่ดินได้ประเมินราคาที่ดินทั้ง 17 โฉนด ไว้ในราคาไร่ละ 480,000 บาท (สี่แสนแปดหมื่นบาทถ้วน) หรือในราคาตารางวาละ 1,200 บาท แต่เจ้าพนักงานที่ดินได้ประเมินราคาที่ดิน ที่กรมราชทัณฑ์จัดซื้อจากบริษัท แพทโก้แลนด์ จำกัด ไว้ในราคาเฉลี่ยไร่ละประมาณ 670,000 บาท ทั้งนี้ตามนัยหนังสือที่ สป 0022.01/10970 ลงวันที่ 5 สิงหาคม 2545 ที่แจ้งว่า นายสุเทพ บุรณวงศ์ตระกูล ได้ประเมินราคาที่ดินที่กรมราชทัณฑ์จัดซื้อจากบริษัท แพทโก้แลนด์ จำกัด เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2539 ไว้ดังนี้

โฉนดเลขที่ 2936 ตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ (บางเหี้ย) จังหวัดสมุทรปราการ เนื้อที่ 117 ไร่ 2 งาน 94 วา ไว้ในราคา 74,802,000 บาท

โฉนดเลขที่ 4081 ตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ (บางเหี้ย) จังหวัดสมุทรปราการ เนื้อที่ 2 ไร่ 3 งาน ไว้ในราคา 4,577,000 บาท

โฉนดเลขที่ 3093 ตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ (บางเหี้ย) จังหวัดสมุทรปราการ เนื้อที่ 18 ไร่ 3 งาน 64 วา ไว้ในราคา 13,446,000 บาท

ข้ออ้างของนายศิริชัย ไพโรจน์บริบูรณ์ ที่ว่า ราคาที่ดินทั้ง 17 โฉนด ที่กรมควบคุมมลพิษจัดซื้อใกล้เคียงกับราคาที่ดินที่กรมราชทัณฑ์จัดซื้อรับฟังไม่ขึ้น เพราะที่ดินที่กรมราชทัณฑ์จัดซื้ออยู่คนละฝั่งถนนกับที่ดินที่กรมควบคุมมลพิษจัดซื้อ และมีราคาประเมินที่ดินเฉลี่ยไร่ละ 670,000 บาท ฉะนั้น ที่ดินที่กรมราชทัณฑ์ซื้อจากบริษัท แพทโก้ แอนด์ จำกัด ในราคาเฉลี่ยไร่ละ 1,000,000 บาท จึงค่อนข้างแพงเพราะราคาต่างจากราคาประเมินของกรมที่ดินถึงจำนวน 330,000 บาทต่อไร่ แต่ที่ดินที่กรมควบคุมมลพิษจัดซื้อจากบริษัทคลองด่านมารีน แอนด์ฟิชเชอรี จำกัด กลับมีราคาแพงยิ่งกว่า เพราะกรมควบคุมมลพิษซื้อที่ดินจากบริษัทคลองด่านมารีน แอนด์ฟิชเชอรี จำกัด ในราคาไร่ละ 1.028 ล้านบาท ทั้งที่ราคาประเมินที่ดิน 480,000 บาทต่อไร่เท่านั้น

(5) ข้อชี้แจงของเจ้าหน้าที่สำนักงานประมาณ

เจ้าหน้าที่สำนักงานประมาณ ได้ชี้แจงต่อคณะกรรมการวิสามัญฯ เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2545 ว่า การจัดซื้อที่ดินจะมีเกณฑ์การพิจารณาจากราคาประเมินและราคาใกล้เคียง ซึ่งกรมควบคุมมลพิษจะจัดตั้งคณะกรรมการจัดซื้อที่ดินเพื่อพิจารณากำหนดราคาที่ดินร่วมกับสำนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ แล้วแจ้งผลการพิจารณาพร้อมคำยืนยันมายังสำนักงานประมาณ เพื่อประกอบการพิจารณาอีกครั้ง ซึ่งในการเบิกจ่ายสำนักงานประมาณจะอนุมัติเงินให้ทั้งหมดในครั้งเดียว (ต้องวัด) ทั้งนี้ ส่วนราชการจะเบิกจ่ายครั้งละเท่าไร ก็จะไปวางฎีกาเบิกจ่ายกับกรมบัญชีกลาง และจากการที่รวมโครงการทั้งสองแห่งเหลือเพียงแห่งเดียวจนทำให้ค่าก่อสร้างสูงขึ้น สำนักงานประมาณได้

มีความเห็นเสนอไปว่า ควรให้ภาคเอกชนเข้าร่วมลงทุนหรือให้สัมปทานเอกชนเข้าไปดำเนินการบางส่วน อีกทั้งกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้มีการดำเนินการไปแล้วบางส่วน คือ บริเวณพื้นที่บางปลาคด และบริเวณถนนสุขสวัสดิ์ ที่ได้มีการซื้อที่ดินไปแล้วจำนวน 32 ไร่ ซึ่งขณะนั้นกรมโยธาธิการได้ทำการศึกษาและอยู่ในช่วงการพิจารณาเพื่อคัดเลือก จึงเห็นว่ากรมควบคุมมลพิษควรจะประสานกับหน่วยงานดังกล่าวและนำผลการศึกษาที่ได้ทำไว้แล้วมาประกอบการพิจารณาการตัดสินใจ แต่ทางกรมควบคุมมลพิษได้ยืนยันว่าเป็นการปฏิบัติตามคำสั่งของกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี

ข้อชี้แจงของเจ้าหน้าที่สำนักงานประมาณเกี่ยวกับราคาที่ดินที่กรมควบคุมมลพิษจัดซื้อรับฟังไม่ขึ้นเช่นเดียวกับข้อชี้แจงของนายศิริชัย ไพโรจน์บริบูรณ์ เพราะนายเสรี สุขสถาพร อดีตผู้อำนวยการสำนักงานประมาณมีหนังสือที่ นร 0412/30204 ลงวันที่ 31 กรกฎาคม 2540 ได้แจ้งว่า ผลการว่าจ้างแบบ Turn Key เพื่อออกแบบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก ตามที่กรมควบคุมมลพิษจัดประกวดราคาได้ต่ำสุด ในวงเงิน 22,949,984,020 บาท อยู่ในเกณฑ์เหมาะสม ซึ่งวงเงินดังกล่าวได้รวมราคาที่ดินจำนวน 1,956.6 ล้านบาท แต่นางสาวสุภารัตน์ สุจินดาณิ ขอมรับต่อคณะอนุกรรมการฯ ด้านกฎหมาย เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2546 ว่า กรมควบคุมมลพิษไม่เคยจัดส่งราคาที่ดินราคาขายเมื่อมีการเปลี่ยนมือเจ้าของสำหรับที่ดินเสนอขายและราคาประเมินของธนาคารพาณิชย์อย่างน้อยสองแห่งให้กับสำนักงานประมาณแต่อย่างใด

ความเห็น

เห็นว่าการอนุมัติเงินประจำงวดเพื่อให้จัดซื้อที่ดินในวงเงิน 1,956.6 ล้านบาท มีพฤติกรรมส่อไปในทำนองไม่สุจริต เพราะนำที่ดินจัดสรรแปลงเล็ก มีสาธารณูปโภคพร้อมอยู่ห่างจากที่ตั้งโครงการระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร มาเปรียบเทียบกับที่ดินจำนวน 1,900 ไร่

4.6 การจัดหาที่ดินไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญาและแพ่งเกินสมควร

ข้อเท็จจริง

(1) ความเป็นมาของที่ดิน

การตรวจสอบพยานเอกสารที่เกี่ยวข้องอาจจะจำแนกกลุ่มผู้ขออนุญาตที่ดินซึ่งเป็นที่ตั้งของระบบบำบัดน้ำเสียที่ตำบลคลองด่านได้เป็น 4 กลุ่มใหญ่ คือ

1.1 นางสมลักษณ์ วิริยะยุทธการ ขออนุญาตที่ดินบริเวณตำบลคลองด่านรวม 3 โฉนด เจ้าพนักงานที่ดินออกโฉนดที่ดินทั้ง 3 แปลง รายละเอียดดังนี้

โฉนด เลขที่	เนื้อที่	วันที่ออกโฉนด	ขายให้นายสมชัย วนาศรีสันต์ กับพวก ประมาณไร่ละ	เป็นเงินรวมทั้งสิ้น
7799	6 ไร่ 0 งาน 70 ตารางวา	2 เมษายน 2525	40,484 บาท	250,000 บาท
7885	34 ไร่ 3 งาน 92 ตารางวา	1 กรกฎาคม 2525	14,008 บาท	490,000 บาท
7797	25 ไร่ 0 งาน 67 ตารางวา	14 มิถุนายน 2525	39,732 บาท	1,000,000 บาท

1.2 นางนิภา เสริฐภักดี ขอออกโฉนดที่ดินบริเวณตำบลคลองด่านรวม 1 โฉนด
เจ้าพนักงานที่ดินออกโฉนดที่ดินแปลงดังกล่าว รายละเอียดดังนี้

โฉนด เลขที่	เนื้อที่	วันที่ออกโฉนด	ขายให้นายสมชัย วนาศรีสันต์ กับพวก ประมาณไร่ละ	เป็นเงินรวม ทั้งสิ้น
7817	17 ไร่ 0 งาน 96 ตารางวา	22 เมษายน 2525	13,936 บาท	136,363.76

ต่อมานายสมชัย วนาศรีสันต์ ได้ขายที่ดินตามโฉนดเลขที่ 7797 และ
โฉนดเลขที่ 7799 ที่กล่าวข้างต้นให้แก่บริษัท มาริน่า อินเตอร์คัลบ จำกัด เป็นเงินทั้งสิ้น 1,254,000
บาท เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2531 เฉลี่ยราคาไร่ละ 40,008 บาท และได้ขายโฉนดที่ดินเลขที่ 7885
โฉนดเลขที่ 7817 และโฉนดเลขที่ 7816 ให้กับบริษัท มาริน่า อินเตอร์คัลบ จำกัด เป็นเงิน
2,253,200 บาท เฉลี่ยไร่ละ 41,668 บาท

1.3 นางสาวรัตน์ เลหาะราชพุกษ์ ขอออกโฉนดที่ดินบริเวณตำบลคลอง
ด่าน รวมทั้งสิ้น 5 โฉนด และเจ้าพนักงานที่ดินได้ออกโฉนดที่ดินทั้ง 5 แปลง โดยมีรายละเอียด
ดังต่อไปนี้

โฉนด เลขที่	เนื้อที่	วันที่ออกโฉนด	ขายให้นายกำพล ธนสารกิจ กับพวก ประมาณไร่ละ	เป็นเงินรวมทั้งสิ้น
7803	16 ไร่ 1 งาน 50 ตารางวา	2 เมษายน 2525	13,944 บาท	
7819	30 ไร่ 1 งาน 15 ตารางวา	20 เมษายน 2525	13,944 บาท	
7818	2 ไร่ 1 งาน 85 ตารางวา	20 เมษายน 2525	13,944 บาท	1,200,613.20 บาท
7820	15 ไร่ 1 งาน 11 ตารางวา	20 เมษายน 2525	13,944 บาท	
7821	11 ไร่ 2 งาน 80 ตารางวา	20 เมษายน 2525	13,944 บาท	

1.4 นางเอื้องคำ วิริยะยุทธการ ได้ขออนุญาตโฉนดที่ดินบริเวณตำบลคลองด่าน
รวม 1 โฉนด เจ้าหน้าที่ที่ดินออกโฉนดที่ดินดังกล่าว รายละเอียดดังนี้

โฉนด เลขที่	เนื้อที่	วันที่ออกโฉนด	ขายให้นายกำพล ธนสารกิจ กับพวก ประมาณไร่ละ	เป็นเงินรวม ทั้งสิ้น
7976	36 ไร่ 0 งาน 70 ตารางวา	30 กันยายน 2525	40,080 บาท	1,450,000

ต่อมานายกำพล ธนสารกิจ ได้ขายที่ดินตามโฉนดที่กล่าวข้างต้นรวมกับ
ที่ดินโฉนดเลขที่ 7802 และโฉนดเลขที่ 7804 ได้แก่บริษัท มาริน่า อินเตอร์คลับ จำกัด เมื่อวันที่ 21
มิถุนายน 2531 เป็นเงิน 8,196,700 บาท เฉลี่ยราคาไร่ละ 40,064 บาท

1.5 นายณรงค์ โชควัฒนา ขออนุญาตโฉนดที่ดินบริเวณตำบลคลองด่านรวม 1
โฉนด เจ้าหน้าที่ที่ดินออกโฉนดที่ดินดังกล่าว รายละเอียดดังนี้

โฉนดเลขที่	เนื้อที่	วันที่ออกโฉนด
5147	1 ไร่ 3 งาน 86 ตารางวา	22 ตุลาคม 2516

โดยนายณรงค์ โชควัฒนา ได้ขายที่ดินแปลงดังกล่าวให้แก่บริษัทปาล์มบีช ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด เป็นเงินทั้งสิ้น 500,000 บาท เฉลี่ยราคาไร่ละ 355,871.88 บาท (สามแสนห้าหมื่นห้าพันแปดร้อยเจ็ดสิบเอ็ดบาทแปดสิบแปดสตางค์) ซึ่งต่อมาบริษัทปาล์มบีช ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด ได้นำที่ดินแปลงดังกล่าวไปจำนองที่ธนาคารกรุงไทย จำกัด ซึ่งปรากฏว่าธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) รับจำนองที่แปลงดังกล่าวไว้ในวงเงิน 50,000 (ห้าหมื่นบาทถ้วน) เท่านั้น

1.6 บริษัทปาล์มบีช ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด ขอออกโฉนดที่ดินบริเวณตำบลคลองด่าน รวมทั้งสิ้น 6 โฉนด และเจ้าพนักงานที่ดินได้ออกโฉนดที่ดินทั้ง 6 แปลง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

	โฉนดเลขที่	เนื้อที่	วันที่ออกโฉนด
12	12450	11 ไร่ 3 งาน 27 ตารางวา	20 มิถุนายน 2534
13	13150	377 ไร่ 3 งาน 94 ตารางวา	21 เมษายน 2535
14	13817	488 ไร่ 3 งาน 13 ตารางวา	22 เมษายน 2535
15	15024	343 ไร่ 3 งาน 13 ตารางวา	19 พฤศจิกายน 2536
16	15528	148 ไร่ 0 งาน 54 ตารางวา	23 พฤศจิกายน 2536
17	15565	354 ไร่ 0 งาน 82 ตารางวา	30 ธันวาคม 2536

(2) ราคาที่ดินบริเวณตำบลคลองด่านที่ซื้อขายกัน

	บริษัทมารีน่าฯ ขายให้บริษัทปาล์ม บีชฯ (ขายรวม 13 โฉนด)	บริษัทปาล์มบีชฯ ขาย ให้บริษัทคลองด่านฯ (ขายรวม 22 โฉนด)	นายพนมขายให้ นางสาววิริยา สกุลทองไพศาล (ขายรวม 1 โฉนด)	กรมควบคุมมลพิษ ซื้อจากบริษัทคลอง ด่านฯ (ขายรวม 17โฉนด)	บริษัทคลองด่านฯ ขายให้บริษัท เกตเวย์ฯ (ขายรวม 1โฉนด)
วันที่ ซื้อขาย	12 เมษายน 2532	23 ธันวาคม 2537	12 มิถุนายน 2538	20 กุมภาพันธ์ 2541	16 มีนาคม 2542
จำนวน เนื้อที่	293 ไร่	2,155 ไร่ 6 วา ²	3 ไร่ 1 งาน 86 วา ²	1,900 ไร่ 31 วา ²	232 ไร่ 37 วา ²
เงิน รวมทั้งสิ้น	15,000,000	563,746,400	200,000	1,956,600,000	116,046,250
เฉลี่ยราคา ไร่ละ	51,194.53	261,599.25	66,666.67	1,028,160.10	500,199.35

(3) โครงสร้างของสัญญาว่าจ้างแบบเหมารวมเพื่อการออกแบบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษจังหวัดสมุทรปราการ ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดหาที่ดิน

การหาที่ดินสัญญาว่าจ้างแบบเหมารวมเพื่อการออกแบบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษจังหวัดสมุทรปราการ ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดหาที่ดินแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

การหาที่ดินเพื่อใช้เป็นระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย กลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG จะต้องจัดหาให้ผู้ว่าจ้าง (กรมควบคุมมลพิษ) ให้แล้วเสร็จภายใน 6 เดือนหลังจากวันที่ลงนามในสัญญาและการหาที่ดินเพื่อใช้เป็นสถานีสูบน้ำเสียและโรงเก็บอุปกรณ์ กลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG จะต้องจัดหาให้ผู้ว่าจ้าง ให้แล้วเสร็จภายใน 18 เดือน หลังจากวันที่ลงนามในสัญญา

ทั้งนี้ ผู้ว่าจ้างจะต้องเป็นผู้รับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินจากเจ้าของที่ดินโดยตรงและผู้รับจ้างไม่ต้องรับภาระในการเสียภาษีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับที่ดินและค่าธรรมเนียมการโอนที่ดิน ทั้งนี้ การหาที่ดินเพื่อเป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวม ผู้รับจ้างจะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าจ้างก่อน ซึ่งหมายความว่าผู้รับจ้างจะต้องได้รับความเห็นชอบในสาระสำคัญทำนองเดียวกันกับเรื่องสัญญาซื้อขายอันได้แก่ สถานที่ตั้ง จำนวนเนื้อที่ และราคาของที่ดินด้วย ฉะนั้น เมื่อปรากฏว่าผู้รับจ้างจัดหาซื้อที่ดินมาในราคาเท่าใด ผู้รับจ้างก็จะควรมีสิทธิได้รับค่าที่ดินที่ได้จ่ายไปจริงตามราคาที่จัดหามาเท่านั้น และหากกลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG ผิดนัดไม่สามารถจัดหาที่ดินมาให้โครงการได้ภายในเวลาที่กำหนด ผู้ว่าจ้างมีสิทธิจัดหาที่ดินได้เองและวิศวกรที่ปรึกษามีอำนาจประเมินราคาได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าจ้างแล้ว ทั้งนี้ตามนัยหนังสือ สำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส 0017/9284 ลงวันที่ 14 มิถุนายน 2545

(4) การดำเนินงานจัดหาที่ดินของกรมควบคุมมลพิษ

เมื่อนายปกติ ภิระวิช เห็นชอบกับข้อเสนอของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาคือนายศิริชัย ไพโรจน์บริบูรณ์ นายสมิทธิ์ ปาลวัฒน์วิไชย นายเกล้า ทองสม นายชินทร์ ทองธรรมชาติ และนายชานัน ติระธิต ตามหนังสือที่ กจน. 1038 ลงวันที่ 23 พฤษภาคม 2540 ที่รายงาน ว่า “เห็นควรให้ผู้ว่าจ้างกลุ่มบริษัท NPVSKG เป็นผู้ดำเนินการ โครงการออกแบบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ฟังตะวันออกและฟังตะวันตก ในวงเงิน 22,949,984,020 บาท (สองหมื่นสองพันเก้าร้อยสี่สิบเก้าล้านเก้าแสนแปดหมื่นสี่พันยี่สิบบาทถ้วน)” แล้ว กรมควบคุมมลพิษได้มีหนังสือที่ วว 0302/3071 ลงวันที่ 26 พฤษภาคม 2540 ถึงนายเกษม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เพื่อขอให้นายยังพันธ์ มนะสิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและ

สิ่งแวดล้อม อนุมัติให้ดำเนินการว่าจ้างดำเนินงานตามโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ฟังตะวันออกและฟังตะวันตก ในวงเงิน 19,506,984,020 บาท กับอีก 134,421,835 ดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นเงินบาทประมาณ 22,949,984,020 บาท ตามที่กรมควบคุมมลพิษเสนอ โดยวงเงินดังกล่าวรวมค่าที่ดินจำนวน 1,956,600,000 บาทอยู่ด้วย ทั้งนี้ กองคลัง สำนักปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มีข้อสังเกตว่า กรมควบคุมมลพิษจะลงนามในสัญญาว่าจ้างได้เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้เพิ่มวงเงินและขยายระยะเวลาการก่อหนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณแล้ว ซึ่งนายยิ่งพันธ์ มนะสิการ ได้อนุมัติให้ดำเนินการว่าจ้างเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2540

หลังจากนั้นนางยุริ อินนา ในฐานะผู้รับมอบอำนาจจากกระทรวงการคลัง จึงได้ไปปรับโอนที่ดินจากบริษัทคลองด่าน มารีน แอนด์ฟิชเชอรี จำกัด เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2541 ซึ่งเป็นวันเดียวกับที่สำนักงานประมาณได้อนุมัติเงินประจำงวดให้จัดซื้อที่ดิน

เมื่อพิจารณาเงื่อนไขท้ายสัญญาว่าจ้างแบบเหมารวมเพื่อการออกแบบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษจังหวัดสมุทรปราการที่กล่าวไว้ใน (5) แล้ว จะเห็นว่าการที่คณะกรรมการพิจารณาผลประโยชน์ได้เสนอให้จัดซื้อที่ดินกับบริษัท คลองด่าน มารีน แอนด์ฟิชเชอรี จำกัดโดยตรง ในราคาไร่ละ 1.028 ล้านบาท เป็นการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของสัญญา เพราะเงื่อนไขท้ายสัญญา ข้อ 42.1 ได้กำหนดให้กลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG เป็นผู้จัดหาที่ดินให้กรมควบคุมมลพิษไม่ว่าที่ดินนั้นจะเป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือที่ดินนั้นจะเป็นที่ตั้งสถานีสูบน้ำหรือโรงเก็บอุปกรณ์ของโครงการ ซึ่งหากคณะกรรมการพิจารณาผลประโยชน์ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของสัญญาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาที่ดินเพื่อเป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียแล้ว ทางราชการก็ไม่น่าจะต้องจ่ายเงินค่าซื้อที่ดินให้แก่บริษัท คลองด่าน มารีน แอนด์ฟิชเชอรี จำกัด สูงถึงในราคาไร่ละ 1.028 ล้านบาท เพราะหากกรมควบคุมมลพิษและกลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG ซึ่งมีหน้าที่ต้องจัดหาที่ดินให้กรมควบคุมมลพิษตามเงื่อนไขท้ายสัญญาข้อ 42.1 ไม่สามารถตกลงราคาที่ดินกันได้ กรมควบคุมมลพิษย่อมอาจจะเสนอให้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535เวนคืนที่ดินที่จำเป็นต้องใช้เพื่อเป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมก็ได้ ดังจะเห็นได้จากเมื่อกรมควบคุมมลพิษจะจัดหาที่ดินเพื่อใช้เป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมก็ได้ วิธีการให้ผู้รับจ้างไปจัดหาที่ดินตามเงื่อนไขของสัญญาแทน ซึ่งเมื่อปรากฏว่ากลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG ได้ไปจัดหาที่ดินสำหรับใช้เพื่อการดังกล่าวและเรียกเก็บเงินค่าที่ดินจากกรมควบคุมมลพิษเพื่อเป็นค่าจัดซื้อที่ดินสำหรับเป็นที่ตั้งสถานีสูบน้ำและโรงงานเก็บอุปกรณ์ในวงเงิน 234,403,653 บาท กรมควบคุมมลพิษก็ยังไม่จ่ายเงิน เนื่องจากสำนักงานอัยการสูงสุดได้มีหนังสือที่ อส 0017/9284 ลงวันที่ 14 มิถุนายน 2545

ให้ความเห็นว่า เมื่อกลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG จัดหาซึ่งที่ดินมาในราคาเท่าใด ผู้รับจ้างก็ควรจะมีสิทธิได้รับเฉพาะค่าที่ดินที่ได้จ่ายไปตามจริงตามราคาที่จัดหามาเท่านั้น กรมควบคุมมลพิษจึงสามารถปรับลดราคาที่ดินที่ต้องจ่ายให้แก่กลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG ได้ตามราคาที่กลุ่มกิจการร่วมค้าได้ชำระตามความเป็นจริง

อนึ่ง แม้ว่าคณะรัฐมนตรีโดยข้อเสนอของสำนักงานประมาณจะอนุมัติเงินประจำงวดให้กรมควบคุมมลพิษจัดซื้อที่ดินเพื่อเป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียได้ในวงเงินไร่ละ 1.028 ล้านบาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1956.6 ล้านบาท แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าทางราชการจะต้องจัดซื้อที่ดินเต็มตามเงินประจำงวดที่ได้รับอนุมัติ ข้อเสนอให้จัดซื้อที่ดินของคณะกรรมการผลการประกวดราคาจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขท้ายสัญญาว่าจ้างแบบเหมารวมเพื่อการออกแบบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษจังหวัดสมุทรปราการในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดหาที่ดินด้วย คือต้องให้กลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG เป็นผู้จัดหาที่ดินให้ทางราชการ เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า คณะกรรมการผลการประกวดราคาได้เสนอให้จัดซื้อที่ดินจากบริษัท คลองด่าน มารีน แอนด์ฟิชเชอรี จำกัด โดยตรง ในวงเงินสูงถึงไร่ละ 1.028 ล้านบาท โดยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขท้ายสัญญาว่าจ้างแบบเหมารวม เพื่อการออกแบบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดหาที่ดิน ทำให้ทางราชการต้องซื้อที่ดินจากบริษัท คลองด่าน มารีน แอนด์ฟิชเชอรี จำกัด ในราคาไร่ละ 1.028 ล้านบาท ซึ่งแพงกว่าราคาประเมินถึงไร่ละ 550,000 บาท ทั้ง ๆ ที่ขณะนั้นเศรษฐกิจของประเทศทรุดตัวมาเป็นระยะเวลาเกือบหนึ่งปีแล้ว ราคาที่ดินทั่วประเทศตกต่ำลงมาก การกระทำของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาจึงเป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง

ความเห็น

เห็นว่า ข้อเสนอให้จัดซื้อที่ดินของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา (นายศิริชัย ญูไพโรจน์บริบูรณ์ นายสมิทธิ์ ปาลวัฒน์วิไชย นายแคล้ว ทองสม นายชนินทร์ ทองธรรมชาติ และนายชานัน ติระนัธ) จากบริษัท คลองด่าน มารีน แอนด์ฟิชเชอรี จำกัด สูงกว่าราคาประเมินถึงไร่ละ 550,000 บาท รวมเป็นเงินที่กรมควบคุมมลพิษใช้ในการจัดซื้อที่ดินทั้ง 1,900 ไร่ 2 งาน สูงกว่าราคาประเมินถึง 1,044,600,000 บาท ทำให้ราชการได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง

4.7 การตรวจรับที่ดินโดยไม่ชอบ

ข้อเท็จจริง

ก่อนที่กรมควบคุมมลพิษ โดยการมอบหมายจากกระทรวงการคลังจะได้ดำเนินการรับโอนที่ดินจาก บริษัท คลองด่าน มารีน แอนด์ฟิชเชอรี จำกัด คณะกรรมการตรวจการจ้างซึ่งประกอบด้วย นายปราชญ์ บุญช่วยดี รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ (ขณะนั้น) นางยุวรี อิน

นา ผู้อำนวยการกองจัดการคุณภาพน้ำ นายวิศวะ สะศิสมิต หัวหน้าสำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ (ขณะนั้น) นายสุทัศน์ วิภากุล เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ นางกัลยาณี แสงชูโต ธนารักษ์จังหวัดสมุทรปราการ (ขณะนั้น) นายอนุพันธ์ อธิรัตน์ และนางสาวณิชานันท์ ทองนาค เจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษ ได้ร่วมกันมีหนังสือไม่มีเลขที่ ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2541 รายงาน นายศิริ ธีรชัย โปโรจน์บริบูรณ์ ว่าเมื่อให้เจ้าของที่ดินพร้อมที่จะส่งมอบที่ดินทั้ง 17 โฉนดให้โดยเสนอเงื่อนไขให้กับทางราชการดังรายละเอียดข้างต้น เพื่อให้งานโครงการดังกล่าวสามารถ ดำเนินการได้ ภายใต้เงื่อนไขสัญญาฯ ประกอบกับเงื่อนไขที่เจ้าของที่ดินเสนอไม่ทำให้ทางราชการเสียเปรียบ คณะกรรมการฯ จึงเห็นสมควรรับมอบที่ดินทั้ง 17 โฉนดเพื่อใช้ในราชการต่อไป

หลังจากนั้น นางยุริ อินนา ได้มีหนังสือ ค่วนที่สุด ที่ กจน. 216/2541 ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2541 รายงานนายศิริธีรชัย โปโรจน์บริบูรณ์ ว่าคณะกรรมการตรวจการจ้างซึ่งผู้ประกอบ เจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษและเจ้าหน้าที่ที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ ธนารักษ์จังหวัดสมุทรปราการ และผู้แทนจังหวัดสมุทรปราการ ได้ร่วมกันตรวจสอบและพิจารณาเอกสารประกอบหลักฐานที่เกี่ยวข้อง กับที่ดินสำหรับการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียภายใต้โครงการว่าจ้างแบบเหมารวมฯ ซึ่งเป็นที่ดินที่ตั้งอยู่ริมทะเล ถนนสุขุมวิทช่วงกิโลเมตร 58 ตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีโฉนดที่ดินจำนวน 17 แปลง รวมเนื้อที่ 1903-0-3 ไร่ แล้ว คณะกรรมการฯ เห็นควรรับมอบที่ดินทั้ง 17 แปลงดังกล่าวไว้ใช้ในโครงการ ในการนี้ เพื่อให้สามารถดำเนินการรับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินดังกล่าวได้ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ กจน. จึงใคร่ขออนุญาตเรียนถึงผลการตรวจรับที่ดินของคณะกรรมการฯ ดังมีรายละเอียดตามเอกสารแนบมาเพื่อโปรดพิจารณาหากเห็นชอบจะได้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินดังกล่าวต่อไป ซึ่งนายศิริธีรชัย โปโรจน์บริบูรณ์ ได้สั่งการเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2541 ว่าเห็นชอบ

นายสมชาย โชติธรรมธรา เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ สาขาบางพลี ได้มีหนังสือ ค่วนมาก ที่ สป 0022.01-9890 ลงวันที่ 10 กรกฎาคม 2545 แจ้งประธานอนุกรรมการได้สวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่า ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงในการรังวัดสอบเขตที่ดินในโครงการก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียรวมจังหวัดสมุทรปราการ ตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการแล้ว ดังนี้ เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2541 บริษัท คลองด่าน มารีน แอนด์ฟิชเชอรี จำกัด ยื่นคำขอรังวัดสอบเขตที่ดิน โฉนดเลขที่ 5147, 7797, 7799, 7803, 7817, 7818, 7819, 7820, 7821, 7885, 7976, 12450, 13150, 13817, 15024, 15528, และ 15565 ตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 17 แปลง และได้กำหนดนัดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกไปทำการรังวัด เมื่อวันที่ 23, 24 กุมภาพันธ์ 2541 และวันที่ 2-6 มีนาคม 2541 ซึ่งผลการรังวัดปรากฏว่า ได้รูปแบบที่ และเนื้อที่คงเดิม แต่เจ้าของที่ดินไม่มาติดต่อและเจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียน ตรวจสอบปรากฏว่า ได้โอน

กรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุแล้ว จึงยกเลิกคำขอสอบเขตตามคำสั่งเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ สาขาบางพลี เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2541

นายสุทัศน์ วิวกุล เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ ในฐานะกรรมการตรวจการจ้างคนหนึ่งได้เข้าชี้แจงกับคณะกรรมการฯ ด้านกฎหมาย เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2546 สรุปสาระสำคัญได้ว่า คณะกรรมการตรวจการจ้างไม่ได้เสนอให้มีการรังวัดเพื่อสอบเขตที่ดินจำนวน 17 โฉนดที่ใช้เป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ แต่ถ้านายสุทัศน์ วิวกุล จะซื้อที่ดินจำนวน 17 โฉนดโดยใช้เงินของตนเองเพื่อทำโครงการอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว นายสุทัศน์ วิวกุล ต้องขอให้มีการยื่นรังวัดเพื่อสอบเขตที่ดินจำนวน 17 โฉนด

คณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า หากคณะกรรมการตรวจการจ้างได้ปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจรับที่ดินจำนวน 17 โฉนด อย่างเช่นวิญญูชนจะพึงกระทำแล้ว คณะกรรมการตรวจการจ้างต้องเสนอให้มีการรังวัดเพื่อสอบเขตที่ดินจำนวน 17 โฉนดก่อนที่จะตรวจรับ ถ้าคณะกรรมการได้เสนอให้มีการดำเนินงานตามที่กล่าวข้างต้นแล้ว คณะกรรมการตรวจการจ้างต้องพบว่า มีการนำป่าชายเลนซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันประเภทที่ดินชายตลิ่ง มาขอออกโฉนดที่ดินเลขที่ 15528 และ 15565 โดยนำที่ดินทั้งสองโฉนดมาขายให้กับทางราชการ เหมือนดังเช่นที่นายนิพิฐ อริยวงศ์ ธารักษ์ จังหวัดสมุทรปราการ ได้มีหนังสือ ที่ 4154/2331 ลงวันที่ 21 กันยายน 2544 รายงานผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการว่า ที่ดินโฉนดเลขที่ 15528 (เนื้อที่ตามโฉนด 148 ไร่ 54 ตารางวา) ยังไม่มีการเข้าทำประโยชน์ สภาพที่ดินมีต้นไม้โกงกาง ต้นแสม ขึ้นทั้งแปลง การรังวัดสอบเขตพบหลักเขตที่ดินด้านทางทิศเหนือ จำนวน 7 หลัก ด้านทิศตะวันออกมีหลักเขตบางส่วนสูญหายเนื่องจากที่ดินพังทะลายลงกลายเป็นส่วนหนึ่งของคลอง ในเขตโฉนดที่ดินบางส่วนเป็นคลองเรือสามารถแล่นผ่านกลางแปลงได้ ส่วนด้านทิศใต้ที่ดินพังลงทะเลเป็นบางส่วนจึงไม่สามารถนำรังวัดปักเขตได้

ความเห็น

เห็นว่าการตรวจรับที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ โฉนดที่ดิน 15528, 25565, 15024 และ 13817 มีพฤติกรรมการส่อไปในทำนองไม่สุจริต มีมูลความผิดที่สามารถดำเนินคดีตามกฎหมายได้